

47
68

LACĂRA

VOL XVII
N. 703
NOIEMBRIE 1968

Biblioteca Municipiului Deva
SALA DE LECTURĂ

Biblioteca Municipiului Deva
SALA DE LECTURĂ

actualitatea

REPORTER PE TEREN

F. URSEANU

cinci minute la electronica

Ne aflăm — de altfel se observă și din titlu — la marile noastre furnizor de aparate de radio și televizoare.

Vizita începe printr-o convorbire cu directorul tehnic al uzinei — ing. Octavian Juncu.

— Noutăți?

— Începând din acest an — ne spune interlocutorul nostru — aparatele de radio și televizoarele fabricate de «Electronica» sînt achiziționate și în țări care au o industrie asemănătoare dezvoltată: Anglia, Franța, Polonia, R.F. a Germaniei, Elveția. Tot în ultimul timp sute și sute de piese pe care le aduceam din import am reușit să le fabricăm în uzină.

Ce mai aflăm? Grație unor importante pregătiri ce se fac de pe acum (extinderea uzinei, specializarea continuă a cadrelor etc.), «Electronica» va produce în 1970 un număr dublu de televizoare în comparație cu producția din acest an.

Dar, paralel cu aceste realizări, în uzină se ridică o problemă destul de acută — cea a rebuturilor. Despre ce este vorba? În ultima perioadă, secțiile care montează pe bandă rulantă aparatele de radio și televizoarele sînt uneori aprovizionate cu piese defecte, ceea ce, bineînțeles, a determinat perturbări în ritmicitate (au apărut, de pildă, în secția de montaj, nu mai puțin de 15 000 arcuri defecte). Împotriva acestei stări de lucruri, o dată cu măsurile luate de conducerea uzinei, s-a creat și o opinie de masă împotriva celor vinovați de provocarea rebuturilor. Se pare că aceștia sînt controlorii de calitate din secțiile producătoare de piese. Soluții? Controlorii să fie remunerați nu de secția în care se produc piesele, ci de secția în care sînt folosite, adică acolo unde se constată dacă sînt de bună calitate sau prost executate.

Viorica CIORBAGIU

spectator pe aeroport

După-amiaza și seara, alături de gardulețul metalic din fața pistei de aterizare-decolare, stau șiruri-șiruri de oameni. Mulți dintre ei nu conduc și nu așteaptă pe nimeni. Stau acolo ceasuri întregi, așa, pur și simplu, ca să vadă cum se înalță și cum coboară avioanele. E de înțeles: atmosfera de la Aeroportul Băneasa este, cu adevărat, fascinantă.

Poate greșesc, poate nu, oricum, m-am gândit că acești pasionați anonimi ai «spectacolelor» aeroportului — și nu numai ei — ar dori să știe mai multe despre viața gării centrale a aeronavelor. Să luăm deci o zi, la întâmplare: 31 octombrie 1968. La ora patru dimineața brigada de întreținere a ing. Jean Toader pregătește avionul JR-IME pentru zborul la Arad și Timișoara (cursă specială de expediție a ziarelor). Omul sus-numit este, ca nume, același Jean Toader care lucrează aici aproape de la înființarea aeroportului: întâi ca muncitor simplu, apoi ca muncitor bacalaureat și acum ca inginer. Mobilul evoluției: o dragoste de-a dreptul mișcătoare pentru avioane...

De cu noapte încă, erau la posturile lor și radiotelegraflștii, și operatorii stației centrale de control și dirijare a zborului: «Alo! Ion-Maria-Haralambie, mă auzi? Ion-Maria-Haralambie, mă auzi? Condiții favorabile...» Citiți rîndurile de mai sus astfel: avionul JR-IMH — comandant de aeronavă Ionel Gavrilă — se întorcea din cursa din Kuwait. Pe Aeroportul Băneasa era senin. În ziua de 31 octombrie aceasta a fost doar una dintre cele 200 convorbiri ale stației cu echipajele avioanelor TAROM sau ale altor companii care trec în «survoluri» pe deasupra teritoriului țării noastre. Mai plastic exprimat, aproximativ 28 000 piloți datorează stației, într-o singură lună, faptul că nu s-au rătăcit printre nori sau ceață...

În ziua de 31 octombrie aeroportul gemea de lume încă de dimineață. Parcă mai mult ca oricînd. Justificat însă: cursa de avion — denumită prescurtat: Mexico-City — cu itinerarul București-Londra-Terra Nova-Detroit-Acapulco-Montreal-Terra Nova-Londra-București i-a adus, în acea zi, în țară pe învingătorii români la Jocurile Olimpice. După 42 de ore de zbor efectiv și 25 000 km parcursi, echipajele conduse de Titu Ene și Vasile Drăgan au avut parte și ele de o primire unică...

Alt eveniment senzațional n-a fost în ultima zi a lui octombrie la Aeroportul Băneasa. Afară doar de cazul cînd totalurile pe care le voi cita nu întrec așteptările delat-le: 110 decolări și aterizări, 1 300 pasageri transportați pe calea aerului, 66 117 km parcursi (la înălțime de mii de metri!), dintre care 14 800 km s-au efectuat în scopul transportului de mărfuri (35 000 kg) către mai toate continentele pămîntului. Totalurile aparțin unei singure zile. Dacă vreți să ajungeți la cifre amețitoare, nu aveți nevoie decît de operația înmulțirii. Avioanele au intrat — de mult — în rîndul mijloacelor comune de circulație, totuși mirajul zborului mai stăruie încă. De aci, probabil, atîția spectatori la aeroportul care a devenit, evident, prea mic pentru o activitate atît de intensă. Așa că, în încheiere, nu ne rămîne decît să ne dăm înțînălire pe curînd și la noul aeroport de la Otopeni.

SANTIER

pentru iarnă

Între 15 noiembrie și 15 martie, constructorii de blocuri din Capitală își desfășoară activitatea pe așa-numitul «front de iarnă». Deci, pînă ieri, toate preparativele de întîmpinare a înghețului, zăpezii și vîfornitelor se cereau încheiate. S-au încheiat?

L-am rugat pe ing. Gh. Amzucu, director la sucursala Băncii de Investiții — sectorul local București — să ne schițeze situația, respectiv stadiul pregătirilor în vederea iernii pe șantierele de locuințe din Capitală. Și iată ce am aflat:

În această toamnă Direcția generală de construcții-montaje (DGCM) — constructorul ansamblurilor de locuit ale Bucureștiului — trebuia să «atace» aproximativ 12 700 de apartamente (126 de blocuri) de categoria I și alte 9 000 de apartamente cu grad de confort diferențiat.

Șantierele care cuprind prima categorie de apartamente sînt asigurate, integral, cu proiecte de organizare pentru lucrul pe timp friguros. Proiecte există, cei drept, dar la 39 de blocuri (dintre cele 126) fie că nu sînt începute, fie că lucrările s-au sistat... Prevederile asupra modului ideal de lucru în lunile cu interperii au fost puse la punct. Nu mai lipsea decît să se traducă aievea și la:

— Șantierul Berceni, unde întreprinderea de construcții-montaj nr. 4 și-a... propus ca blocurile A12, A1, A2, A3 și A6 să fie finisate interior pînă la primăvară, grație adoptării soluțiilor definitive pentru sistemele de încălzire. Din păcate, propunîndu-și acest nobil scop spre binele viitorilor locatari, amintita întreprindere a uitat să «dispună» turnarea planșelor. Așa că... cele cinci blocuri și apartamentele lor se vor încălzi cu calorifer, în loc de 15 noiembrie 1968, la o dată incertă din 1969.

— Ansamblul de locuințe Colentina — adică I.C.M.-5 — urma, de asemenea, să isprăvească instalațiile de încălzire prin termoficare în apartamentele blocurile numerotate cu 5, 6, 23, 24, 29. Trebuia, dar: 1) pînă acum nu s-au realizat amenajări la punctele termice exterioare; 2) nu s-au executat canalele de distanță și conductele de distribuție între punctele termice și blocuri; 3) sînt lipsă la apel rețelele exterioare de alimentare cu bransamentele respective. Trei enunțări care încep cu NU — nu sînt mare lucru. Dar știe oricine că sub minus grade îngheață și mortarul, și cimentul, și zgrăveala. Finisări interioare se vor face, probabil, și în Berceni și în Colentina. Cum o să iasă însă? Sînt puține șanse ca recepția să nu desopere, la aceste blocuri, anumite pete...

Toyarășul ing. Gh. Amzucu ne-a vorbit și despre cele 1 500 de

sobe — pentru încălzire provizorie — procurate la I.C.M.-5 și despre cei 8 000 mp de prelate cu care se vor închide spațiile care nu au ajuns încă la acoperiș; și despre pregătirile stațiilor de beton și... Nu le enumerăm pe toate din lipsă de spațiu.

pe litoral, în '69

De dezvoltarea stațiilor de pe litoral continuă. Noi hoteluri, noi restaurante, campinguri, locuri de agrement vor fi date în folosință în cursul verii viitoare. La Mamaia, de pildă, se construiesc în prezent 3 hoteluri, cu o capacitate totală de 1 000 de locuri. Tot la Mamaia (chiar la intrarea în stațiune) se va amenaja un nou camping care va putea găzdui alte o mie de persoane. Pe malul Siutghiolului se va construi un restaurant profilat pe produse de cherhana.

La Eforie-Nord se vor ridica noi căsuțe cu o capacitate totală de 1 000 locuri, iar la Eforie-Sud, pentru 250 locuri. De asemenea, un restaurant.

Mangalia-Nord: aici a început construirea unui număr de 20 de hoteluri care urmează să fie gata pînă în septembrie 1969. În aceeași zonă se vor ridica noi căsuțe (2 000 locuri) și se va amenaja un nou camping (3 000 locuri). Pe lângă acestea: 9 restaurante, unități comerciale, baruri de zi și de noapte, teren de sport. În felul acesta, Mangalia-Nord va putea găzdui 12 000 de oaspeți. Lucrurile nu se vor opri aici. Stațiunea se va extinde, urmînd ca în viitorii ani capacitatea de găzduire să se urce la 26 000 de locuri — mai mult cu aproape 5 000 cît are azi Mamaia.

B. SURU

SPORT

un adevăr și încă ceva...

Ca de obicei, și meciul oficial pe care reprezentativa națională l-a susținut la Lisabona a stîrnit un șuvoi de comentarii. Eșecul și, mai ales, comportarea celor 11 jucători au ridicat din nou un val de nemulțumiri. (Meciul bun cu Anglia nu intră în atenția articolului de față, întrucît el s-a axat pe premise opuse jocului de la Lisabona.)

Echipa Portugaliei n-a avut în această partidă strălucirea-i cunoscută. Pînă și Eusebio a fost de o mediocritate surprinzătoare și tocmai de aceea echipa română ar fi putut (nu spunem: ar fi trebuit) să părăsească terenul cu un re-

zultat ceva-ceva mai puțin categoric decît acel 0-3 foarte greu de recuperat în meciul retur la București.

Ni se pare însă că pentru prinoară, pe lângă clasicii «cailor bătaie» folosiți în asemenea prejurări, nemulțumirile și exaltațiile înfrîngerii au adus și unele elemente noi, asupra cărora merită să ne oprim.

Factori reprezentativi din conducerea fotbalului nostru, în cursă să-și exprime, cel mai bine părerea în legătură cu înfrîngerea de la Lisabona, s-au referit în explicațiile date, la slăbul ni la care se desfășoară campionatul Diviziei A.

Iată enunțat, în sfîrșit, maradevăr. Cu alte cuvinte, astăzi valoarea fotbalului nostru, ca pot jucătorii noștri de astăzi. Un atît care, în comparație cu nivelul atins de sportul cu balon rotund în alte țări, nu poate duce decît la rezultate în consecință. De ce să le cerem fotbalștilor noștri să fie înainta alora dovediți — în atitea prejurări — mai buni decît de ce, atîta vreme cît valoarea lor este asta pe care o știm și care au arătat-o, în decursul a lor, atîtea confruntări?

Ne vine însă greu să subscriem părerii (de prea mare circulație care vrea să «legifereze») că de valoarea fotbalștilor noștri este asta, vina e a lor, sau numai a lor.

Se știe, prea bine că un sport e mai bun într-o țară și mai slab în alta. Ierarhizarea acestor pinde de un complex de factori în care, adesea, elementul național și vocația joacă rolul principal asigură clasa sau superclasa, respectiv de pregătiri și de antrenamente, oricît de științifice și ele.

Sîntem însă tentați să spunem că totuși, la noi, nu numai acea ierarhizare, s-o numim, natura constituie singura explicație. Avem fotbalștii pe care-i avem? E un adevăr. Dar, oare, eșecurile repetate înregistrate pe plan internațional, în competiții cu caracter oficial, nu sînt, în fond și consecința unor greșeli de ordin organizatoric? Nu există, oare, în cadrul cluburilor noastre unele metehne care frînează activitatea normală și care, într-un fel, împiedică folosirea la scară cea mai justă a efectivului jucători de care dispunem?

Noi știm că în multe cazuri nu cei îndrituiți să aibă singurul cuvînt valabil — îl și au, și noi știm că ei sînt împietățiți în activitatea ce-o desfășoară de «gestiile» și de «indicațiile» tehnice date de oameni mai puțin pregătiți dar cu o poziție determinantă în clubul respectiv. Alocuri, antrenorilor li se subțuie persoane care au foarte puțină tangență cu fotbalul. În fotbalul nostru — se pricepe prea mulți și, în felul acestei activități unei echipe, compoziția ei, devine, în multe cazuri, mai mult o treabă administrativă și încă una prost făcută.

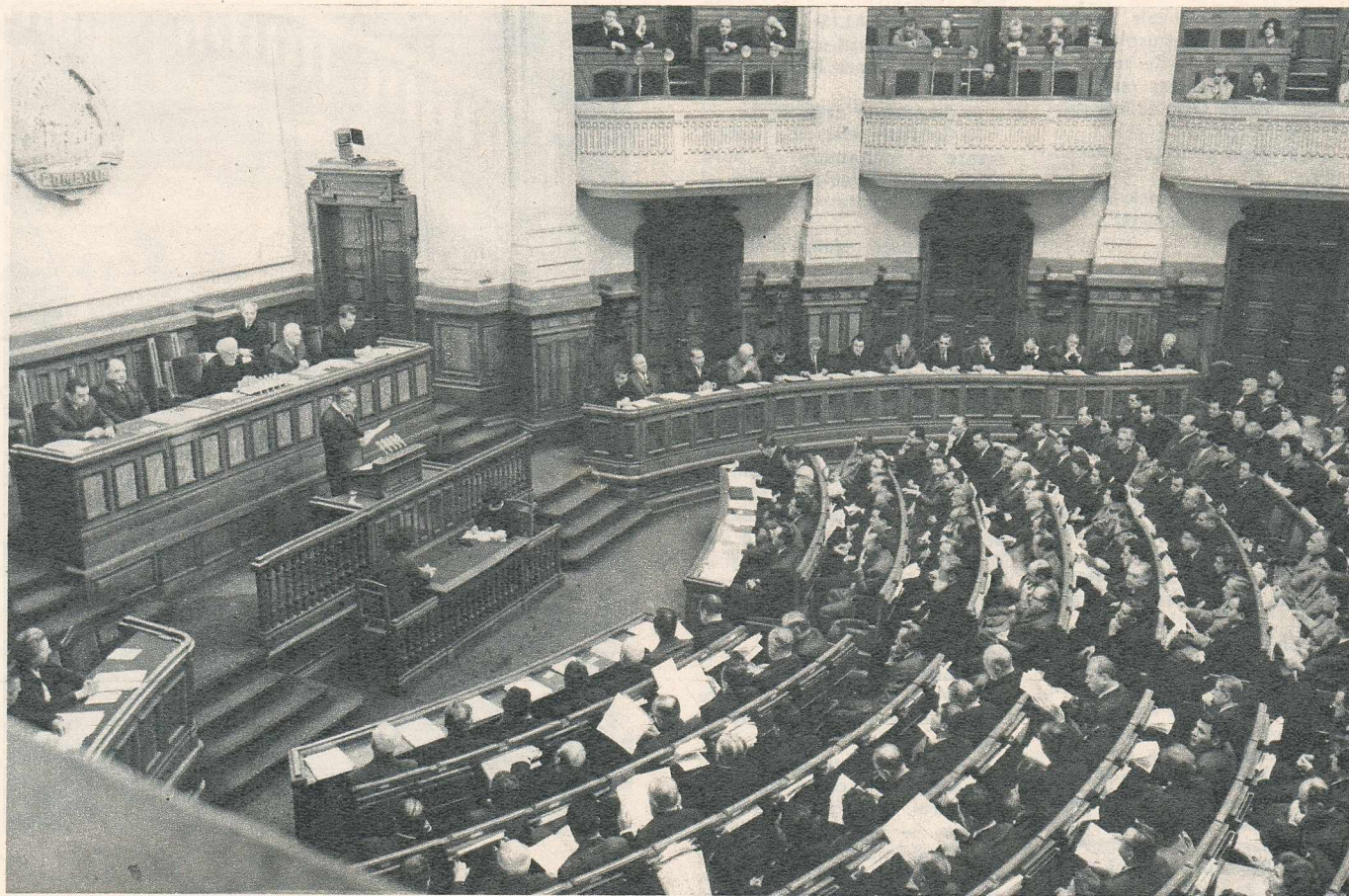
În ceea ce privește «politica echipei naționale», care, de fapt este foarte relativ concepută foarte relativ dusă la îndeplinire și aici sînt vizibile carente de felul acesta.

C. GRI

Luni 11 noiembrie s-au deschis, în prezența conducătorilor de partid și de stat, lucrările sesiunii Marii Adunări Naționale. Până la ora la care închidem ediția, Marea Adunare Națională a discutat și aprobat importante legi, printre care Proiectul Codului de procedură penală precum și proiectele de lege pentru punerea în aplicare a Codului penal și a Codului de procedură penală și proiectul de lege privind pregătirea tineretului pentru apărarea patriei ș.a.

La dezbateri au luat parte numeroși deputați.

Lucrările Marii Adunări Naționale continuă pe comisii.

125 artilerie

O stații artileristi au trăit zilele trecute un eveniment deosebit: împreună cu toți militarii forțelor armate au aniversat împlinirea a 125 de ani de la înființarea artileriei moderne, în procesul renașterii armatei naționale a țării române.

Evenimentul e înălțător prin mărșăzările glorioase. Urmasii ai ostașilor lui Vlad Dracul care a folosit cu succes încă din 1445 primele bombarde în luptă, ai vestiților tunari ai lui Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul și Ion Vodă Viteazul, artileristi unităților înființate după 1843 au semnat cu prețul a numeroase jertfe și pilde de eroism actul strălucitor al izbînzi reputate la poalele Balcanilor, pe legendara cîmpie a Mărășeștilor, precum și de-a lungul sutelor de kilometri străbătuți pînă la victoria finală asupra fascismului german.

Numeroși ofițeri, comandanți și teoreticieni, inovatori și inventatori, acoperiți de lauri biruinței și recunoștinței, au intrat în nemurire. Artileristi ca generalii Eremia Grigorescu, Gheorghe Manu, Alexandru Tell și alții stau cu cinste în panteonul eroilor neamului.

În inimile ostașilor artileristi aflați sub arme își află sălaș statornic idealul împlinit al înaintașilor. Maeștri ai tragerilor precise, bărbați iscusiți, cutezători și perseverenți în căutarea de

noi și noi soluții menite să ridice capacitatea combativă a unităților, gata în orice moment să răspundă chemărilor patriei — iată cîteva trăsături definitorii pentru militarii acestei frumoase arme.

România socialistă se mîndrește cu asemenea ostași.

Lt. Col. Constantin ZAMFIR

În fotografiile noastre (sus) primul document iconografic al unei subunități dintr-o baterie de artilerie românească — 1843 și (jos) veterani ai artileriei românești, care s-au remarcat în războiul antifascist. De la stînga la dreapta: general maior Marcel Mihăilescu, general colonel Dumitru Drainea, general maior Alexandru Dobriceanu, general colonel Constantin Smirnov, colonel Valerian Nestorescu, general maior Aurel Leonin și general maior Polihronie Ivănescu.

F 03

Prof. dr. docent DUMITRU BERCIU, decan al Facultății de istorie a Universității București:

— Cu ce va fi prezentă Facultatea de istorie în activitățile pe care le prilejuiește semicentenarul de săvîrșirii unității naționale?

— Printre altele, cu apropiata apariție a volumului «Unitate și continuitate în istoria poporului român», datorat unora dintre cei mai pretigioși istorici și sociologi bucureșteni. Volumul apare sub egida facultății noastre. El va cuprinde studii care vor evidenția semnificația internă și internațională a acestui act memorabil. Printre semnatori, se află: Miron Constantinescu, Vasile Curticăpeanu, subsemnatul și alții.

În cercurile științifice studențești se pregătesc referate a căror idee centrală este tot Unirea și lupta pentru înfăptuirea ei. De asemenea, unele cadre didactice vor fi prezente cu comunicări pe aceeași temă la sesiunea științifică comună organizată de Academia Republicii Socialiste România.

MARIUS POPESCU, director coordonator al întreprinderii «Conservexport»:

— După abundența de banane de care ne-am bucurat de curînd,

ce anume urmează să găsim în magazine dintre mărfurile alimentare mai, ca să zicem așa, delicate?

— În momentul de față este pe cale de a se termina, în portul Pireu, încărcarea a 1 000 de tone de măsline, avînd ca destinație România. La începutul lunii decembrie se vor găsi în magazine 7 000 tone de portocale și 200 tone de grepfruturi. În plus, sute de tone de cafea, scorțișoară, stafide, vanilie batoane, fistic, susan, halva.

— În ultima vreme, părinții s-au interesat pentru copiii lor de...

— ...Cred că am ghicit: cacao, nu?

— Exact.

— Ei bine, puteți comunica cititorilor dv. că în curînd vor găsi cacao pudră, importată din Olanda.

Convorbirea noastră cu:

Tov. AUREL BREBENEL, director al întreprinderii de difuzarea materialelor sportive, a decurs cam așa:

— Cititorii revistei noastre s-au interesat la «F-03» despre modul cum se vor distribui, în viitor, autoturismele «Dacia 1100». Vă rugăm să ne furnizați cîteva date în această privință.

— Nu pot prin telefon.

— Bine, dar noi sîntem un post telefonic al «Flacării», precum ați putut observa de cîteva luni.

— Oricine poate să telefoneze. De unde să știu eu cine sinteți? Reclamați-mă la minister.

Convorbirea s-a oprit aici spre stupoarea noastră. Totuși vrem

actualitatea

să-i dăm, pe această cale, tovarășului director o deslușire: Ei și dacă suna oricine? Ce secret o mai fi și cu vânzarea mașinilor «Dacia 1100»? Ori e, într-adevăr, ceva de ascuns?

Cît privește politețea, o lăsam baltă.

Și nici măcar nu-l reclamăm pe tov. Brebenel la minister.

F 07

LILIA DOLGOȘOVA, traducătoare de literatură română din Moscova.

— Ce ne puteți spune despre literatura română tradusă în limba rusă?

— Cititorii sovietici sînt în general familiarizați cu operele lui Eminescu, Sadoveanu și Arghezi, ale căror lucrări au fost traduse în limba rusă. În ultimul timp se constată însă dorința unor numeroși poeți din țara mea de a călmăci, în special, poezia românească actuală. Aceasta dovedește pe de o parte cît de cunoscută a devenit literatura română și pe de alta cît de apreciată este ea de oamenii de litere. Există chiar tendința de a se traduce poezie și proză după imediata apariție în România.

— Ce s-a tradus mai recent?

— O traducere foarte reușită s-a făcut poeziei tragice și în același timp clare și luminoase a lui Nicolae Labiș. De asemenea, au fost traduse lucrări ale lui Nicolae Bănuțescu și Eugen Barbu. De curînd a apărut o culegere amplă de literatură beletristică românească actuală. Printre autorii incluși în acest volum, care de fapt reprezintă nu una, ci două culegeri — de poezie și proză — figurează și poezii Ana Blandiana și Marin Sorescu. Un amănunt interesant mi se pare a fi acela că volumul respectiv a fost ilustrat de tineri graficieni români, ceea ce a conferit cărții o și mai specifică valoare artistică.

Dr. HEINZ GRAHNEIS, profesor la facultatea de medicină a Universității «Martin Luther» din Halle-Wittenberg.

— Cum apreciați colaborarea dv. cu oamenii de știință români?

— Foarte bună și utilă.

— Am cunoscut și apreciat la București zeci și zeci de rezolvări de diverse probleme din domeniul igienei publice. Cred că multe dintre ele vor sta la baza unor cercetări pe care le vom face și noi. Concepția românească mă interesează foarte mult.

— Ca medic, cum apreciați noile cartiere din București?

— Construcțiile sînt concepute după cerințele moderne ale urbanisticii, cu respectarea tuturor indicațiilor sanitare în ce privește, îndeosebi, distanțarea lor. La noi se clădește prea apropiat, dintr-o cauză pe care n-o cunosc. Dar faptul că în România se procedează alt fel este de apreciat în mod deosebit.

ING. VITALIS JENŐ, director în cadrul uzinelor budapeștane «Ganz Muszer Művek».

— Ce produce uzina dv.?

— Contoare electrice, instrumente și indicatoare de bord pentru autovehicule, precum și pentru atelierele de auto-service.

— Întrețineți relații comerciale cu România?

— De foarte mulți ani sîntem un partener constant al României în domeniul comerțului exterior. Vinzările noastre de produse în țara dv. ating un nivel anual de 7 milioane de lei. În tehnologia de fabricare a sortimentelor am ținut seama de sugestiile specialiștilor români, de solicitările lor. Deoarece ele s-au dovedit totdeauna judicioase, asemenea propuneri tehnice vor fi primite cu plăcere de noi și în viitor, dat fiind dorința noastră fermă de a asigura uzinei un nivel tehnic similar cerințelor actuale pe plan mondial.

MARIOARA TĂNASE

— V-ați întors recent de peste hotare. Unde și cu ce ocazie ați fost?

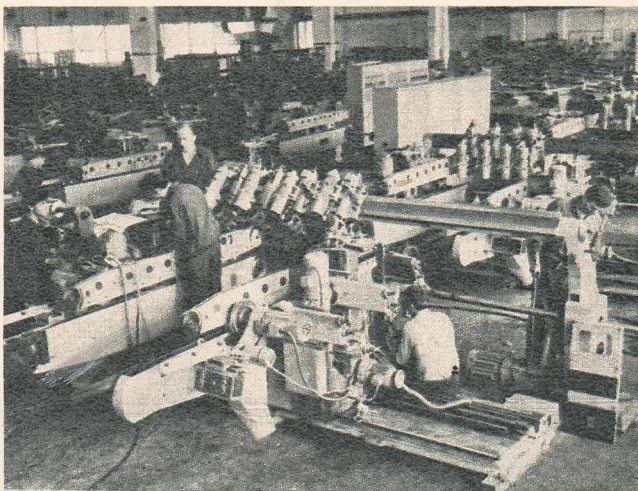
— În Elveția, cu formația lui Jean Ionescu. Am cîntat la început în cadrul expoziției «Contoire Suisse» — Lausanne. La sfîrșit am primit în dar, din partea primarului orașului, «Cartea de aur», în care ni se mulțumea pentru prezența noastră.

— Apoi?

— Am cîntat la Geneva, în mai multe locuri, printre care marele bar «Maxime» și un mare magazin în care erau expuse covoare românești.

O explicabilă modestie a reținut-o pe interlocutoarea noastră să ne citeze aprecieri din presa elvețiană. O facem noi, oprindu-ne numai asupra rîndurilor din «Tribune de Lausanne»: «Formația lui Jean Ionescu a făcut o seducătoare demonstrație a talentului și temperamentalului componenților, a frumuseții melodiilor românești pe care le-au interpretat. Marioara Tănase a fost surprinzătoare și scilipitoare».

(rubrică redactată de G. BRĂTESCU)

INSTANTANEE

◀ În cinstea Adunării generale a scriitorilor, în Capitală și în alte orașe ale țării s-au organizat «Zilele cărții literare». Expoziția inaugurală a acestei manifestări a avut loc în holul Ateneului român. Exponatele reunesc volume de proză, poezie și teatru contemporan, tipărite între anii 1965 și 1968, studii de critică și istorie literară, monografiile și eseuri din aceeași perioadă, precum și o parte dintre operele autorilor clasici și moderni români, editate în acest timp.

◀ Întreprinderea mecanică-Roman, una din marile uzine specializate în fabricarea utilajului forestier necesar fabricilor și combinatelor de industrializare a lemnului, precum și întreprinderilor forestiere, a elaborat de curînd prototipul mașinii cu 6 cilindri pentru lustruirea peliculelor de lac, care, prin productivitatea foarte mare, va asigura un spor de operativitate în lustruirea mobilă într-o fabrică ce execută 25 000-30 000 de garnituri de mobilă pe an. Acestea îi va urma pentru unitățile mai mici, mașini de lustruit cu 2 cilindri.

◀ Tot aici a fost omologat circuitul de tivit cherestea de foioasă mașină de mare productivitate care va prelucra materiale până la grosimea de 110 mm, reglată de tăiere făcîndu-se automat, printr-un sistem pneumatic comandat printr-o celulă fotoelectrică.

◀ În acest an utilajele forestiere fabricate la Roman au fost expuse la 16 târguri internaționale (Tripoli, Tel Aviv, Milano, Budapesta, Bruxelles, Beirut, Belgrad, Alger, Brno etc.). Produsele întreprinderii s-au bucurat de aprecieri unanime. Ca urmare, au fost contractate o serie de utilaje forestiere de către R.D. Germană, Bulgaria, U.R.S.S., Polonia, Cehoslovacia, R.A.U., Liban, Pakistan, Franța, Grecia, Israel, R.F. a Germaniei și altele.

◀ Din primăvară și pînă-n începutul toamnei au păscut iarbă grasă a pășunilor. Miei au crescut sub soarele verii. S-au făcut mari. Au crescut turmele. A sporit laptele și lîna.

◀ Acum turmele pasc rămășițele ierburii peste care în curînd vor cădea brumele tîrziu ale sfîrșitului de toamnă. Apoi se vor retrage în saivană pînă la ivirea primăverii, cînd vor porni din nou spre ierburile de mătase.

F

Prezentarea
grafică:
Vasile
OLAC

COPERTA NOASTRA

Lia Manoliu, Viorica Viscopoleanu și Ionel Drimbă, coborînd din avion, pe Aeroportul Băneasa, la întoarcerea din Mexic. Redacția revistei «Flacăra» folosește și acest prilej pentru a felicita fierbinte fetele și băieții noștri admirabili, care ne-au reprezentat cu cinste la cea de-a XIX-a Olimpiadă.

Fotografie de S. STEINER

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Școlii 1, Sectorul 1. Căsuța poștală 41 12, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Școlii».

GLOSSA

Cooperativa «Automecanica» anunță că «dorind să vină în sprijinul posesorilor de autoturisme» pregătește conservarea mașinilor pe timpul iernii și punerea lor pe butuci. Excelentă idee...

Care — dacă sus-numita cooperativă dorește să vină și în sprijinul pietonilor — ar putea fi extinsă prin păstrarea pe butuci a mașinilor și pe timpul verii.

— Viața nu merită să fie trăită, mi-a spus T.R.
— Ai dreptate. Dar parcă-i după merit?

Alegerile prezidențiale din S.U.A. reprezintă o operație imensă, pasionantă și costisitoare, menită să verifice exactitatea sondajelor de opinie întreprinse de institutul Gallup.

La un spital din Lima (Peru) s-a furat, acum câteva zile, o inimă aflată la congelator și rezervată transplantărilor. Eveniment remarcabil în istoria lingvisticii: din această clipă, toate dicționarele lumii vor nota că expresii precum «ticălosul, mi-a furat inima!»

sau «hoți de inimi» au dobîndit pe lingă înțelesul figurat și unul — cine s-ar fi așteptat? — propriu.

AI. MIRODAN

FOILETOANE

mai simplu așa...

La Fabrica de conserve de pește din Galați am găsit o lume amărită:

— Cunoașteți povestea celor care au murit de sete din lipsă de tirbușon?

— Cunoșc. Produceți cumva conserve care nu se pot deschide?

— De deschis se deschid ele pînă la urmă (există destui bărbați viguroși repartizați pe județe), dar mai greu e cu închisul. Veniți să vedeți.

Și m-am dus în curte printre grămezile cu rebuturi, aici unde zace apatică și iresponsabilă mașina de închis conserve.

— Cum o vedeți, așa a sosit de la Tulcea.

De fapt, fabrica din Galați, căreia i s-a adăugat de curînd o secție nouă, trebuia să fie înzestrată cu o mașină modernă. Ce s-a întimplat, cum s-a întimplat, realitatea e că utilajul așteptat a ajuns nu la Galați ci la Întreprinderea de conserve din Tulcea (dotată cu asemenea mașini), iar de aici a fost expediată la Galați o mașină veche de care tulcenii au scăpat făcîndu-și cruce de bucurie. Săptămîni la rînd, tehnicienii-montori s-au chinat să-i îndrepte oasele, să-i curme neputința, dar mortul nu se mai întoarce de la groapă. În cele din urmă au făcut-o șef peste rebuturi și au montat la loc vechea mașină a fabricii, care — bătrînă și sclerozată — face și ea ce poate: închide băbește 1 000 de conserve pe zi.

Nu mai că balamucul de-abia începe. În noua secție (repet: proiectată să devină complet automatizată) au fost montate alte două utilaje (noi-nouțe de data aceasta), dar care zac, la fel, într-o totală nesimțire. Dozatorul nu funcționează deoarece i s-a ars electromotorul. Rezervorul de ulei șade nemișcat, așa că uleiul se trage din butoaie cu o pompă manuală. Bulionul și uleiul se transportă cu găleata, peștele se așază în conserve cu mîna, iar sosul se distribuie «din ochi» cu ulcica. În locul unei fabrici moderne, automatizate, o bucătărie rudimentară unde totul se execută ca la mama acasă.

În sfîrșit... Nu e rău nici așa. Cred totuși că s-ar putea introduce metode și mai simple. N-ar fi rău, bunăoară, să scoatem în curte toate utilajele existente și să așezăm în loc mese și scaune. Într-un colț ar rămîne doar cazanele pentru fierț peștele, plus fetele necesare. În rest, un decor adecvat: plase, năvoade, ancore și bărbați cu barbă (o ușoară și comodă recalificare pentru lucrători!). Între timp, inginerul

șef ar învăța să cînte la chitară, iar șefa de secție la orgă electronică. Peștele cald, în bulion sau ulei, s-ar putea servi în imitații de conserve (cu sau fără capac), iar actuala firmă ar putea fi înlocuită printr-una cu «specific local» (eventual, pentru respectarea tradiției: «La conserva veselă»).

Nu e obligatoriu, dar, pînă una alta, mult mai rentabil.

L. TIMBUS

cu „cioara vopsită“

În ziua de 29 septembrie 1968, data închiderii bilciului anual din Urziceni, la orele 11,30, mai multe echipe formate din lucrători de miliție și revizori contabili au descins simultan la unitățile de alimentație publică deschise în incinta târgului. Existau sesizări că miciteii se vind cu lipsă la gramaj, iar berea blondă cu suprapreț — 4 lei sticla. Rezultatele controlului au fost, ca să păstrăm terminologia de circumstanță... «nemaivăzute, nemaiauzite».

Micii, în loc de 50 g bucata, cîntăreau în jur de... 30 de grame. Cruzi.

Scamatoriile se pregăteau la mașinute de tocat carne, unde Elisabeta Ștefănescu, Iuliana Ispas și Ștefan Cuțitaru, depășind poveștile biblice, din cițiva mici... își «scoteau o piine». Nici unul dintre ei nu avea o ocupație permanentă. E. Ștefănescu și I. Ispas nu erau angajate nici măcar temporar. Se găseau în bilci ca «ajutoare» ale unor responsabili ireponsabili (Ion Croitoru și mandatară Ștefana Nicolae, fără nici o altă remunerație decît ce puteau să «cuipească» ele inșele. Astfel «stimulate», infractoarele au atins adevărate recorduri: dintr-un bidon cu pastă de carne, Elisabeta Ștefănescu fabrica 130 de mici în plus, iar 10 mici cruzi, cîntăriți

prin sondaj din cei preparați de Iuliana Ispas, au atîrnat 270 grame, adică pe jumătate.

La ghereta «Tir sportiv» oameții se întreceau în a ochi «domnișoara din lună» și «motociclistul clandestin». Așii tirului cînteau ouă suspendate, țigări «Carpați» (fără filtru, de Rîmnicu Sărat, că de București nu se găsesc la Urziceni) sau chiar subțiri bețe de chibrituri. Agitația cea mare se petrecea înșă tot la bufetul «Terasei Manasia»: rumoarea era dominată, din cînd în cînd, de exclamația: «Ei, comedia dracului!» Virtuozul care uimea vizitatorii era un nou minutor al armei speculei. Fără alice și aer comprimat, Eftimie Turcu «împușca», la fiecare sticlă de bere vindută, cîte 50 de bani în plus. Prins în flagrant pe poligonul căpătuielii, a fost dezarmat.

Demascați și arestați, cei în cauză nu au adus în apărarea lor decît un paradox: «de ce-om fi fost prinși lipsă la gramaj, că doar noi am întrecut măsura?»

Nedumerirea noastră este înșă mai puțin sofisticată: pentru ce s-a acționat, abia... la spartul tîrgului? În sfîrșit, fiind mai bine mai tîrziu decît niciodată, sugerăm celor în drept să ia severe măsuri cu aceia care au permis speculanților să confunde bilciul cu jungla. Ne adresăm în mod direct Cooperativei de consum din comuna Alexeni, pentru a analiza comportarea gestionarului Ion Croitoru, precum și conducerii O.C.L.-Urziceni pentru a examina modul în care Ștefana Nicolae și Eftimie Turcu și-au respectat îndatoririle de comandatari. Oare prin speculă au înțeles aceștia să ridice rentabilitatea «Terasei Manasia»? În caz afirmativ, se impune rezilierea contractului de mandat.

Cei patru vinovați au fost cercetați și judecați conform procedurii urgente, în prezența lucrătorilor de alimentație publică din Urziceni. Instanța i-a condamnat la pedepse de 7 luni și 1 an închisoare corecțională. Plus faptul că, atît ei cît și cei care i-au favorizat, s-au făcut de panoramă!

Sergiu ANDON

CARICATURA SĂPTĂMINII

NU SE GĂSEȘTE GEROVITAL H₃

— De ce-i mai faceți reclamă?
— Reclamă și d-ta.

Desen de Mihai STĂNESCU

Cititi în numărul nostru viitor!

— Actul unirii Transilvaniei cu România, în documente și imagini inedite.

— Fotografii și reportaje din marile capitale ale lumii.

— Corespondență specială din Roma despre Federico Fellini și cele mai expresive cadre din filmul său «Satyricon».

— Dialogul nostru cu cititorii.

— Fotografii ale high life-ului canin pe cîteva meridiane, în fotoreportajul «Viață de cîine».

50 DE ANI DE LA UNIREA TRANSILVANIEI CU ROMÂNIA

„Strîns uniți”

«Împreună să gustăm dulceața fructelor ei...», îndemna Avram Iancu, referindu-se la patria comună, în scrisoarea adresată «fraților maghiari» la 27 iunie 1849 (pictură de Barbu Iscovescu).

Lupta comună a românilor și naționalităților conlocuitoare din Transilvania de-a lungul veacurilor

de Ludovic DEMÉNY, doctor în istorie

Stegar în oastea lui Gheorghe Doja, după o gravură contemporană. Sub conducerea lui au luptat cot la cot români, maghiari și germani.

În acea parte a patriei noastre care a primit numele de Transilvania, istoria a făcut ca alături de români să muncească, să facă pământul să rodească și să lupte pentru libertate — maghiari, germani, sirbi și alte naționalități conlocuitoare. Încă cu multe veacuri în urmă, soarta comună, exploatarea feudală, aspirarea și umilirea la care erau supuși deopotrivă iobagii români, maghiari, germani și de altă naționalitate au făcut să se închege între ei o comunitate de interese și de luptă care a obținut prima sa victorie în încheștarea cu asupritorii în vara anului 1437, pe dealul Bobilna.

«OBȘTEA LOCUIITORILOR ROMÂNI ȘI MAGHIARI» LA BOBILNA

În prima mare ridicare generală a iobăgimii transilvănene, aceasta s-a adunat la Bobilna. Aci se aflau țărani români, maghiari, germani și de altă naționalitate; umăr la umăr ei au dat glas revendicărilor lor comune și au respins atacul furibund al oastei nobiliare. «Obștea locuitorilor români și maghiari — cum se intitulau răsculații — pentru a câștiga și a dobîndi din nou vechile libertăți... scuturînd și aruncînd greutățile de neîndurat, ținînd între ei un sfat chibzuit s-au adunat țărani pe dealul Bobilna, așezat pe pământul pomenitei moșii Olpret, și sfătuindu-se îndelung asupra necazurilor lor au trimis soli și au cerut... să scoată capetele lor din jugul nesuferit al șerbiei».

Răsculații români, maghiari și germani și-au ales 22 de conducători, printre care țărani Mihail Valabul din Florești, Budai Nagy Antal, Vladislau Greb, Ștefan Hencz din Jimbru, purtătorul steagului «obștii locuitorilor români și maghiari» Paul cel Mare din Voievodeni, meșteșugari din Cluj ca Ioan fiul lui Iacob și alții. După cum vedem, figurau printre căpe-

tenii țărani de toate naționalitățile, ca și în oastea țărănească care aproape un an a făcut zid în fața puternicelor forțe militare ale nobilimii transilvănene.

Înfringerea suferită n-a putut sfărîma unitatea de acțiune a iobagilor români și de altă naționalitate; ea s-a dezvoltat și s-a întărit tot mai mult în cursul luptei antiotomane. Țărani liberi români și maghiari au constituit grosul armatei lui Iancu de Hunedoara, cu care acest mare conducător de oști a întreprins faimoasa sa expediție antiotomană în Balcani în 1443, apoi a rezistat nenumăratelor atacuri otomane în țară și a înscris în istorie nemuritoarea epopee de la Belgrad din 1456. Orașenii germani, meșterii tunari din Brașov au făcut la cererea lui Iancu de Hunedoara primele tunuri autohtone, care au primit botezul focului în lupta antiotomană.

O puternică ceată de maghiari din Transilvania, circa cinci mii de oșteni, a participat la marea victorie obținută de domnul Moldovei, Ștefan cel Mare, la Vaslui în 1475. Ei — acești țărani liberi — au luptat cot la cot cu razeșii moldoveni sub comanda lui Ștefan-vodă.

ÎN FRUNTEA SĂRĂCIMII — GHEORGHE DOJA

Jertfele aduse de țărani în lupta antiotomană n-au fost apreciate la justa lor valoare de către nobilimea feudală. Țărani români, maghiari și germani au fost supuși la o și mai crîncenă exploatare. Și iată că la mai puțin de 80 de ani după Bobilna, iobagii din Transilvania au pornit din nou la luptă. În marele război țărănesc din vara anului 1514, iobagii români, maghiari și de altă naționalitate au jucat un rol de primă importanță. În fruntea sărăcimii se afla Gheorghe Doja, care fusese ridicat în rîndul micii nobi-

limii maghiare din Transilvania datorită meritelor câștigate în luptele cu turcii. El a condus oastea răsculaților de la Buda și pînă la sfîrșitul tragic de sub cetatea Timișoarei.

În vestita și înflăcărata sa cuvîntare, rostită în fața zecilor de mii de iobagi, el arăta: «Multe nenorociri s-au abătut pînă acum asupra voastră. Cauza a fost mai degrabă pasivitatea și moliciunea voastră, decît puterea dușmanului... Dar acum s-au schimbat lucrurile. În sfîrșit, s-a ivit prilejul să scuturați tirania nedreaptă a nobilimii; să aveți numai curaj să folosiți acest prilej. În sfîrșit, a sunat ceasul; puteți să obțineți ceea ce ați rîvnit totdeauna, puteți să vă răzbuunați pe cei ce au aruncat pe capul vostru toate nenorocirile».

Eroică a fost ridicarea țărănimii din Transilvania; țărani români, maghiari, germani s-au înrolat în armata lui Doja atunci cînd acesta se îndrepta spre Timișoara, au format cete de răsculați care au acționat în jurul orașelor Oradea, Cluj, Dej și Bistrița, precum și în alte părți din Transilvania. Ei au fost susținuți de populația orășenească săracă, de mica nobilime română din Maramureș.

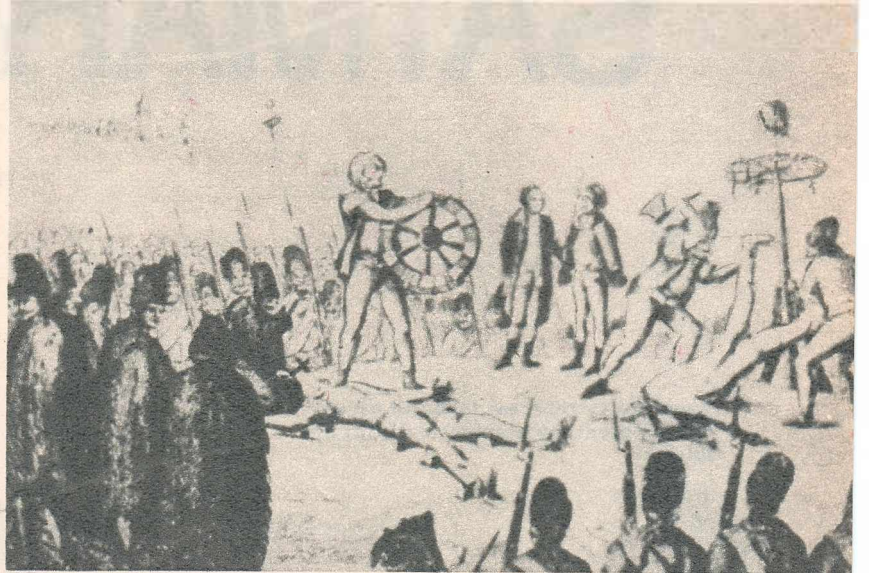
Și în lungul șir al răscoalelor de mai mică amploare, care au avut loc în Transilvania în secolele XVI-XVII, au luptat alături iobagi români, maghiari și germani.

MISIUNEA LUI IOSIF KÁDÁR DIN TURIA

Spre sfîrșitul secolului al XVIII-lea, în toamna lui 1784, din nou s-au aprins flăcările războiului țărănesc pornit de data aceasta din Munții Apuseni, de pe domeniile fiscului cezaro-crăiesc. Horia, Cloșca și Crișan, fruntașii mișcării, urmăreau nimicirea nobilimii trufașe și eliberarea națională. Aceste două aspecte se com-

Mișcarea muncitorească a ridicat pe o treaptă superioară lupta comună a românilor și a naționalităților conlocuitoare din Transilvania. În desen: ciocnire între minerii greviști din Petroșeni și armată în 1906.

Horia avea printre emisarii săi mulți iobagi maghiari. Unul din ei, Iosif Kádár, a fost condamnat la același supliciu ca și Horia (reprezentat mai sus de o stampă contemporană), acuzat fiind de trecerea clandestină a frontierei în Moldova, probabil cu scopul de a atrage în acțiune țărănimea din această țară.

pletau în lupta țărânimii române din Transilvania. Dar la războiul lui Horia au luat parte alături de români și iobagi maghiari și germani din satele cuprinse în aria de acțiune a mișcării. Numai în comitatele Cluj și Turda, printre șefii cetelor locale de răsculați se numărau 17 iobagi maghiari. Însuși Horia avea printre emisarii săi mulți iobagi maghiari. Unul dintre aceștia, Iosif Kádár din Turia, primise chiar misiunea de a ridica țărănimea maghiară din Transilvania la lupta pentru libertate.

Descompunerea orînduirii feudale și pătrunderea relațiilor capitaliste de producție în agricultură au dus, în prima jumătate a secolului al XIX-lea, la o nouă accentuare a contradicțiilor sociale și naționale. Răscoalele țărănești, la care participau deopotrivă iobagi români, maghiari, germani și de altă naționalitate se desfășurau cu o amploare crescîndă.

Munții Apuseni constituiau un puternic ferment de nemulțumiri, și atunci cînd în ajunul revoluției din 1848 s-au dezlănțuit aici puternice mișcări în sinul țărânimii române, o ungu-roaică cultă, Katalin Varga, a fost aceea care umbla din sat în sat îmbărbătînd pe țărani români în lupta lor, redactînd și înaintînd jalbele acestora. Ea a înfruntat cu eroism greutățile și vicisitudinile soartei vitregi, știînd că susține o cauză dreaptă.

AVRAM IANCU:
«...FIREA NE-A AȘEZAT
ÎNTR-O PATRIE
CA ÎMPREUNĂ
SĂ ASUDĂM CULTIVÎND-O»

În ciuda eșecului revoluției burghezo-democratice din 1848 din Transilvania, fruntași clar-văzători ai românilor, ungarilor și germanilor și-au dat seama că numai acțiunea unită a celor asupriți este cheia succesului. Și azi ne emoțio-

nează frumoasa scrisoare a lui Avram Iancu adresată lui Simonffy, comandant de oști revoluționare maghiare, la 27 iunie 1849.

În această scrisoare destinată «fraților maghiari» Iancu arăta: «Între voi și noi armele niciodată nu pot hotărî... firea ne-a așezat într-o patrie ca împreună să asudăm cultivînd-o, împreună să gustăm dulceața fructelor ei... Căci în aceste două patrii surori maghiarul de existență, de azi și viitor, nu poate vorbi fără român, nici românul fără maghiar».

Rîndurile lui Avram Iancu exprimau pregnant sentimentele maselor de țărani români și ale intelectualilor din Transilvania.

Și Nicolae Bălcescu a militat cu ardoare pentru o înțelegere româno-maghiară, pentru încheierea unui «Pact de pacificațiune» cu guvernul revoluționar maghiar. La fel Teleki László, unul dintre fruntașii revoluției din Ungaria, urmărea aceleași scopuri, atrăgînd atenția lui Kossuth că «trebuie îndepărtată orice invidie națională și instaurat un tratament sincer față de naționalități»; el cerea mai ales să se recunoască drepturile naționale ale românilor din Transilvania. În același sens acționau și comandanții de oști Iosif Bem și Simonffy atunci cînd căutau să încheie un act militar de colaborare împotriva dușmanului comun din afară.

Însuflețitoare pagini de luptă revoluționară au înscris în 1848-1849 maghiarii din Transilvania, care aveau printre ei pe vestitul tunar Gábor Aron, prieten al românilor, sau Brúz Lajos din Orăștie, care reclama recunoașterea drepturilor naționale române și milita pentru colaborarea româno-maghiară, Anton Kurz, Stephan Ludwig Roth și alți fruntași germani democrați din Transilvania de la 1848 erau și ei adepții unei acțiuni comune și au susținut cu înflăcărare această idee, cu vorba și cu fapta.

DEMOCRAȚII UNGURI AU SPRIJINIT ASPIRAȚIILE NAȚIONALE ALE POPORULUI ROMÂN

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, cînd în urma încheierii pactului dualist austro-ungar, care consfințea alianța claselor dominante din Austria și Ungaria, asuprirea națională a românilor s-a accentuat, lupta lor de eliberare națională a cunoscut un deosebit avînt.

Spre cîntea unor cercuri politice democratice din Ungaria s-au găsit atunci oameni politici care să dezaprobe maghiarizarea forțată, să demaște politica de asuprire națională dusă de clasele dominante maghiare. Printre aceștia se găsea și Mocsáry Lajos, ales în parlamentul maghiar de românii din circumscripția Caraș. El s-a pronunțat în mod consecvent pentru rezolvarea echitabilă a problemei naționale, demascînd în discursuri și în presă politica naționalistă brutală dusă față de români.

În cursul mișcărilor țărănești dezlănțuite în Transilvania la sfîrșitul secolului trecut și la începutul secolului nostru, țărani români și maghiari luptă din nou cot la cot pentru pămînt.

Ceea ce a ridicat la o treaptă superioară lupta comună a românilor și a naționalităților conlocuitoare din Transilvania a fost desigur mișcarea muncitorească, internaționalistă prin definiție, am putea spune. Și nu este întîmplător faptul, de pildă, că alături de un Farkas Károly, în conducerea Asociației Generale a Muncitorilor, afiliată la Internaționala I, se afla un Gh. Ungureanu, precum și muncitori sîrbi și germani.

Factorul hotărîtor care a dus la realizarea Unirii Transilvaniei cu România a fost lupta activă a muncitorilor, țărănilor și cărturarilor. Masele muncitoare au constituit forța de bază care a impus înlăturarea autorităților imperiale

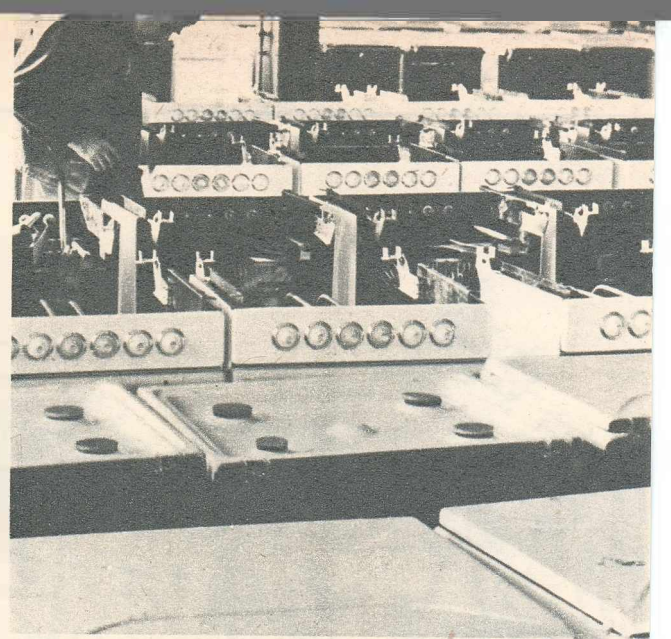
din Transilvania contribuind — prin lupta lor alături de masele muncitoare ale celorlalte popoare asuprite — la dezagregarea monarhiei habsburgice. Popoarele ceh și slovac înlătură dominația străină; se dezlănțuie răscoala generală a popoarelor croat și sloven; statul polonez își recucerește independența; se proclamă Republica Ungară independentă. Întreg Imperiul habsburgic este cuprins de flăcările revoluției. În aceste condiții s-a înfăptuit actul Unirii cu Transilvania, proclamat de Marea Adunare Națională de la Alba Iulia la 1 decembrie 1918 — moment de apogeu al mișcării de eliberare națională a populației românești din Transilvania.

Desăvîrșirea unității naționale a României, în condițiile existenței claselor exploatoare, n-a putut, firește, însemna și deplina rezolvare a problemei naționale pe teritoriul patriei noastre. Societatea socialistă este cea care a înfăptuit pentru prima oară comunitatea de interese economice și politice a tuturor claselor și categoriilor sociale, oferind oricărui cetățean — român, maghiar, german și de alte naționalități — posibilități nelimitate de afirmare.

Istoria de azi a Transilvaniei este o pildă vie a întăririi continue a frăției dintre poporul român și naționalitățile conlocuitoare. O frăție ale cărei tradiții se împlîntă adînc în trecut, în lupta seculară dusă împreună pentru eliberarea socială, pentru înlăturarea jugului dominației străine și care a fost recent evocată de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu aceste emoționante cuvinte: «Trîind și muncind cot la cot, mereu alături, și la bine și la rău, între români și oamenii muncii de alte naționalități s-au dezvoltat relații de frăție în muncă, de solidaritate în mișcările sociale pentru progres, în luptele împotriva asupritorilor comuni, a cîmpitorilor țării, pentru neatinerea meleagurilor pe care și-au clurat împreună căminul și viața».

SECVENȚE SĂTMĂRENE

de George CIUDAN
Fotografii de Elena GHERA

Prezențe sătmărene în toate satele și orașele României:
produsele moderne — aragazuri — ale întreprinderii
«1 Septembrie».

Aceasta-i întrebarea: folclorul s-a născut din oșeni sau oșenii s-au născut din folclor?

Uneori te îndrăgostești la prima vedere
de oameni pe care îi întâlnești. Și rămii
amorat de ei toată viața. Uneori locurile
pe care le străbați te leagă de ele pentru
totdeauna și nu le mai uiți. Am avut acest
sentiment nu o dată în drumurile mele
reportericești.

Așadar, o escală la Satu Mare la ceasul
delegerii ionatanelor, al fierberii țuicii de
de focuri, o escală la ceasul când cerbii
urpatini de-aici sfidează sosirea iernii, iar

ciutele au în privirile lor pure o tristețe
iremediabilă din cauza pădurilor văduvite
de frunză. Dar dacă pădurile și ciutele sînt
triste la ceasul acesta de toamnă târzie,
oșenii sînt veseli. Acum, cînd muncile agri-
cole se săvîrșesc, ei se pun pe nunți și pe
botezuri. Și aici, ca nicăieri în țară, nunțile
țin trei zile și trei nopți, ca la Cana Galileii.
Sînt un reporter fără noroc. N-am dat peste
o asemenea nuntă. Poate o da domnul cu
alt prilej.

GUSTUL LIBERTĂȚII ȘI PROBA FIERULUI ROȘU

Destinul a așezat pe Someș, la capătul
României, la poalele Munților Oaș, încă din
timpuri străvechi, români și neromâni. Isto-
ria pe-aici a fost vitregă. Documente nume-
roase, păstrate pînă în zilele noastre, atestă
că oamenii acestor locuri, fie români, fie
maghiari, au pătimit din greu de-a lungul
veacurilor. Lăsăm pe seama specialiștilor să

pună în lumină acest adevăr și amintim doar
în trecut cîteva fapte care ilustrează lupta
oamenilor de pe aceste pămînturi împotriva
asupririlor și împilatorilor. Între 1208 și
1235, în cetatea Sătmarului au loc nouă
pricini (proces) ale iobagilor români și
maghiari cu nobilii. Oamenii aceștia aveau o
singură vină: s-au ridicat împotriva feuda-
lor și vina aceasta au plătit-o scump: cu
proba fierului roșu. În 1380, români și ma-
ghiari din 20 de sate din părțile Sătmarului

Costumele sînt de-o frumusețe dumnezeiască. Dar stăpînele? Așijderea.

SECVENTE SĂTMARENE

pun mâna pe furci și topoare și se răzvrătesc împotriva aceluiași dușman: nobilimea feudală. La sfârșitul secolului al 18-lea, urmînd exemplul iacobinilor francezi, cărturari români și maghiari din Satu Mare organizează și desfășoară o vie activitate revoluționară în cadrul asociației «Libertate și unitate».

Vremea trece. Istoria își dezvoltă legile ei inexorabile. Se dezvoltă capitalismul. Și mizeria se dezvoltă. Mizeria îi unește pe oameni. La Satu Mare, între cele două războaie mondiale, grevele se țin lanț. Români și maghiari stau pe baricade. Și bucuria îi unește pe oameni. Iată-i pe românii și maghiarii din Satu Mare în zodia socialismului. Tot ce e aici nou, frumos și trainic au făcut împreună, sub călăuză aceluiași cîrmaci: Partidul Comunist Român.

ȚARA OĂȘULUI LA SCARA INDUSTRIEI MODERNE

Mutațiile care s-au produs în județul Satu Mare în anii socialismului evidențiază un fapt semnificativ: în țara folclorului, a livezilor și a căpșunilor — județul Satu Mare realizează 50% din producția de căpșuni a țării — a crescut o industrie puternică și modernă. În prezent județul numără 30 de întreprinderi industriale, dintre care 20 de interes republican. Uzina «Unio» produce azi peste 60% din utilajul minier necesar economiei naționale (locomotive de mină, mașini pneumatice de încărcat, diverse tipuri de transportoare de mare capacitate etc.), fabrica de confecții «Mondiala» — una dintre cele mai bine utilitate din țară — are numeroși clienți în Olanda, Danemarca, Anglia, Chile, Canada etc. Muncitorii din Satu Mare și-au cîștigat prețuirea tuturor gospodinelor din țară pentru elegantele aragazuri și mașini de gătit pe care le produc în întreprinderea lor «1 Septembrie».

Întreaga producție industrială a orașului din anii 1938 se realizează azi la Satu Mare în 2,5 zile. Numărul muncitorilor a crescut de la 2 026 (1938; bineînțeles, șomerii n-au fost cuprinși în această cifră) la 64 279. Productivitatea muncii a crescut pe cap de locuitor de la 10 746 lei la 40 233 lei.

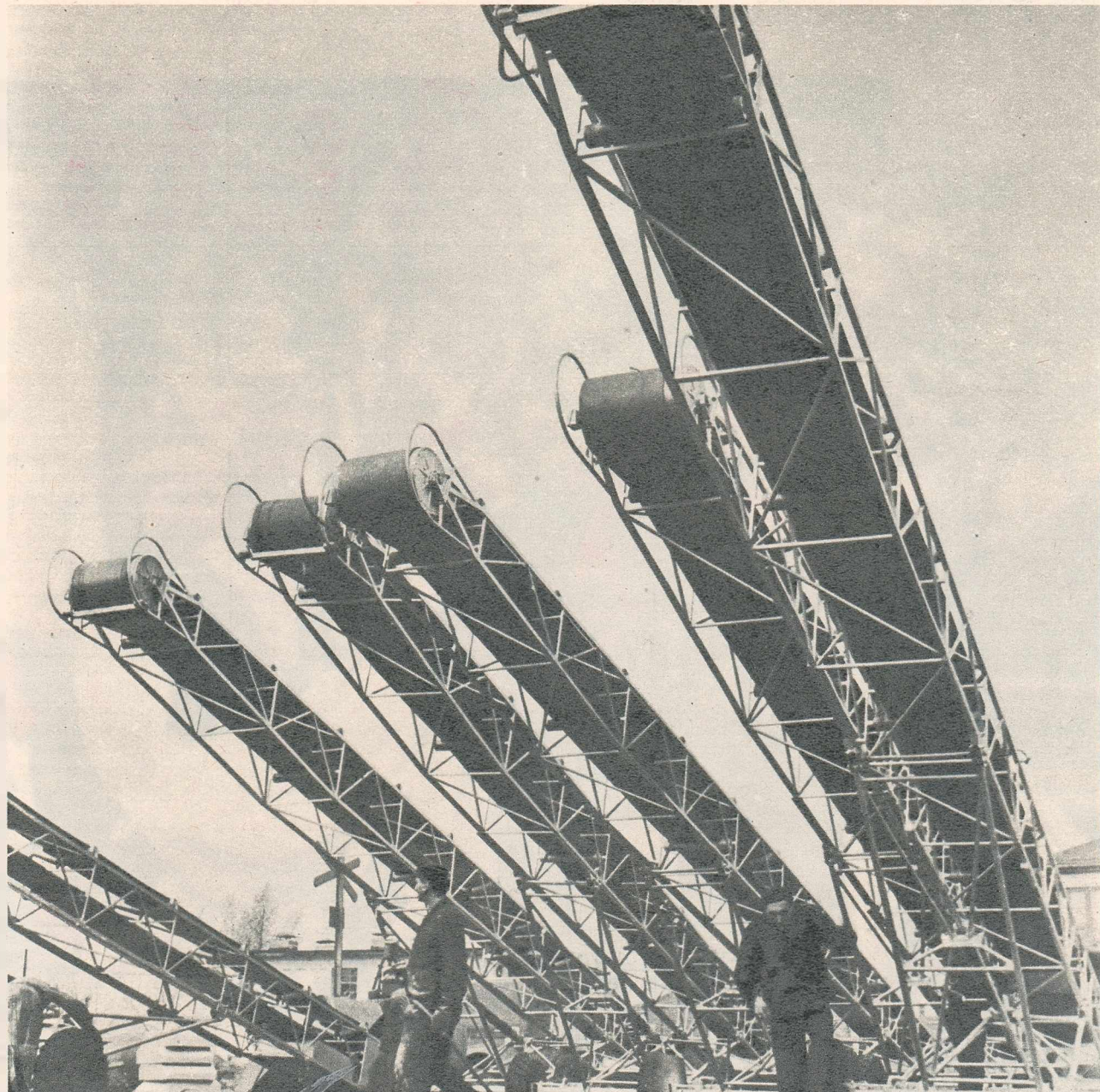
Trebuie reținut și faptul că în ultimii trei ani în unitățile industriale județene prețul de cost a fost redus cu 45%.

Toate aceste cifre — s-ar putea adăuga și altele — arată că Țara Oășului se găsește la ora actuală la scara industriei moderne

LA SATE S-AU ÎNMULȚIT MILIONARI

Am mai fost la Satu Mare în urmă cu 8 ani. La Păulești am fost. Venisem special ca s-o cunosc și să scriu despre ea, despre Maria Zidaru, Erou al Muncii Socialiste, președinta cooperativei agricole. Cooperativa condusă de dumneaei se număra atunci printre cele mai bune din țară. M-a impresionat ideea pe care a avut-o această țărancă inteligentă, aceea de a transforma în muzeu sărăcia de altădată a oamenilor de la coarnea plugului. Aceasta, pentru a nu se uita trecutul și pentru a prețui lumina zilelor de azi. În tot Păuleștiul a rămas o singură casă acoperită cu paie. Celelalte au fost dărîmate sau reconstruite. Socialismul a operat adînc și înnoitor în viața țărănilor, care au devenit proprietari comuni și multimilionari ai cooperativei agricole.

Viața a mers clocotitor înainte. Dacă voi mai merge vreodată la Satu Mare să scriu un reportaj de la țară, n-aș mai scrie despre Maria Zidaru și nici despre cooperativa pe care o conduce domnia-sa. Nu pentru că n-ar merita. Pentru altceva. Pentru simplul motiv că astăzi în județul Satu Mare se găsesc numeroase cooperative agricole care au ajuns — unele au depășit chiar — nivelul celei din Păulești. La Petrești și la Foeni, la Tiream și la Bervenii, la Urziceni și în alte părți, agricultura cooperatistă poate fi comparată, fără nici un fel de exagerare, cu cea de stat. Unitățile agricole din comunele mai sus-pomenite au ajuns la o mare putere economică, stau pe propriile și puternicele lor picioare, se finanțează singure și pot, dacă

Un microrai modern, crescut spre cer și spre cîmpia Someșului, constituie prezența urbanistică cea mai nouă din Satu Mare.

e cazul, nu să se împrumute, ci să împrumute pe alții. Cine vrea să afle cum se fac milioanele, să le viziteze!

CÎTEVA MINUSURI ÎN DOMENIUL SOCIAL-CULTURAL

De bună seamă că succesele înregistrate de județul Satu Mare, pe multiple și diverse planuri, nu pot fi incluse în însemnările de mai sus. Sînt realizări demne de luat în seamă în dezvoltarea învățămîntului și culturii de masă. Sînt lucruri bune în rețeaua comercială de stat, sînt începuturi promițătoare în dezvoltarea construcției de locuințe, în sistematizarea și modernizarea municipiului și altor orașe din județ.

Dar călător din întimplare — sau cu treabă — dacă ești în acest municipiu încerci și unele sentimente de nemulțumire. Unde să tragi, domnule, că în tot orașul există un singur și neîncăpător hotel?! Care o fi de pe vremea lui Pinteazul. Care dispune de o instalație de apă, mai bine lipsă. Care e mobilat, mai bine n-ar fi. Asigur conducerea T.A.P.L.-Satu Mare că la anu', dacă meseria mă va trimite din nou pe aici, voi sosi în toiu verii. Ca să fiu cazat în mijlocul naturii.

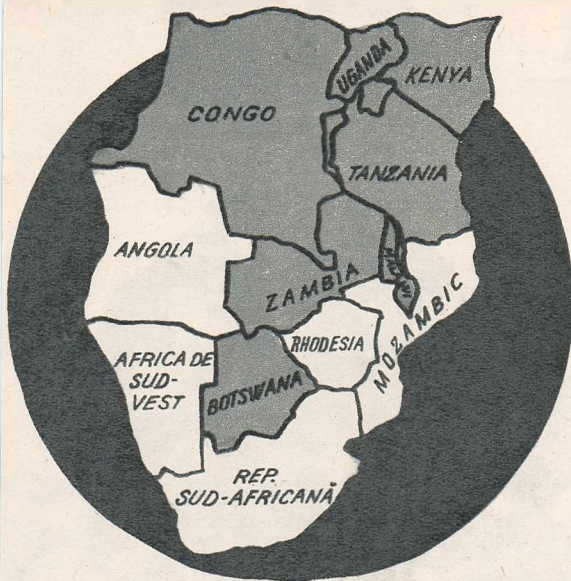
Nici numărul de cinematografe din municipiu nu e încă satisfăcător. Nici cel al unităților spitalicești din cuprinsul județului. Edilii și alți factori de răspundere trebuie să

De aici, de la «Unio», pornesc spre șantierele întregii țării diverse tipuri de transportoare cu o largă utilizare.

privească cu toată seriozitatea aceste rămineri în urmă.

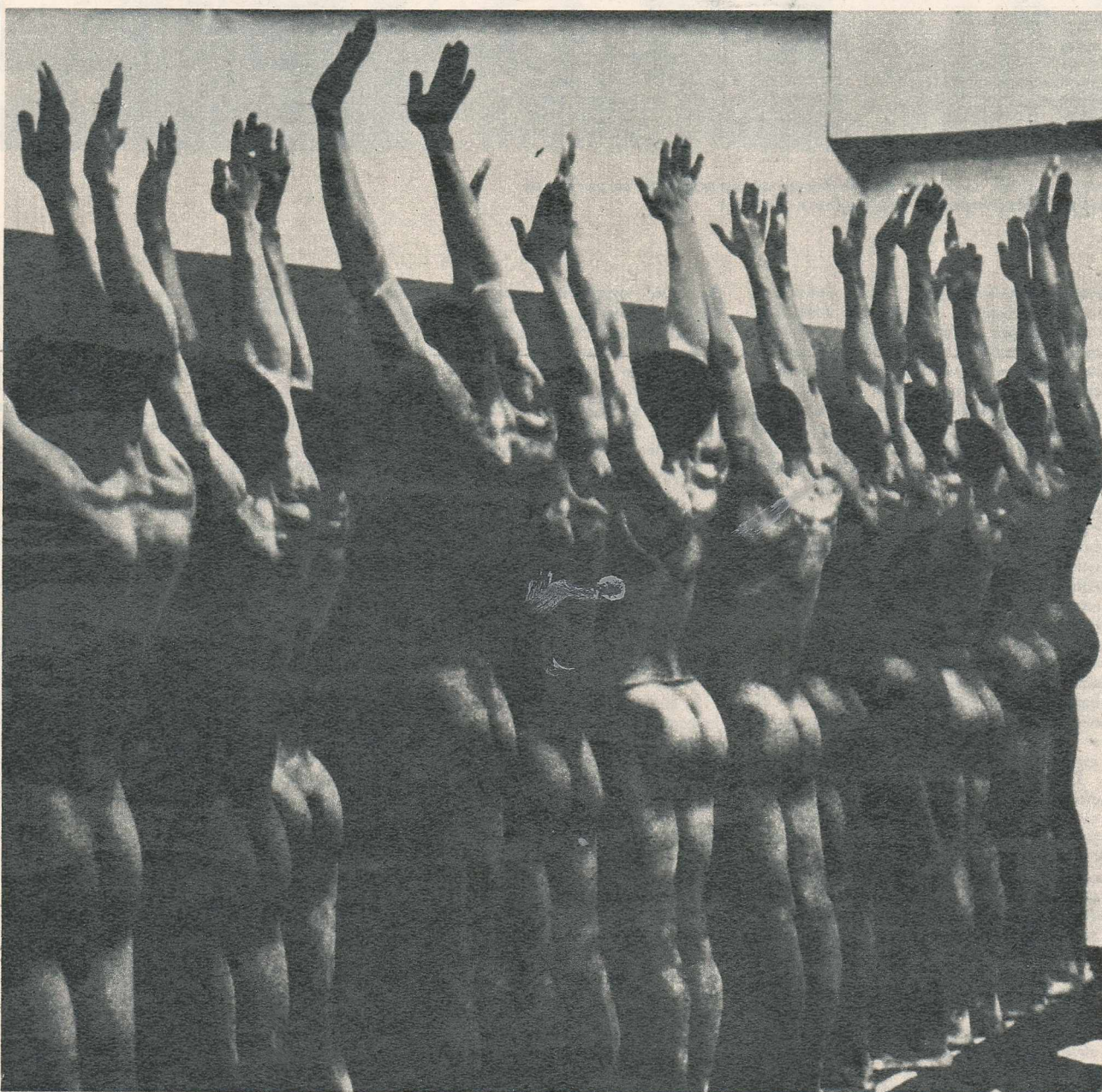
Se zice că oșenii sînt născuți din folclor. Așa o fi. Oășul e tezaurul unei arte populare vechi și foarte autentice. Icoanele pe sticlă broderiile, ciopliturile în lemn, jocurile sînt, prin originalitatea și autenticitatea lor unice în lume. Băieții de la Casa creație populare județene fac vădite eforturi să va lorifice și să păstreze aceste comori. Dar se poticnesc. Pe chestie de schemă. La unele posturi de metodisti nu se aprobă decît jumătate de normă. Tovarășii responsabili cu schema, nu socotiți că sînt preț scump la țărițe? Ori fi județe în țara asta unde nu e nici o pagubă dacă la casa de creație populară sînt unele posturi de o jumătate de normă. Dar alt fel trebuie privite lucrurile aici, la Satu Mare, unde există cele mai puternice zone folclorice care — cum e zona Codru — n-au fost încă suficient cercetate și valorificate.

Închei însemnările din județul Satu Mare cu sentimentul călătorului care, chiar dacă s-a obosit în drumetia sa, are satisfacția că a văzut multe lucruri pe care memoria le va reține. Neajunsurile semnalate aici — ar fi și altele — nu pot umbri realizările capitale pe care oamenii acestor locuri, români și maghiari, le-au săvîrșit la înalta temperatură a dragostei și prieteniei.

SUDUL ALB

de I. CIOARĂ

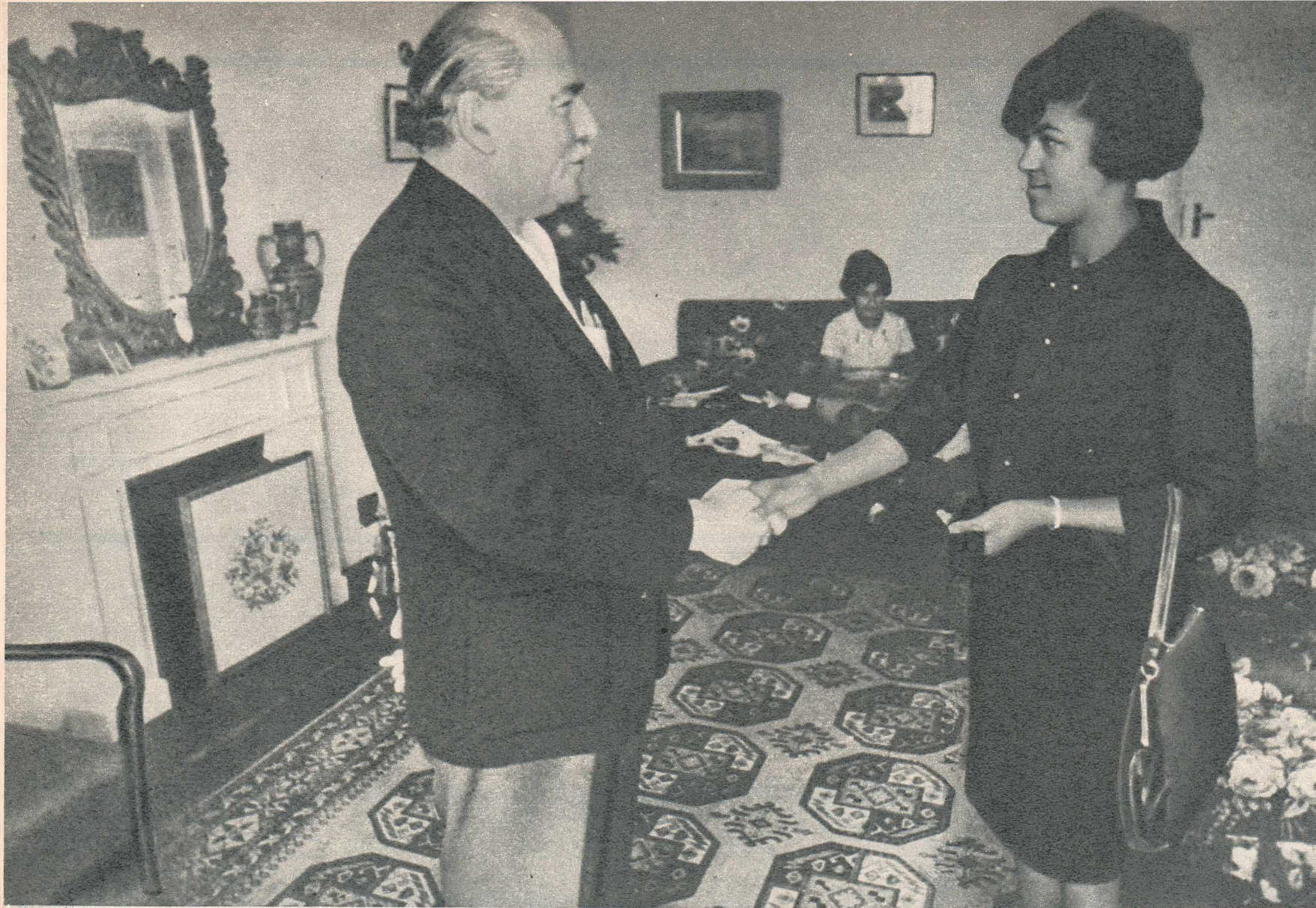

▲ O imagine cu forță de simbol: situația acestor mineri, tratați înjositor la ieșirea dintr-una din minele aurifere, e de fapt situația întregii populații africane din ultrasista Republică Sud-Africană.

Geografic vorbind, acest triunghi dintre Zambezi și Capul Bunei Speranțe, Atlantic și Oceanul Indian, poartă denumirea de Africa australă. Dar într-atâta s-a identificat respectiva zonă cu dominația minorității albe asupra populației majoritare negre, încât în limbajul politic curent s-a impus ca «Sudul alb». Iar extremitatea sa cea mai sudică — nu numai la propriu — o constituie Republica Sud-Africană, care ar putea fi definită succint astfel: țara în care s-a născut «apartheidul».

CUM ARATĂ O FILOZOFIE TRANSPUSĂ ÎN FAPT

Semnificația acestui termen a fost ridicată la rangul de filozofie de primul ministru rasist sud-african Vorster: «Apartheidul nu constituie o problemă, este o soluție. Filozofia noastră a dezvoltării separate (sublinierea noastră) rezidă într-un singur factor: sintem diferiți. Albi, noi vrem să rămânem albi (2,5-3 milioane — n.a.). Negrii (12 milioane, plus 1,8 milioane mețiși și 500 000 asiatici — n.a.) vor să rămână negri. Păstrăm astfel identitatea noastră și a lor». E drept, există și unele curiozități — de pildă cele câteva sute de mii de indieni născuți în R.S.A. sint considerați asiatici, în timp ce japonezii aflați de asemeni aici (în general oameni de afaceri) sint «europeni» — dar în linii mari filozofia e clară. La fel ca și transpunerea ei în fapt: 1) *Bantustanele*, 13% din teritoriul sud-african (special ales cel mai sărac) este destinat creării de unități teritoriale «autonome» ale populației băștinașe (care reprezintă 70% din totalul locuitorilor R.S.A.), conduse însă de albi; Transkei-ul, creat în urmă cu doi ani în sud-estul țării, în apropierea Oceanului Indian, e primul dintre aceste «bantustane». 2) *Pașapoartele* — de fapt ceva între niște permise și caziere judiciare și care dau drept de muncă și de deplasare numai într-o anumită zonă. Dacă muncitorii negri au drept la muncă într-o regiune, nu înseamnă însă implicit că au drept de ședere și membrii familiilor lor — cel mai adesea dimpotrivă. Cît privește pe cel prins fără «pașaport» sau aprobare specială de vizită la familie... există închisori destule. 3) «*Europeans only*» — o tăbliță cu două cuvinte cît se poate de explicite, destinată autobuzelor, tramvaielor, restaurantelor, băncilor din parcuri, bisericilor, WC-urilor și altor locuri unde prezența laolaltă a albilor cu «cei alții» e considerată cu totul și cu totul incompatibilă. 4) *Închisorile, lagărele de concentrare* — locuri de pedepsire pentru toți cei ce nu se conformează celor enunțate mai sus, dar mai ales pentru cei

▲ Dacă o inimă de metis poate bate în pieptul unui alb, de ce atunci un metis sau un negru nu se pot așeza pe o bancă alături de un alb, nu pot călători în același autobuz sau aceleași trenuri?

ce se ridică în vorbe sau fapte împotriva apartheidului. Desigur, ar mai putea fi relevate și consecințe ale «dezvoltării separate» pe planul muncii și retribuției sale (de exemplu în mina auriferă «Wenela» salariile a 375 000 de africani s-au cifrat, în 1965, la 92,5 milioane dolari, iar al celor 44 000 mineri «europeni», calificați — la 190 milioane dolari), învățămîntului (86 bacalaurate negri la 12 milioane locuitori), al asistenței medicale etc. Dar esențialul a fost spus.

Este, în aceasta, perpetuarea raporturilor de la stăpîn la servitor, căroa li s-au pus bazele încă de pe vremea cînd Van Rybeck a debarcat cu grupul său de olandezi — pe la jumătatea secolului al XVII-lea — în locurile actualului Capetown, și apoi s-au agravat cu venirea lui Cecil Rhodes și a urmașilor săi, ce-și propuneau prelungirea «imperului Majestății Sale» de la Capul Bunei Speranțe pînă în nordul continentului. Stăpînii: afrikanderii (urmașii burilor), proprietarii terenurilor agricole, mari fermieri, și albi de origine engleză — proprietarii industriei, ai minelor. Cei sortiți să constituie mîna de lucru ieftină a ambelor categorii se recrutează definitiv și exclusiv din populația indigenă. Situație care și-a găsit oglindire și mai pregnantă, pe plan social-politic, după 1948, cînd, ajungînd la putere, partidul naționalist alb al afrikanderilor a accelerat procesul de legalizare a apartheidului — cadrul cel mai potrivit pentru permanentizarea acestor raporturi.

UN EVENIMENT NU NUMAI ȘTIINȚIFIC

Așadar, o atitudine derivînd dintr-o interpretare ancestrală, obtuză și tendențioasă a Bibliei, și rezumîndu-se în esență la afirmația că așa au fost lăsate lucrurile de la Dumnezeu, ca unii — albi în speță — să dețină toate drepturile, iar ceilalți — «ne-albi» — să beneficieze doar de dreptul de a suferi în tăcere (mai ales în tăcere), a fost

transformată în politică oficială. Politică ce n-a fost acceptată, desigur, cu resemnare de cei asupra cărora s-a răsfrînt în modul cel mai nefast. Fapt oglindit de marile acțiuni revendicative, desfășurate pe parcursul a cinci decenii — începînd cu celebra «campanie antipass» din 1919 — și care au fost sîngeros reprimare, cel mai sinistru exemplu consemnat în istorie fiind masacrul de la Sharpeville din 1960; de luările de atitudine ale unor personalități de prim ordin în viața publică sud-africană, între care scriitorul «alb» Alan Paton (nevoit să peregrineze prin străinătate din cauza atitudinii sale), laureat al Premiului Nobel pentru pace, Albert Luthuli, conducătorul zulus căruia i-a fost impusă izolarea într-o mică fermă, Peter Abrahams, Ezekiel Mphahlele, Lewis Nkosi — toți oameni de litere; de condamnare de către Consiliul bisericilor sud-africane a «modului de viață» sud-african bazat pe segregarea rasială dusă la limitele ei; de acțiunile studenților și profesorilor ca și de, în sfîrșit, primele semne ale unei acțiuni de guerilă.

În trezirea conștiinței populației africane din R.S.A., avîntul general al mișcării de eliberare cunoscut în ultimele decenii pe continentul negru își are, firește, locul său. Dar poate nu greșim afirmînd că un eveniment, petrecut chiar în această țară, la începutul anului, și-a înscris locul în istoria civilizației nu numai prin excepționala sa importanță științifică. În timp ce doctorul Barnard din Capetown, devenit astăzi celebru, urmărea cu neliniște eventuala manifestare a fenomenelor de respingere a grefei, în întreaga țară anticorpii apartheidului se evidențiau din plin. Faptul că ziarele sud-africane au fost silite să publice nenumărate scrisori de la cititori, în care aceștia îndrăzneau comparații, întrebîndu-se totodată, de pildă, de ce inima unui metis mort poate bate în corpul unui alb, în timp ce dacă metisul respectiv ar fi fost în viață n-ar fi putut călători în același compartiment de tren cu albul, este, desigur, semnificativ.

Dar cînd întrebările merg mai departe? Căci iată această scrisoare, publicată (sub semnătură) de ultraconservatorul ziar «The Argus»: «Domnule redactor-șef, ce realizare a reușit doctorul Barnard! Ideea pe care a putut-o înfăptui în Africa de Sud, și la care au participat toate rasele, îmi dă frisoane! Și atunci, vă întreb, nu poate fi posibil de a termina o dată cu apartheidul?...»

Sigur, au existat unii sud-africani «albi» care, poate chiar sincer, datorită felului de a gîndi, de la care nu se pot abate, și-au manifestat mirarea că se insistă atît — și nu numai pe continentul african — că este vorba de o inimă de negru într-un corp de alb. Dar prin aceasta, transplantul de inimă nu i se scade din valoarea de transplant de idei.

APARTHEIDUL E COSTISITOR

În această lumină este interesant de remarcat că există mulți «albi» ce se pronunță pentru slăbirea chingilor apartheidului. Referindu-se la implicațiile economice ale «dezvoltării separate», ziarul «Cape Times» scrie: «Considerăm de prisos ca polițistii să caute cu lanternele perechile de îndrăgostiți care nu se potrivesc la culoarea pielii. Pur și simplu noi sîntem de părere că existența apartheidului ne costă numai bani». Pornind de la aspectul oarecum minor relatat, ziarul atinge un aspect mai important al problemei: «...Politica de apartheid ar putea constitui o dată unul dintre motivele principale ale unui faliment național. Prosperitatea necesită integrare... Trebuie înlăturate barierele de culoare din întreprinderile industriale, care constituie cea mai mare piedică în calea creșterii productivității muncii. Toți sîntem interesați ca cetățenii noștri, indiferent de culoare, să fie instruiți pentru a produce mai mult...» Cînd un ziar afrikander se dovedește realist — chiar dacă o face pentru a-și cuceri o anume platformă — faptul e totuși pozitiv. Cînd însă aceeași optică e împărțită de cel ce ține în mînă

un întreg imperiu minier și industrial, cu influență uriașă nu numai asupra R.S.A. c și asupra tuturor țărilor amplasate în «sudu alb», e vorba de miliardarul Harry Oppenheimer (Anglo-American, de Beers, Tanganyika Concessions, Rhikana etc.), poziția capătă o înfinit mai mare greutate. «Am susținut întotdeauna că politica de apartheid dusă la extrem, va distrage economia țării — afirmă Oppenheimer. Dezvoltarea economică a țării ar fi fost imposibilă fără integrarea din ce în ce mai pronunțată a negrilor în industriile controlate de albi. Aceasta este, precis, antiteza politicii de apartheid». Lucrurile sînt spuse astfel pe nume, fără false «principialități»; e vorba de interesul business-ului.

Sigur, la aceasta, adepții extremiști a apartheidului, ca de pildă Albert Herzog ministrul sănătății și transporturilor al R.S.A. ripostează: «Să încetăm să creăm locuri de muncă». Este o poziție ce nu ține pasul epocii industriale, reflectînd însă totodată cramponarea de rînduielele statornicite ale ultrasegregației rasiale. Și, o dată cu aceasta, dificultățile ce se ridică în calea înlăturării lor. Pentru că, într-adevăr, este vorba de unul dintre cele mai complexe fenomene ale epocii noastre.

RAMIFICAȚIILE

Să revenim la excepționala performanță a doctorului Barnard. Este oare întîmplător faptul că a avut loc tocmai în Republica Sud-Africană? În nici un caz nu s-ar putea afirma că e surprinzător. Știut fiind că această țară este una dintre cele mai dezvoltate din punct de vedere economic — cu reperкусиunile respective pe planul tehnicii și instrucțiunii, pentru albi, desigur — de pe continentul african. Cum s-a ajuns aci? Datorită diamantelor și mai ales a aurului, acest aur sud-african care dă acum atîta bătaie de cap «valutelor forte» occidentale — dolarul și lira. (S-a calculat, de pildă, că din 1880 s-au extras pînă-n prezent peste

800 milioane uncii de aur — o treime din tot aurul produs în lume.) Dar în toate aceste companii din industria minieră — și nu numai minieră — sînt cointeresate capitaluri engleze și americane — 3 miliarde și respectiv 700 milioane dolari. Și, atunci, comisii după comisii ale O.N.U. pot să raporteze la nesfîrșit că «Republica Sud-Africană tinde să devină o vastă închisoare pentru persoanele ce se opun politicii de apartheid», sau că «legile și metodele adoptate sub înfrîngerea principiilor apartheidului seamănă din ce în ce mai mult celor din regimurile fasciste», pentru că în Adunarea Generală și mai ales în Consiliul de Securitate — unde au drept de veto — Statele Unite și Anglia acționează ca niște lobbisti ai regimului sud-african. (La rîndul său, un așa-numit «comitet americano-sud-african» acționează ca un «lobby prosud-african» în Statele Unite, finanțat de «Oversea Company of South Africa», legată de companiile miniere amintite mai sus.) Această pe de o parte. Pe de alta e vorba de ramificații. Nu numai de ramificațiile companiilor ce operează în Republica Sud-Africană și pe teritoriul altor țări din sudul continentului, ci și de însăși ramificațiile apartheidului. Proclamarea unilaterală de către regimul lui Ian Smith, în urmă cu trei ani, a independenței Rhodesiei, a coincis cu accentuarea alunecării acestei țări pe calea politicii ultrasasiste a vecinului său din sud. Apropiere care a generat altele. De pildă, în pofida embargoului instituit de O.N.U. asupra comerțului cu Rhodesia, «plămîinii petrolierii» ai acesteia i-au constituit R.S.A. și Mozambicul, aflat sub stăpînire colonială portugheză, care au aprovizionat-o cu combustibilul atît de necesar și cu alte elemente vitale pentru economia rhodesiană. Și pentru că a venit vorba și de Rhodesia și de coloniile portugheze, nu poate fi omisă «sfînta alianță» rasistă ce se profilează a fi perfectată între regimurile din cele două țări sud-africane și Portugalia,

atît pe plan economic cît și pe planul luptei comune de reprimare a patrioților africani ce luptă pentru scuturarea dominației albe. Și aceasta pentru că, în treacă-treacă, fronturile insurecției africane devin pe zi ce trece tot mai îngrijorătoare atît pentru regimul colonial portughez cît și pentru cele rasiste din Rhodesia și R.S.A. Este de altfel și unul dintre motivele pentru care, în pofida a peste 80 de rezoluții adoptate de O.N.U. de-a lungul a două decenii, Republica Sud-Africană se cramponează să-și mențină dominația asupra teritoriului Africii de Sud-Vest — o anume porțiune a acesteia, denumită Caprivi Strip, strecurîndu-se prea strategic între Rhodesia, Botswana (Bechuanaland), Zambia și Angola pentru a nu fi folosită ca loc de amplasare a unei baze militare aeriene, unde 20 000 de soldați sud-africani «apără flancul stîng al imperiului alb din Africa» (L'Express).

Adăugînd la cele de mai sus influența pe care a reușit s-o obțină Republica Sud-Africană în mici state din această zonă, ca Lesotho — care în fapt e o enclavă în teritoriul sud-african — ca Botswana sau chiar mai mari, ca Zambia, pe care R.S.A. ar vrea s-o atragă în orbita sa pentru a întregi centura minieră de la sud de Zambia cu uriașele zăcăminte de cupru din nordul fluviului, gîndul te duce spre faptul că tentativele restului țărilor africane de izolare a regimurilor rasiste din sud au reușit mai mult să le arunce unul în brațele celuilalt. Fapt care întregeste imaginea complexității problemei «sudului alb». Care-și va găsi însă, fără îndoială, în cele din urmă, soluționarea. Chiar dacă, așa cum proceea o personalitate liberală sud-africană într-o convorbire cu corespondentul săptămînalului «L'Express», «cînd acest moment va sosi, ura dintre comunități, sădită de către guvern, va fi la apogeu. Și atunci, verile fierbinți ale Americii nu vor părea decît niște manifestări de hippies pe lîngă ceea ce vom cunoaște noi».

Zilnic, peste o mie de africani — relatează revista vest-germană «Stern» — sînt arestați pentru că sînt găsiți fără a avea asupra lor acel înjositor «pașaport» — ceva între niște permise și cazier judiciar — care trebuie vizat zilnic la locul de muncă. Lipsind de la lucru, fiind bolnav de pildă, pierzi și dreptul la «pașaport» și ajungi sau în închisoare, sau, în cel mai bun caz, în rezervație.

carnet

TAȚI DEZERTORI

de Mihai STOIAN

A început să devină o obișnuință: la «fapt divers», tați dezertori sînt căutați cu asiduitate, după ce — ani în șir — n-au mai dat nici un semn de viață, uitînd să mai trimită acasă o biată carte poștală și, mai ales, ceea ce se cuvine, contribuția materială, cît o fi ea acolo, stabilită de comun acord sau de instanța judecătorească. Mamele sînt de mai puține ori în situații similare, căci forța instinctului matern e a doua în ordinea naturii umane.

Desigur, să afirmi că părinții au nevoie de copiii lor, tot așa cum copiii au nevoie de părinți, e un truism. Și totuși, cînd găsești într-o coloană de ziar provincial un asemenea anunț, te cutremuri: «Aș fi foarte fericit să știu că am părinți care trăiesc într-un colțor de țară. Aș fi fericit să-i cunosc, să-i văd cel puțin pentru cîteva clipe. Să le spun mămică și tătucule, m-am făcut mare. Eu sînt copilul vostru care nu v-a văzut niciodată, dar care v-a căutat încontinuu fiindcă-i era dor de voi» (semnează Constantin Zamfirescu, elev de școală profesională la Balș; găsit în aprilie 1947 la marginea Sibiului). Patetismul rîndurilor scrise de tînr nu-s capabile să spulbere dramatismul situației...

Și-atunci, cum să nu te bucuri cînd descoperi, în aceleași coloane ale «faptului divers», semnele eroismului părintesc, al devoțiunii totale, puse în slujba propriului copil, al salvării sale de orice primejdie. M.H., elev de 11 ani, își pierde vederea în urma unei banale explozii, la ora de chimie, într-o experiență de laborator. După cicatrizarea rănilor, tatăl fetei consultă un chirurg renumit. Acesta îi transplantează fetei o nouă corne. Operația — reușită. Dar, atenție (cere medicul): singura condiție a reușitei finale, controlabilă doar în cîteva luni, e ca fetița să nu plîngă niciodată. Copil care să nu plîngă, și încă într-o stare ca a lui M.H.?... Ce face tatăl ei? Renunță la orice și stă într-una, zi și noapte, cîteva luni în șir, lîngă patul fetei, citindu-i, cînd ea nu doarme, povești vesele, glumind, înveselind-o permanent. «Operația» paternă reușește și ea. M.H. vede astăzi. Al doilea caz: alt tată este surprins de viscol pe munte, împreună cu doi băieți de-ai săi. Băiatul de 11 ani avea să povestească mai tîrziu că, atunci cînd furtuna i-a surprins, au căutat inutil un refugiu sigur. Deznădăjduit, tatăl copiilor a început să sape în zăpadă un adăpost, în speranța că, oricum, furtuna se va potoli în cîteva ore. Peste noapte, vîntul n-a conținut să bată intens. Adăpostul improvizat îi ferea doar de forța vîntului, în rest era ca afară, frig năprasnic. Tatăl și-a băgat copiii într-un sac de dormit, acoperindu-i și cu o prelată. Apoi, ore în șir, ca să-i liniștească, le-a cîntat în șoaptă toate cîntecele pe care le știa, le-a recitat versuri, în ciuda faptului că simțea limpede (se plasase la gura adăpostului, mai mult afară decît «înăuntru») cum îl cuprinde toropeala de gheață... A continuat să țină prelată peste copii, să-i îmbărbăteze și să-i mîngie pînă-n secunda în care n-a mai mișcat de loc. Atunci, băiatul de 11 ani, fără să-i spună nimic celuilalt, mai mic, l-a apucat strîns de braț pe tatăl său mort. Așa au fost găsiți copiii, în viață. Iar mama acestora avea să declare: «Erau foarte buni prieteni cu tatăl lor».

În deceniul curajos pe care-l străbatem împreună, cînd transplantul de inimă pare să devină o intervenție chirurgicală relativ obișnuită, le-aș adresa părinților dezertori cîte o carte poștală cu Chris Barnard și textul: «Dacă n-ai inimă, iată omul care ți-o poate dărui!» Ceva asemănător s-a întreprins pe șosele, pentru prevenirea accidentelor de circulație: «Fii precaut, doctorul Barnard așteaptă un donator!» (bineînțeles, sub un portret uriaș). De ce nu s-ar proceda la fel și în prevenirea unor accidente familiale, cu rezonanțe înfînit mai grave? Sînt convins c-ar fi de acord cu asta și dr. Barnard — spaima binefăcătoare a celor fără inimă — căci el însuși este un tată exemplar: Deidre, fiica lui de 19 ani, a devenit campioană de talie mondială la schi nautic în urma antrenamentelor făcute cu propriul ei tată, astăzi celebru chirurg.

Zborul peste ocean în era avioanelor cu reacție s-a simplificat enorm. Cele șapte ore, din care șase nu vezi altceva decât cerul și un covor de pământuri de vată în formă de nori — spectacol absolut neverosimil — abia ajung ca să înfuleci prinzul, un film polițist și cina prefabricată și reîncălzită electric, că tăcerea e spartă brusc de vocea căpitanului echipajului care anunță că aterizăm curînd la New York, că temperatura este de 62 grade Fahrenheit, că este ceață și vreme ploioasă și că, desigur, vom călători și data următoare cu aceeași companie aviatică, de ale cărei eforturi pentru a ne face să ne simțim bine s-a putut convinge fiecare călător.

Privești pe geamlîc miliardele de lumini ale imensului oraș care consumă mai multă energie electrică decît o țară mijlocie. Este o priveliște unică: colorația variată a becurilor trădează parcă prezența unui regizor care abuzează de lumini. Respiri totuși ușurat cînd simți zdruncinătura aterizajului, mai ales cînd te afli într-un avion cu stația terminus Mexico City, plin de copii care învață de mici arta retoricii latino-americane. Avionul înaintează acum pe pistă, printre focurile încrucișate ale reflectoarelor, dirijate de undeva de sus, care-l grăbesc pe panglica de beton, pentru că alte și alte avioane aterizează la fiecare minut pe cel mai mare aeroport din lume — Kennedy Airport.

Din momentul în care ai intrat în clădire ești purtat ca și cum te-ai afla pe o bandă rulantă: pașaportul, bagajele, numărul stației la care să vină automobilul, întîlnirea cu prietenii care te așteaptă, totul merge ca pe sîrmă. Faci cunoștință cu acel cuvînt magic care face țaria Americii: efficiency. Funcționarii, vameșii, hamalii activează concentrat, expeditiv, fără nici o vorbă de prisos. Chiar și scotocirea valizei este efectuată cu dexteritate profesională, ca o operațiune cronometrată dintr-un flux tehnologic.

Cînd automobilul a ieșit la drum pe autostradă ești prins ca într-o capcană, într-un perpetuum mobile, și fugi, vrînd nevrînd, fără oprire și fără întoarcere pe unul dintre cele patru culoare pe care aleargă patru șiruri de mașini din care vezi numai becurile roșii din spate, iar pe alte patru culoare vecine șiruri de mașini ale căror faruri albe indică direcția contrară. Aceste două re-vărsări opuse și sincopate de lumini roșii și albe fac parte organic din viața americanului și din imaginea pe care și-o face despre mediul înconjurător.

75 de milioane de mașini rulează neîncetat pe șoselele, străzile, bulevardele și autostrăzile Americii. Au ajuns să fie atît de multe încît însuși scopul pentru care au fost create devine absurd: traficul din marile orașe nu permite să înaintezi cu mai mult de 20 km pe oră, cam atîta cît face o birjă cu cai, iar gîtuirea pe șosea la intrare în oraș este atît de mare încît avionul face de la Washington la New York cam tot atîta cît mașina de la aeroport în centrul orașului.

Toate au crescut în proporții neliniștitoare, ca acele animale uriașe care apar deasupra orașelor în filmele de groază prezentate la televiziune după miezul nopții. A fost nevoie să treacă trei secole pentru ca populația Statelor Unite să atingă cifra de o sută de milioane, pentru a doua sută de milioane a fost nevoie de numai 52 de ani, iar pentru a treia estimația este de 33 ani. Într-o singură generație, marile orașe și-au dublat și chiar triplat populația, iar numărul americanilor care au început să evadeze

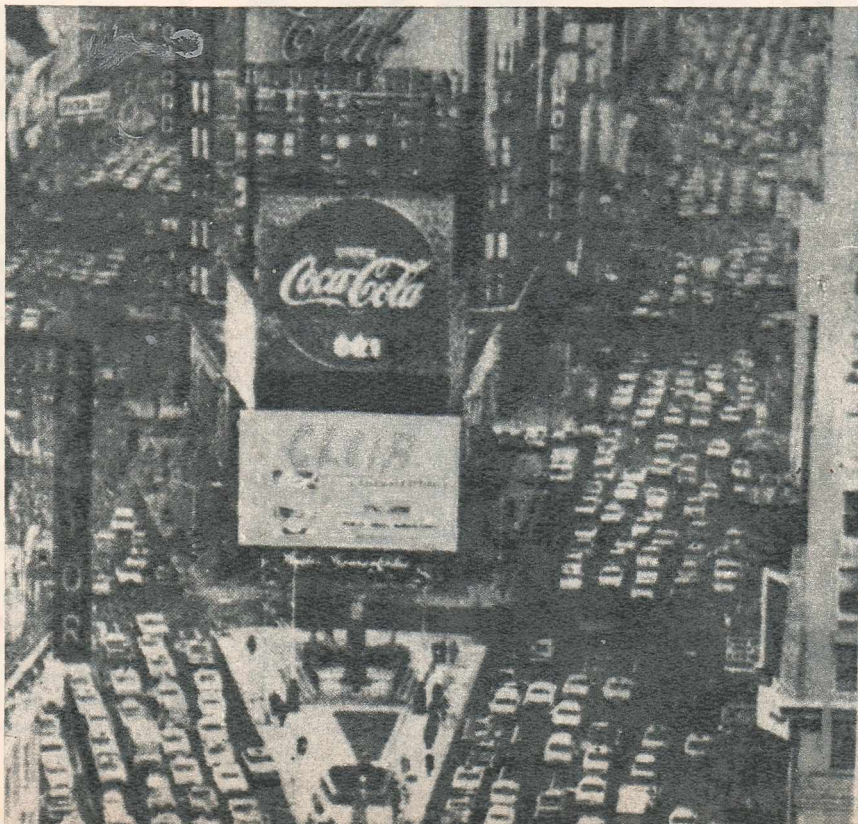

O modalitate de a se încerca să se pună stavilă efervescenței sociale, în stilul uneia dintre cele mai vechi tradiții americane: tradiția violenței.

america '68, prime impresii

prin telex, direct din New York, de la Silviu BRUCAN

Ca într-o capcană cu mai multe culoare.

din orașe spre suburbii a crescut la 70 de milioane. În același timp, populația din agricultură, care la începutul secolului forma majoritatea, s-a redus la 7%, reabilitîndu-se prin aceea că fiecare fermier produce pentru 40 de oameni. Paralel cu acest formidabil proces de migrare de la est spre vest și de la rural la urban, a avut loc năvala negrilor din sud spre nord, ei ajungînd să reprezinte acum aproape jumătate din locuitorii multor orașe nordice. Iar numărul tinerilor înscriși în colegii și universități a atins 7 milioane.

Toate aceste fenomene demografice fără precedent s-au desfășurat pe fundalul revoluției tehnologice moderne, a cărei caracteristică rezidă în aceea că descoperirile ei se aplică cu atît mai rapid cu cît nivelul de dezvoltare economică este mai înalt. Ele explică efervescența socială din marile centre urbane, caracterul exploziv al problemei rasiale, radicalizarea mișcărilor de tineret, creșterea criminalității și a violenței — probleme care s-au impus cu toată forța în recenta bătălie electorală, făcînd să fie puțini aceia care invidiază noua Administrație de la 20 ianuarie 1969.

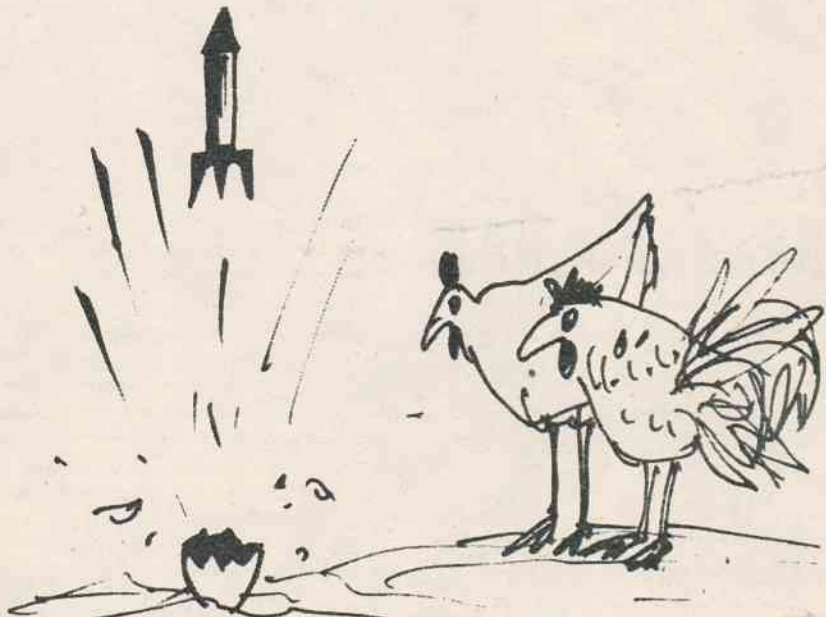
Migrațiile și deșrădăcinările provocate de ele, ca și presiunile societății tehnologice, cauzează tensiuni, manifestări nevrotice, anxietăți. Consumul de calmante, somnifere, pentru a nu mai vorbi de hașiș, marijuana, L.S.D., a devenit lucru comun, ceea ce a făcut ca numărul psihiatrilor, psihologilor și specialiștilor în boli nervoase să crească cu 44 la sută în numai cinci ani.

Alienarea a devenit cuvîntul cel mai frecvent uzitat. Relațiile interpersonale se reduc treptat la utilitar: profesor și elev, medic și pacient, vînzător și consumator etc. Sînt dese cazurile cînd o față este atacată pe stradă fără ca trecătorii să intervină. Ceea ce-i unește însă pe oameni este lupta pentru o cauză comună. Împotrivirea față de războiul din Vietnam, inegalitatea rasială, acțiunile greviste dau naștere unei admirabile solidarități umane și constituie de fapt cel mai sigur antidot al alienării.

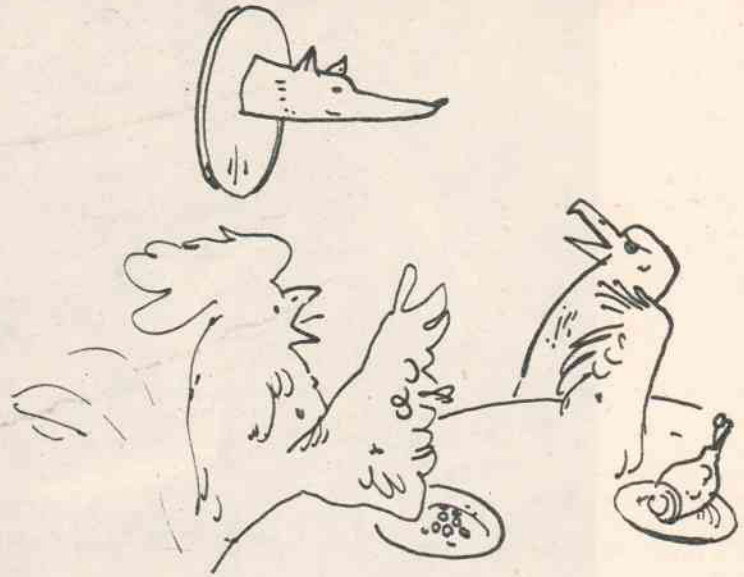
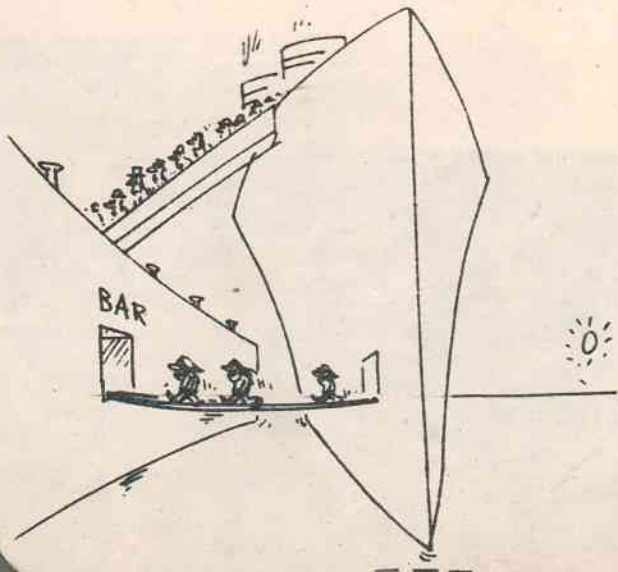
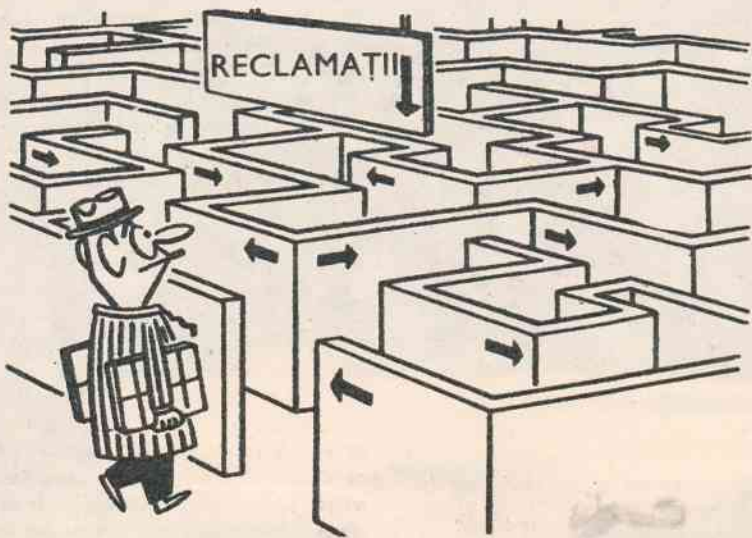
Una dintre cele mai interesante concluzii care se degajă din studierea atentă a acestor mișcări este că ele nu au totdeauna la origine sărăcia. Deși anii '60 au marcat descoperirea sărăciei în mijlocul bogăției și recunoașterea cvasioficială că o treime din americani trăiesc sub nivelul elementar de trai (potrivit standardelor americane), atît studenții care au organizat demonstrațiile anti-războinice cît și negrii din fruntea rebeliunilor din ghetouri nu aparțin categoriilor sociale celor mai de jos. În societatea consumului, ridicarea generală a nivelului de trai nu numai că nu a eliminat inegalitățile, dar le-a accentuat. În timp ce o jumătate de milion de americani posedă bazine de înot în preajma caselor lor, iar două milioane au vile în afara orașului pentru week-end, circa 60 de milioane sînt «prost hrăniți, prost îmbrăcați, prost adăpostiți», după formula clasică a lui Roosevelt. Cerința pentru egalitate, pentru adevărata democrație, pentru participarea la luarea deciziilor — iată revendicările predominante ale mișcărilor din ultimii ani. Avertismentul biblic că omul nu trăiește numai pentru piine își vedește abia acum profunda înțelepciune.

Încălcătura de protest social în pofida celui mai înalt nivel de trai este fenomenul care te izbește din primul moment în America anului 1968.

Umor de peste hotare

— Sînt nevinovată! Ți-o jur...

EROI DE FABULĂ

1	G	R	E	I	E	R		C	U	S	C	A	S
2	R	I	N	O	C	E	R	I		C			T
3	I	M	E	D	I	A	T			A			I
4	V	A	S			L				I			U
5	F		C			A				E			C
6	I	G	U	A	N					T			A
7													
8										B			
9	A	T	O							O			
10										A	P	A	
11						U	R	S	U				
12	L	I	S	I	T	E			I	N	C	E	T

ORIZONTAL: 1) Cîntăreț din lumea gizelor — Căminul lui Azor. 2) Mamifere cu corn pe nas — Spaima pușorilor de găină. 3) Cît ai zice «pește» — Curse de cai. 4) Vast, dar nu chiar de tot! — Cățel! — De unde și numele de galinacee. 5) «...neagră cum e cerul gurii/ La un ciine care mușcă» — Cîntec de greier. 6) Șopîrlă americană, frumos colorată — Mioriță bucălaie. 7) Ciine de strajă la porțile infernului (mit.). 8) Pasăre «cu pana sură» (pl.) — Aripată pe flancuri! — Barza Nilului. 9) Oraș în Somalia — Argint — Hrană pentru gize. 10) Papagali (fig.) — Mediul zburătoarelor. 11) Ciine din Deltă — Tras pe sfoară de șireata vulpe — Pronume. 12) Păsări de baltă — Ca melcul.

VERTICAL: 1) Nume de ciine — Pui canin. 2) Burghiul viu al pămînt-

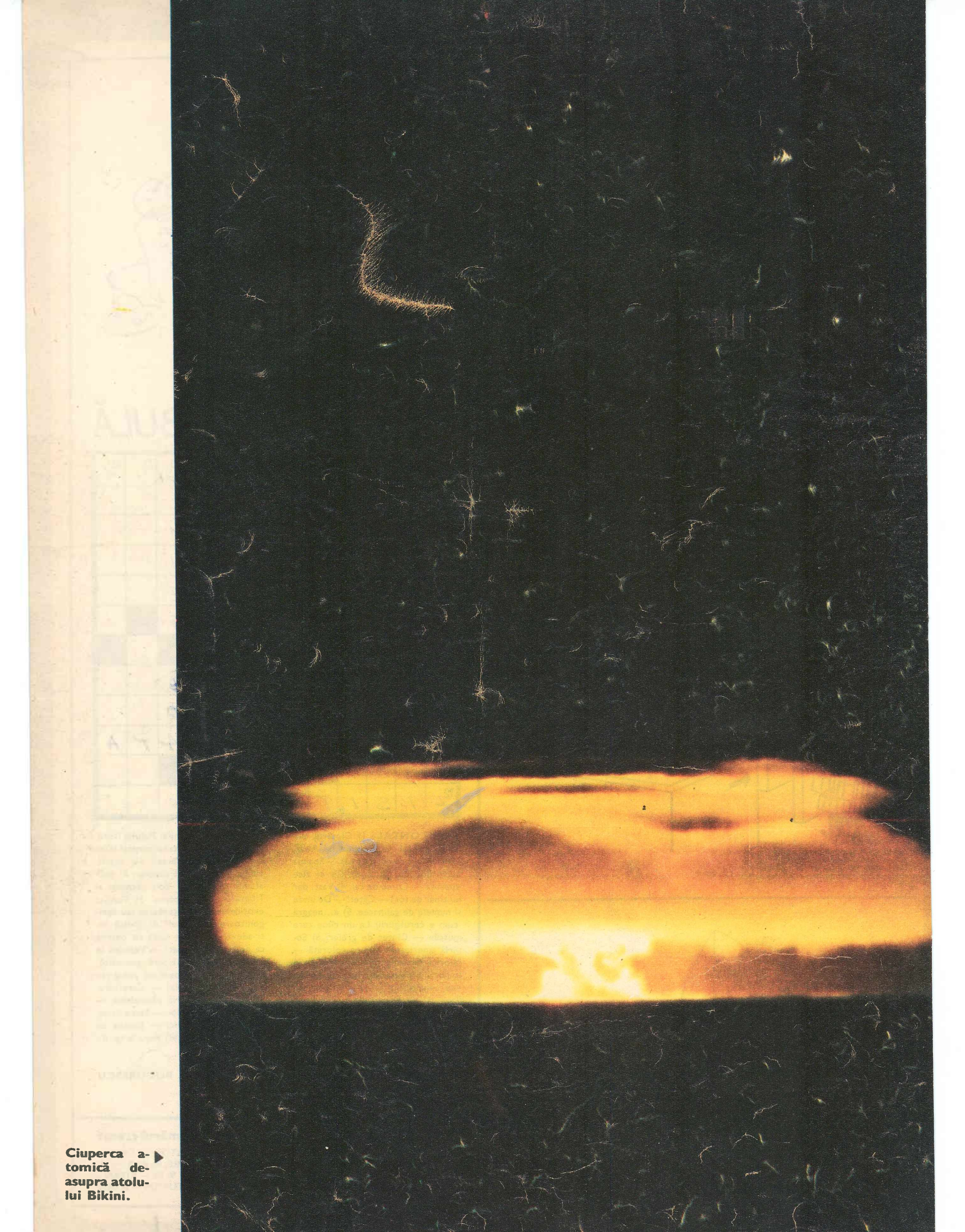
tului — Urșii bruni ai Polului Nord. 3) Autorul fragmentului muzical «Greierile» (suits «Impresii din copilărie») — Vestitorul aurului. 4) Substanță chimică — Boii cocoșați ai Tibetului — A apărea. 5) Furnici exotice numite și «turbate» sau «prigonitoare» — Apel! 6) Există într-adevăr (fem.) — Gîză cu coarne ca de cerb. 7) Repet! — Veșmînt în instanță (od.) — Literă grecească. 8) Cuci! — Răpitoare cu penaj ruginiu și cioc corolat — Caractere. 9) Pronume — Aria păsărelelor — Bene! 10) Scaiuil oilor — Șarpe uriaș. 11) Ierbivori nordici — Naiade cu corp ca de pește. 12) Pești lungi de baltă — Vulpe!

Sofia BUCURESCU

Dicționar: ATO.

Dezlegarea jocului «Drumuri», apărut în numărul trecut.

ORIZONTAL: 1) GRIGORESCU — T. 2) RUTE — AVIATOR. 3) ULITA — ARTERA. 4) PANAMA — EA — AS. 5) U — EXAMEN — PRE. 6) RAR — NAVETA — U. 7) ICAR — RI — USI. 8) ARATATOR — SA. 9) IR — TITAN — VAL. 10) N — SAMAR — SINE. 11) OLACI — EDISON. 12) TURISM — ATASE.

A photograph of a nuclear mushroom cloud from the Bikini Atoll. The cloud is a large, billowing mass of white and grey smoke and debris, rising from the ocean surface. The top of the cloud is dark and dense, with a bright, glowing core at the base of the cap. The background is a clear, light blue sky. On the left side of the image, there is a vertical strip of a document, possibly a newspaper or a report, with some text and a grid visible. The text is mostly illegible but appears to be in a non-English language. The overall image has a grainy, historical quality.

**Ciuperca a-
tomică de-
asupra atolu-
lui Bikini.**

REÎNTOARCEREA PE BIKINI

Printre pietrele proiectate de explozii, o mărțurie emoționantă a vieții care renaște.

După douăzeci și trei de ani, din nou acasă, pe plaja de nerecunoscut a insulei.

Prima pagină a reportajului care relatează strămutarea locuitorilor de pe insula «morții atomice», reproducă în facsimil dintr-un număr din anul 1946 al revistei «Life».

ATOM BOMB ISLAND

REÎNTOAR- CEREA PE BIKINI

Pe măsură ce vasul se apropia de țintă, punctul de uscat de care ochii nu se dezlipeau se transforma într-o imagine de coșmar. După ce ancora a fost în sfârșit aruncată, mica expediție a pătruns într-un univers straniu: mormane de fierărie informă, cabluri, țevi, carcase de mașini și avioane, insolite turnuri de oțel contorsionat, ruinele unor clădiri, totul invadat de o junglă deasă ce se înălța ca un zid în imediata apropiere a oceanului. Nimic nu mai amintea de Bikini cel de altădată. «Totul s-a schimbat! — a exclamat Alab Lori, șeful comunității bikiniene. Totul a dispărut!»

Autoritățile Statelor Unite au ales atolul Bikini, situat în vestul Pacificului (36 de insule coraliere, dintre care cea mai mare a dat numele întregului grup), pentru poziția sa izolată. Când în 1946 a luat ființă aici cea mai mare bază americană de experimentare a bombelor nucleare, cei 176 de locuitori au fost strămuțați. Insula Rongerik, pe care și-au ales-o din simplul motiv că era mai aproape de «casă», s-a dovedit prea mică și prea săracă pentru a-i putea hrăni. Doi ani mai târziu, se refugiau pe o altă insulă, Kili. Aici trăiesc, din anul 1948, exilații de pe Bikini.

Timp de 12 ani, sinistrele ciuperce ale exploziilor nucleare s-au înălțat de douăzeci și trei de ori deasupra atolului Bikini. Cea mai mare bombă, detonată în martie 1954, a lăsat un crater atât de vast încât a putut fi distins într-o fotografie a

Oceanului Pacific făcută de pe satelit. Tot pe Bikini a fost experimentată și prima bombă cu hidrogen.

Sînt zece ani de cînd exploziile au amuțit și experții americani au părăsit insulele.

Anul acesta, într-una din zilele lunii august crainicul unui post de radio californian anunța «De la ranch-ul său din Texas, președintele Johnson declară că pe Bikini nu mai există nici un pericol de contaminare radioactivă. În consecință, foștii locuitori ai atolului vor fi autorizați să-și reia viața acolo». Vestea cea mare a parvenit pe Kili prin intermediul aparatelor de radio cu transistoare (pe insulă nu există rețea electrică) S-a hotărît ca o avangardă de nouă bărbați să plece pe Bikini, «să vadă și să povestească»

Lungul exil al oamenilor smulși de pe pămîntul lor pentru a face loc celor mai înfricoșătoare experiențe ale secolului nostru se apropie de sfârșit. Pe Bikini se vor construi din nou case, copiii vor merge iar la școală, arborii de piine vor reîncepe să dea roade. Viața, viața simplă, obișnuit își va reînnoa firul, biruind moartea atomică pe propriile ei domenii, cu arme a căror putere nu va putea nicicînd fi cuprinsă în megatone. E un fapt pe care, pentru valoarea lui simbolică ne simțim obligați să vi-l aducem la cunoștință

Delia ȘTEFAN

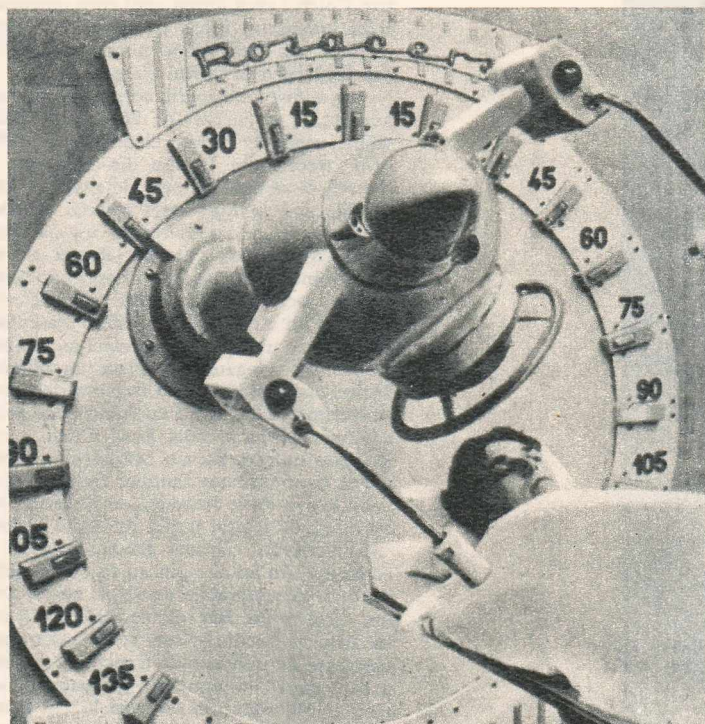
▲
Momentul reîntîlnirii cu pămîntul natal: primii nouă înainte de a debarca.

«Bikini nu mai este așa cum l-ați lăsat», a avertizat împuternicitul guvernului S.U.A. Cuvintele lui au fost primite cu stringere de inimă.

▼
Trimișii foștilor locuitori ai atolului au regăsit o veche «cunoștință» — peștele-papagal.

ÎMPOTRIVA CANCERULUI: BOMBA TURNANTĂ CU COBALT

Un grup de radiologi maghiari a pus la punct un tun cu cobalt, ale cărui radiații sînt destinate să trateze unele tumori maligne. Originalitatea «Rotacert»-ului, cum a fost denumit aparatul, constă în mișcarea de rotație permanentă, avînd drept scop dirijarea fasciculului de radiații sub un unghi care se modifică constant. Aceasta permite concentrarea radiațiilor asupra tumorii un timp mai lung, căci în acest mod o cantitate minimă de radiații traversează țesuturile sănatoase în fiecare unitate de timp.

TV SUBTERAN

Ecranul de televiziune cu circuit închis avertizează pe mecanicul metroului cînd poate închide ușile vagoanelor. Este o inovație tehnică ale unei noi linii de metro date recent în folosință în capitala Marii Britanii.

DE ZECE ORI MAI CĂLDUROS CA LÎNA

O cuvertură impermeabilă de 325 g, la fel de călduroasă ca un pled de lîna pură de zece ori mai greu — iată un articol care poate interesa nu numai pe simplii excursioniști, ci și pe călătorii profesioniști, ca să-i numim așa. Ne referim la exploratori, vînători, pescari, speologi, la toți cei pe care riscurile profesiei sau dragostea de necunoscut îi duc pe drumuri neumblate, aproape, foarte aproape de sinul Maicii Naturii.

De altfel, noul material nu se recomandă numai prin calitățile sale calorice. Extrem de rezistent, el poate servi, în caz de nevoie, și drept targă: Echipa națională de schi și Crucea roșie au și făcut, în Franța, o serie de verificări care s-au soldat cu succes. În prezent, cuvertura-minune pătrunde și în Anglia și Suedia.

Istoria — firește, de dată recentă — a noului material este instructivă: el este un produs al cercetărilor spațiale. Izolantul termic special care poate proteja azi pe un alpinist îndrăzneț sau un explorator, noaptea, în deșert, a fost pus la punct inițial pentru uzul astronautilor și preservarea aparatelor electronice delicate închise în capsulele spațiale, supuse, după cum se știe, unor variații bruște de temperatură. Din cosmos, izolantul a coborît pe pămînt, tot așa cum s-a întimplat — și cum se va mai întimpla — cu multe alte invenții care, înainte de a-și demonstra eficiența pe traseele interplanetare, împlinesc nevoi pur pămîntene.

COMBUSTIBIL.. ÎN BURETE

Un nou polimer expandat va reduce sensibil, în viitorul apropiat, riscurile de explozie a avioanelor și autoturismelor, ca urmare a introducerii acestuia în rezervoarele de combustibil. El este turnat în rezervoare unde, prin expandare, ocupă întregul volum al acestora. În cazul unui accident care ar duce la spargerea rezervorului, combustibilul nu ar putea exploda datorită cantităților relativ mici ce pot ieși prin porii buretelui în care este depozitat. Porozitatea mare a noului polimer permite o alimentare rapidă a rezervoarelor.

FĂRĂ «GULER»

Au apărut, la barurile unor restaurante și bodegi, noile dozatoare de bere produse de întreprinderea «Frigocom» din București. Intrarea lor în comerț se face deocamdată sub eticheta experimentului. Să sperăm că halbele ce ni le vor servi vor fi umplute pînă la linia reglementară și nu vor avea nici «guler» exagerat. (Dacă nu se vor găsi, bineînțeles, și barmani necinstiți, care să vină de hac noilor utilaje, așa cum au făcut unii cu dozatoarele de sirop din centrele de răcoritoare!).

«SALUTĂRI DE LA ȘUGAȘ»

O inițiativă ce merită să fie semnalată: restaurantul «Șugaș» din Sf. Gheorghe (jud. Covasna) a editat un număr de cîteva cărți poștale ilustrate cu fotografii din acest local ce și-a făcut un bun renume prin felul în care asigură deservirea clienților săi. Cărțile poștale sînt oferite spre vînzare consumatorilor.

PE BAZE ȘTIINȚIFICE

Un nou studiu științific asupra cererii de consum: în județul Alba, întreprins sub egida Direcției comerciale județene, cu sprijinul Institutului de cercetări comerciale, într-o serie de unități etalon din sectoare diferite. Urmarea lui va fi îmbunătățirea aprovizionării unităților în raport cu cererile consumatorilor.

PENTRU CĂMARA DE IARNĂ

Întreprinderea pentru valorificarea legumelor și fructelor din județul Mehedinți a reușit să asigure din timp majoritatea produselor necesare aprovizionării de iarnă a populației din acest județ. Întreprinderea a încheiat cu cooperativele agricole de producție contracte pentru: 3 355 tone ceapă, 3 800 tone roșii, 1 500 tone cartofi, 4 150 tone legume diverse etc. Marea majoritate a cantităților de produse prevăzute în aceste contracte au fost livrate încă înainte de încheierea primei luni a trimestrului IV.

UNITĂȚI NOI

Consemnăm darea în funcțiune a unor noi unități comerciale:

Pitești: un depozit de mobilă de mare capacitate, dotat cu numeroase mijloace mecanizate de încărcare-descărcare și manevrare a mobilei.

Slatina: un nou complex comercial în cartierul Crișan — magazine de mercerie și cosmetice, legume-fructe, pîine, magazin alimentar cu autoservire, un restaurant și o cofetărie.

Din nou Slatina: un magazin modern cu piese auto-moto-velo.

Pașcani: un complex de magazine (confecții, tricotaje-galanterie și încălțăminte) și-a deschis porțile la parterul unui bloc din str. Ștefan cel Mare.

DIN NOU LIPSESC DETERGENȚII!

Ca și în primăvară, și în toamna aceasta gospodinele au avut din nou prilejul să-și irosească orele și... nervii cutreierînd magazinele în căutarea detergenților. La București, la Constanța și în alte localități, produsele «Alba» și «Dero» dispăruseră cu desăvîrșire...

...În aceleași zile, la Mangalia se desfășurau contractările de produse metalo-chimice pentru anul viitor.

Organele comerciale de specialitate ne asigură că pentru anul 1969 s-au contractat detergenți în cantități suficiente și într-o structură sortimentală îmbunătățită. Ceea ce nu e rău. Dar și mai bine ar fi fost ca și în 1968 să ni se fi asigurat suficiente produse.

CE PĂRERE AVEȚI?

Ca și în anii trecuți, revista «Flacăra» vrea să vă cunoască părerea:

- CARE SÎNT CELE MAI BUNE FILME PE CARE LE-AȚI VĂZUT ÎN 1968?
- CARE SÎNT CEI MAI BUNI ACTORI ROMĂNI ȘI STRĂINI AI ANULUI?

Răspunsurile — care vor fi trimise pe adresa redacției pînă la data de 1 decembrie 1968, cu mențiunea pe plic: PENTRU ANCHETA «FLACĂRI!» — trebuie să cuprindă părerile dv. privind:

- 1) CEL MAI BUN ACTOR ROMÂN DE FILM VĂZUT ÎN 1968.
- 2) CEA MAI BUNĂ ACTRIȚĂ ROMÂNĂ DE FILM VĂZUTĂ ÎN 1968.
- 3) CEL MAI BUN ACTOR STRĂIN DE FILM VĂZUT ÎN 1968.
- 4) CEA MAI BUNĂ ACTRIȚĂ STRĂINĂ DE FILM VĂZUTĂ ÎN 1968.
- 5) CEL MAI BUN FILM ROMÂNESC VĂZUT ÎN 1968.
- 6) CEL MAI BUN FILM STRĂIN VĂZUT ÎN 1968.
- 7) CEL MAI BUN ACTOR ROMÂN DE TEATRU VĂZUT ÎN 1968.
- 8) CEA MAI BUNĂ ACTRIȚĂ ROMÂNĂ DE TEATRU VĂZUTĂ ÎN 1968.
- 9) CEL MAI BUN INTERPRET ROMÂN DE MUZICĂ UȘOARĂ ASCULTAT ÎN 1968.
- 10) CEA MAI BUNĂ INTERPRETĂ ROMÂNĂ DE MUZICĂ UȘOARĂ ASCULTATĂ ÎN 1968.

Rezultatele acestei anchete vor fi publicate în numărul nostru de Anul nou.

Alain Delon știe cine l-a omorât pe Stevan Markovici?

O CRIMĂ ÎN „LUMEA BUNĂ”

de Mircea GRIGORESCU

Într-o ripă de la Pontchartrain (Yvelines), la marginea Parisului, doi copii care se jucau de-a expediția în junglă au văzut, în dimineața de 1 octombrie, sub o rampă de gunoaie, un sac neobișnuit de mare, din pinză de iută și legat cu corzi de nailon. Cei doi aventurieri în miniatură s-au apropiat cu prudența necesară de acest obiect insolit, care apăruse peste noapte pe locul lor de joacă. Un fior de groază i-a împietrit. Coletul avea forma unui corp omenesc. S-au îndepărtat încet, pe furiș, apoi când au ieșit din ripă nimic nu i-a mai oprit din fugă până la postul de poliție.

Așa a fost descoperit corpul lui Stevan Markovici, un bărbat de 26 de ani, înalt, voinic, venit în Franța clandestin în 1966, prin trecătoarea Iadului din Alpi, spre a încerca să obțină un post de cascador sau de figurant, în lipsa unei profesii precise. La Paris avea o cunoștință, un oarecare Miloș Milosevici, cascador-amator și el, ajuns printr-un concurs de împrejurări complicate secretarul particular și prietenul intim al lui Alain Delon, vedetă masculină pe ecranele ultimilor patru-cinci ani. Miloș tocmai se pregătea să plece în Statele Unite, unde nădăjduia să facă o carieră mai strălucitoare. De acord cu Alain și cu soția acestuia, Miloș a cedat locul noului venit și, peste noapte, Stevan Markovici s-a pomernit în intimitatea familiei Delon, lansat subit într-o lume frenetică, de petreceri, de aventuri, de relații, lumea lui Alain Delon.

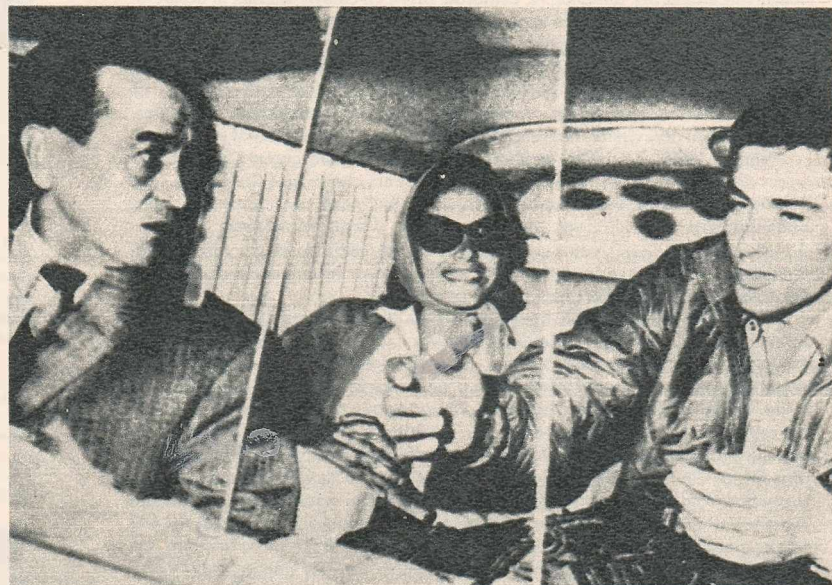
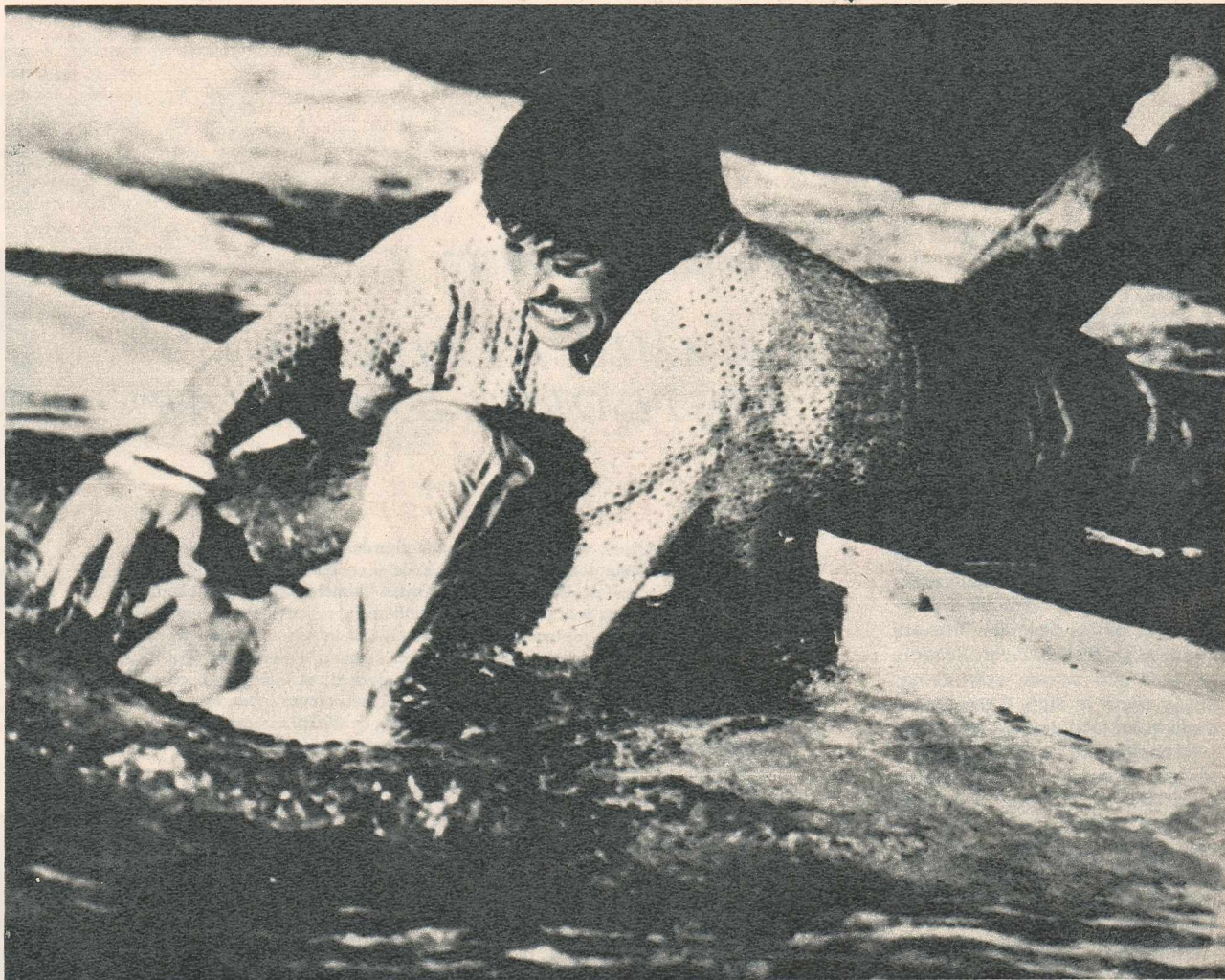
Într-adevăr, cel mai frumos bărbat al ecranului, un fel de semizeu viu, eroul unci cantități nemăsurabile de visuri naive, Delon, actorul în fața căruia pâlăste steaua lui Brigitte Bardot și care semnează numai contracte de milioane de franci, are o lume a lui, aparte, o lume de gangsteri și de «gorile» recrutate din cea mai bizară faună interlopă. Puțini dintre admiratorii lui ar fi bănuț că în viața de fiecare zi, actorul acesta, specializat în figuri de «samurai» violenți și duri, încearcă să-și trăiască propriile roluri. Abia acum, când «secretarul» lui particular a fost găsit în sacul de iută, biografia lui Delon încep să-și amintească anumite împrejurări din viața lui, care erau date pe seama boemiei. Născut în 1935, fiu al unui cuplu care nu se înțelegea, Alain a crescut, la marginea Parisului, în casa unui mic negustor de mezeleri cu care se căsătorise mama lui. La școală n-a dat nici un semn de silință — afară doar de bătăile violente pe care le dezlănțuia printre colegi. A fost dat afară, fără nici un certificat de învățătură. Singura scăpare era prăvălia tatălui vitreg, unde a tăiat, cu grijă, salamuri și șunci timp de câțiva ani, în perioada nesigură a adolescenței. Nici temperamentul, nici imaginația lui nu se împăcau totuși cu ocupația aceasta. Într-un prim imbold se pregătise să plece la Chicago. A vrut apoi să se facă ciclist de performanță. Dar actorul de mai târziu, atât de abil și de rezistent în filme, obosea repede în viață. În cele din urmă, pentru a evada din prăvălia familiei, s-a hotărât să se înroleze în armata franceză și să plece în Indochina, în anii când imperiul colonial francez se destrăma rapid dar mai ucide totuși. Când nu ești născut erou la Paris, nu poți

deveni erou nici în colonii. Așa că soldatul Alain Delon a început una din cele mai mizerabile cariere militare. Biograful lui din «Paris Match», Michel Clerc, afirmă că majoritatea timpului, în cei cinci ani cât a stat în Indochina, Delon l-a petrecut în închisoare. În cele din urmă, a furat un «Jeep» de la unitate și a făcut cu el un neprevăzut turneu de plăcere. A fost ultima lui ispravă sub arme. Trimis în Franța cu o pedeapsă de carceră, este scos din serviciul militar. În unitățile coloniale și, mai ales, în închisorile lor, Alain Delon a făcut cunoștință cu profesioniștii ai crimei, cu apași și hoți de buzunare, cu gangsteri de camelotă și cu alții veritabili. Adolescentul de la periferia Parisului, fără nici o meserie, stăpinit totuși de pofta, ba chiar de pasiunea banilor și a vieții ușoare, s-a lăsat ispășit de aventură. Timp de mai multe luni după scoaterea din armată, Delon a trăit în marginea societății, în condiții de care s-ar părea că nu vrea să-și mai aducă aminte, cu toate că faptele și mai ales oamenii de atunci, prietenii suspecte pe care le-a contractat în acea vreme se amestecă azi din nou în viața lui Delon.

Într-una din nopțile când vagabonda prin Paris, Delon a fost acostat de o femeie, actriță de cinematograf de a doua mână și mai aproape de pensie decât de glorie. Legătura lor a dăinuit puțină vreme. A fost însă de ajuns ca în viața lui Alain Delon să intre cinematograful. O probă de fotogenie făcută de regizorul Marc Allegret, la recomandarea soției lui, a fost o explozie de succes. Alain a intrat în studiouri pe poarta cea mare. S-ar fi putut crede că sub farmecul succesului, cu bani în buzunar, tânărul vagabond dat afară din armată va renunța la procedeele învățate în închisorile coloniale. În 1963 însă, Alain Delon este surprins într-o noapte, la Cannes, pe când încerca împreună cu alți doi gangster-amatori să spargă vitrina unui magazin de bijuterii. În studiouri știrea a produs consternare. Se știa că Delon e violent, se cunoșteau isprăvi de-ale lui de-a dreptul surprinzătoare. Prietenii lui cei noi, regizorii, actorii, credeau totuși că ceva s-a schimbat în mintea tânărului și foarte repede celebrului actor. O idilă cu Romy Schneider umplea sufletele tandre de convenita emoție romantică. Delon începe să urce treptele triumfului în goană. Dar oricât de repede ar merge, trecutul îl urmează, și trecutul acela echivoc, de pe când era prietenul gangsterilor din Marsilia, al caidului Mémé Guerini, nu-l iartă.

În existența lui Delon intimită zăreau o umbră îngrijorătoare. Vizitele unor personaje suspecte se făceau mai dese. Actorul milionar avea de plătit datoriile tinărului fără căpătii, datorii care nu se cifrau totdeauna în bani, ci îmbrăcau forme mai grele: intervenții salvatoare, relații rentabile în «jumea bună», contacte cu traficanții de stupefiante, intrare liberă în cluburile clandestine și în bordeturile de lux. Oamenii cei mai apropiați lui Delon, anturajul lui imediat, îi înlesneau toate fanteziile, explozându-l pentru ei și apărându-l de orice contact care nu le-ar fi convenit. Aceasta era, în special, funcția «gorilelor» pe care le angaja ca secretari și cascadori. Pe Miloș Milosevič nu l-a ținut în serviciu multă vreme. Delon era iritat de prietenia prea insistență dintre soția lui, Nathalie, și secre-

Delon și caidul Guerini, prieten de pe vremea când actorul adulat de azi s-a aflat în închisoare în Indochina

tarul particular. Probabil că tensiunea ridicată a relațiilor din casă l-a determinat pe Miloș să plece în Statele Unite, la Hollywood. Acolo, n-a făcut carieră lungă. La câteva luni după sosire a fost găsit împușcat, în patul ex-soției lui Mickey Rooney, asasinată și ea. Alain Delon, care se afla în timpul acela tot la Hollywood, s-a arătat atît de impresionat de intimplare încît a organizat funeraliile lui Milosevič pe socoteala lui, inclusiv transportarea rămășițelor pămîntești în Europa, operație foarte scumpă.

În Europa, «gorila nr. 2», Stevan Markovici, succesorul demn al lui Miloș, își luase meseria în serios. Instalat, pentru mai multă comoditate, chiar în casa somptuoasă a lui Delon, secretarul particular nu pierdea nici o zi și în special nici o noapte fără a-și face relații în jumea interlopă a Parisului. Nathalie Delon îi prezenta femei și bărbați, îl ducea în casele închise în care au acces numai milionarii și nici aceștia toți. N-a întâmpinat nici o dificultate în a se angrena într-un trafic de stupefiante și a deveni

furnizorul lui «madame Claude», patroana unei faimoase case de rendez-vous de pe Champs-Élysées. Aici, Stevan organizase și altă afacere: fotografia musafirii de ambele sexe, apoi practica un șantaj metodic și rentabil. De la un timp, gorila s-a simțit însă în primejdie. El a scris sorei sale, spre sfîrșitul lunii septembrie, că dacă i se va întimpla vreun accident, vinovații trebuie căutați în anturajul lui Delon și l-a numit chiar pe alt secretar, prieten al actorului, un oarecare Marcantoni. Acesta vine de de mult, face parte din umbrele care-l însoțesc pe Delon din tinerețea lui aventuroasă. În ultima vreme, Marcantoni a devenit singurul prieten al lui Delon, confidentul și partenerul lui nedezlipit în toate călătoriile de afaceri și de agrement. El se afla, cu Delon, la Saint Tropez, plaja vedetelor de tip snob — cînd a fost descoperit cadavrul lui Stevan Markovici. Delon turna un film, «Piscina», în care interpretează același personaj, devenit cam insistent, al «îngerului negru», gangsterul cu suflet. Jandarmii din

Crima pe ecran: Alain Delon își inecă adversarul. Un cascador a trebuit să îndure, timp de câteva secunde, simulacrul acesta primejdios din ultimul film turnat de Delon, intitulat «Piscina».

Saint Tropez nu glumesc cu anchetele. Delon a fost expedit la Paris, unde a fost interogat timp de zece ore asupra relațiilor sale cu Stevan, asupra relațiilor acestuia cu alte persoane — chiar din lumea politică — din anturajul actorului. A fost convocată la poliție și interogată și Nathalie Delon. Se pare că ancheta ajunge la un punct mort, dar sora lui Markovici, dînd publicității ultima scrisoare a fratelui său, în care este numit Delon, a provocat o reluare a anchetei. Parchetul a ordonat deshumarea cadavrului de la Yvelines și o nouă autopsie. Spre surprinderea generală, s-a constatat că prima autopsie a fost superficială. Markovici, despre care s-a spus că a murit în urma unor lovituri la baza craniului, a fost, în realitate, împușcat în cap. Arma crimei este revolverul P. 38, armă cu tristă celebritate, preferată de gangsteri, iar în literatură și cinema de celebrul James Bond, agentul 007.

Alain Delon a fost invitat, din nou, la poliția pariziană. Interogatoriul a durat 14 ore. A fost pottit și Nathalie. Zecile de reporteri care urmăreau rezultatul acestor interogatorii erau convinși, după o zi de așteptare, că Delon va fi implicat, într-un fel, în afacerea Markovici. Ipoteza aceasta n-a fost confirmată. Actorul a dat publicității o scrisoare, din îndemnul avocatului său, în care arată că, în interesul anchetei, se va abține de la orice declarații publice și a amenințat câteva ziare și un post de radio că le va da în judecată dacă mai fac comentarii pe seama lui.

Decamdată, lucrurile au rămas așa. Nenorocitul play-boy Stevan Markovici, aventurier fără scrupule, a fost ucis fără milă. Asasinii lui, «gorile» ca și el, ucigași cu simbrie, au procedat cu toată tehnica posibilă, fără să lase vreo urmă, vreun indiciu, strecurîndu-se după crimă în lumea lor specială. Poliștii știu, acum, unde se află cheia acestei afaceri, dar nu pot implica pe nimeni. Alain Delon nu este pus sub acuzație, însă un asasin se află undeva, în apropierea acestui «samurai» care a coborît de pe pînză în viața de toate zilele, spre a trăi, efectiv, senzațiile tari pe care le miamează pe ecran.

Nathalie Delon cu Milosevič (fotografia 1) și cu Markovici (fotografia 2), ambii uciși de cîte un glonte în cap.

de Teodor MAZILU

LATURA NEGATIVĂ
HRĂNEȘTE
LATURA POZITIVĂ SAU
PEȘTELE CEL MARE
ÎNGHITE PE CEL MIC

X e un tip foarte nervos... Deși înfăptuiește tot felul de drăcovenii, ne asigură că nu-l reprezintă. Îți lasă impresia că propriul său caracter nu-i aparține. Caracterul domniei-sale, destul de odios, între noi fie vorba, i-a fost făcut, parcă, cadou, or, după cum se știe, calul de dar nu se caută la dinți. Caracterul îl trage în tot felul de beții și... întâmplări abjecte, deși individul se împotrivesc. El n-are nici un amestec. Caracterul e de vină. Anturajul, educația, lectura greșit aleasă, o decepție sentimentală precoce....

— M-ai văzut ieri beat mort... Află că beția nu mă reprezintă, nu e ceva tipic în viața mea....

Dar, deși nu-i tipic, bea de stinge.
— Ai auzit despre mine că l-am turnat pe X... Află că nici delatțiunea nu mă caracterizează... Nici nu știu cum am ajuns în situația asta penibilă....

Nimic din ceea ce face nu-l caracterizează.

— M-ai văzut luînd filodormă — cunosc cazul. Nu eram eu ăla. Nu eu luam filodormă, ci partea mea slabă și interesată.

Intrînd în miezul discuției descopăr că X are o latură pozitivă și o altă latură negativă. Numai că, spre deosebire de alți oameni, X își exploatează la singe latura negativă.

— Dragul meu prieten — hotărâște X să mă ridice la rangul de amic ca să se poată destăinui mai în voie — cu latura mea negativă mă descurc în viață. Îmi fac cu ea treburile de bucătărie, mizeria vieții diurne, lau filodorme, strîng bani la ciorap, sucesc capul femeilor...

— Și latura pozitivă a caracterului dumitale ce face?

— Am și o asemenea latură, n-are nici un rost să-mi neg complexitatea. Cu latura mea pozitivă regret ceea ce comite latura negativă.

— Doar atât?

— Visez la o viață mai frumoasă... Visez să fiu mai bun, mai cult, mai corect, mai inteligent... Că doar nu poți să visezi să ajungi hoț de drumul mare?!

Latura pozitivă — dacă se poate numi așa — zace nefolosită. Ea nici nu există. E numai o plăsmuire a imaginației... Chiar dacă a existat vreodată s-a veștejit din pricina nefolosirii ei....

Și așa, cu timpul, din latura pozitivă a lui X n-a mai rămas nimic. Și iarăși se adevărește că peștele cel mare înghite pe cel mic.

de Lucian RAICU

Jordan Chimet:

„LAMENTO PENTRU
PEȘTIȘORUL BALTAZAR“

Dificil de parcurs, cel puțin la o primă abordare, iritantă și neliniștitoare pentru o sensibilitate dornică de emoții rapide și coerente, perfect explicabile, cartea — de o factură neobișnuită — a lui Jordan Chimet intrigă și prin bănuiala că dincolo de aparența prea simplă, excesiv «infantilă», ridică pretenții prea mari, autorul lăsînd de la un moment dat să se priceapă că intențiile sale bat departe, în direcția unei viziuni integrale și chiar în aceea a unui program etic și filozofic.

Ea poate fi citită și interpretată la diverse niveluri; să începem cu cel mai evident «strat» al ei: «jurnal de bord al copilăriei mele» (cum spune într-o dedicație scriitorul însuși), suită de scene imprevizibile, de situații autentice și mimate, neavînd altă structură decît aceea dictată de normele unui joc simplu, elementar, în voia căruia se abandonează.

Sintem la început în plină feerie, ocazionată de «sosirea (într-o bună zi) a peștișorului Baltazar în vechiul oraș», urmare a călătoriei efectuate vreme de «șapte zile și șapte nopți și din nou de șapte ori șapte zile pe caiul cu aripi de țînțar la catarg». De aici însă lucrurile încep să se complice, făcînd cu neputință menținerea lecturii la primul strat, la primul nivel al înțelegerii. Dumitru Micu observa, fără a-și ascunde perplexitatea, că momentul festiv, ceremonia încoronării lui Baltazar «se preschimbă într-un ritual prevestitor de moarte, care nu se dă însă drept ceea ce este». Onorurile cuvenite se desfășoară după prescripțiile unui basm tradițional, numai că din loc în loc, și din ce în ce mai des, apar note discordante, ambiguități, în țesătura cărora este greu să ne mai dăm seama dacă «principale» este adulat ori, dimpotrivă, contestat, privit cu emoție sau luat în deridere, dacă asistăm la o festivitate sau la mimarea ei în stil bufon.

În totul un amestec derutant, și tot ce se poate afirma cu deplină certitudine este că notele grave nu lipsesc și că acestea sînt însoțite de ecourile unei surde neliniști provocate de cauze necunoscute. Această neliniște pare să spună că imaginea mirifică, paradizică, a copilăriei, deși corespunzătoare adevărului, nu-l acoperă cu desăvîrșire, rămînînd loc și pentru rezerve, suspiciuni și precauții.

Tehnica însăși a relatării implică, pe lângă facilitățile curente jocului, un aspect de complicație, de bizarerie; pînă la un punct contrastele fuzionează, mai departe însă ele se despart, urmîndu-și fiecare calea, o cale proprie, aventuroasă. Buna dispoziție și îngrijorarea, totala inconștiență și sentimentul brusc, apăsător, al răspunderii, strigătul voios și lamentația coordonează pe rînd, deseori fără să conștientize în nici un fel între ele, piesele independente, monoloagele, dialogurile, cînturile și meditațiile din care întregul se compune.

Pînă la urmă scriitorul va opta pentru nota gravă, pentru apelul nemijlocit adresat sensibilității, conștiinței «moderne» a cititorului. Pornită ca o feerie voioasă, dezlănțită, destinată copiilor, cartea își va schimba pe parcurs structura, culoarea, tonalitatea, spre a sfîrși într-un fel de apoteoză tragică a faptului de a exista. Personal, prefer ultima ipostază, a treia, consecutivă nu numai feeriei de la început, dar și complicațiilor exagerate rezultînd din prea desele metamorfoze epice, nu totdeauna firești; prefer melancolia limpede, tragismul filtrat al cînturilor simple din ultima parte a volumului. Pentru o mai rapidă edificare, decupez cîteva fragmente, cîteva «versete», frumoase în sine, excluzînd necesitatea vreunui comentariu alambicat, lămuritor, și care-mi dau convingerea că Jordan Chimet este un poet, un poet al existenței, capabil de o expresie lirică pură, învăluitoare. «Bătrînul rege trece prin timp ca printr-o galbenă, recoltă./ Uneori, vara, tîrziu, în vii auzi clopotul asinului lui în fața vămilor./ veșmintul lui subțire ca pînza paingănilor, ca zborul fluturilor,/ tocmai a lăsat să-ți cadă pe umeri o frunză, semn c-a sosit timpul să-ți scuturi crengile./ El spune: fiii mei, nu beți singele fraților voștri./ el spune: fiii mei, fiți regi asemeni spicelor, doar foșnetul mierlelor deasupra voastră.// Și pleacă fără să întoarcă privirea./ Recunosc în salcia de lângă izvor/ toiagul lui pierdut/ într-o noapte/ cînd își lega asinul de lună» (*Lamento pentru bătrînul rege*).

Sau acest psalm-exortație, traversat de un sentiment plin, nostalgic, de sevele unei vitalități bine temperate, acest poem nobil și auster, trist și încrezător în tristețea sa — și de o vigoare adumbrită ca de presimțirea unei fragilități a ființei: «Cînd focurile se vor stinge printre ruine/ cînd pescarul cel șchiop va ieși somnoros din colibă, la miezul nopții,/ vorbind cu bufnițele,/ pușcînd din luleaua scorojită, mormăind un cîntec uitat,/ cînd buciul ascultă glasul pietrelor, glasul pămîntului,/ atunci/ puneți urechea la pămînt și ascultați:/ veți auzi cum crește iarba, veți auzi gizele zburînd/ puneți urechea la pămînt și ascultați:/ veți auzi tăcerea cum cîntă într-o mie de flaut/ puneți urechea la pămînt și ascultați:/ veți auzi cuvintele unui grai fără nume,/ pe care-l veți înțelege...» (*Lamento cu pescarul cel șchiop*).

Cine a început să parcurgă volumul lui Jordan Chimet și, dintr-un motiv sau altul, nu a dus lectura pînă la capăt va rămîne, probabil, foarte surprins de aceste psalmodieri.

De va fi citit însă cu atenție primele pagini, nu se poate să nu fi remarcat alături de expresia unei fantezii grațioase și alături de simulatele descinderi în suprarealism, nici ele lipsite de farmec (cu toate că uneori de un farmec cam greoi...) infiltrația unui lirism veritabil, aliaj de elementaritate și rafinement.

«Variațiuni pe o temă rococo» se intitulează noul spectacol prezentat de Teatrul de dans olandez. Inspirat după lucrarea cu același nume a lui P.I. Ceaikovski, baletul a fost pus în scenă de coregraful Benjamin Harkarvy. Despre balerina Marian Sarstädt, interpreta rolului principal, criticii afirmă că prin perfecțiune și tehnică amintește de Galina Ulanova.

● Spectacolul cu «Troilus și Cresida» pe scena lui Old Vic Theatre e un succes datorat în primul rînd regiei pline de imaginație a lui Peter Hall și John Barton. În fotografie, o scenă din spectacol: David Waller în Pandarus și Helen Mirren în Cresida.

● Cronicarii de specialitate sînt unanimi în a afirma că debutul fericit al Operei comice din Paris din acest sezon se datorează în mare măsură cîntăreței Jane Rhodes, interpreta principală din «Ora spaniolă» de Ravel și «Vocea umană» de Poulenc, prezentate într-un singur spectacol. Interpretarea celor două roluri principale atît de diferite, Conception și Denise Duval, reprezintă o adevărată performanță artistică. În fotografie: Jane Rhodes și Gérard Dunan în «Ora spaniolă».

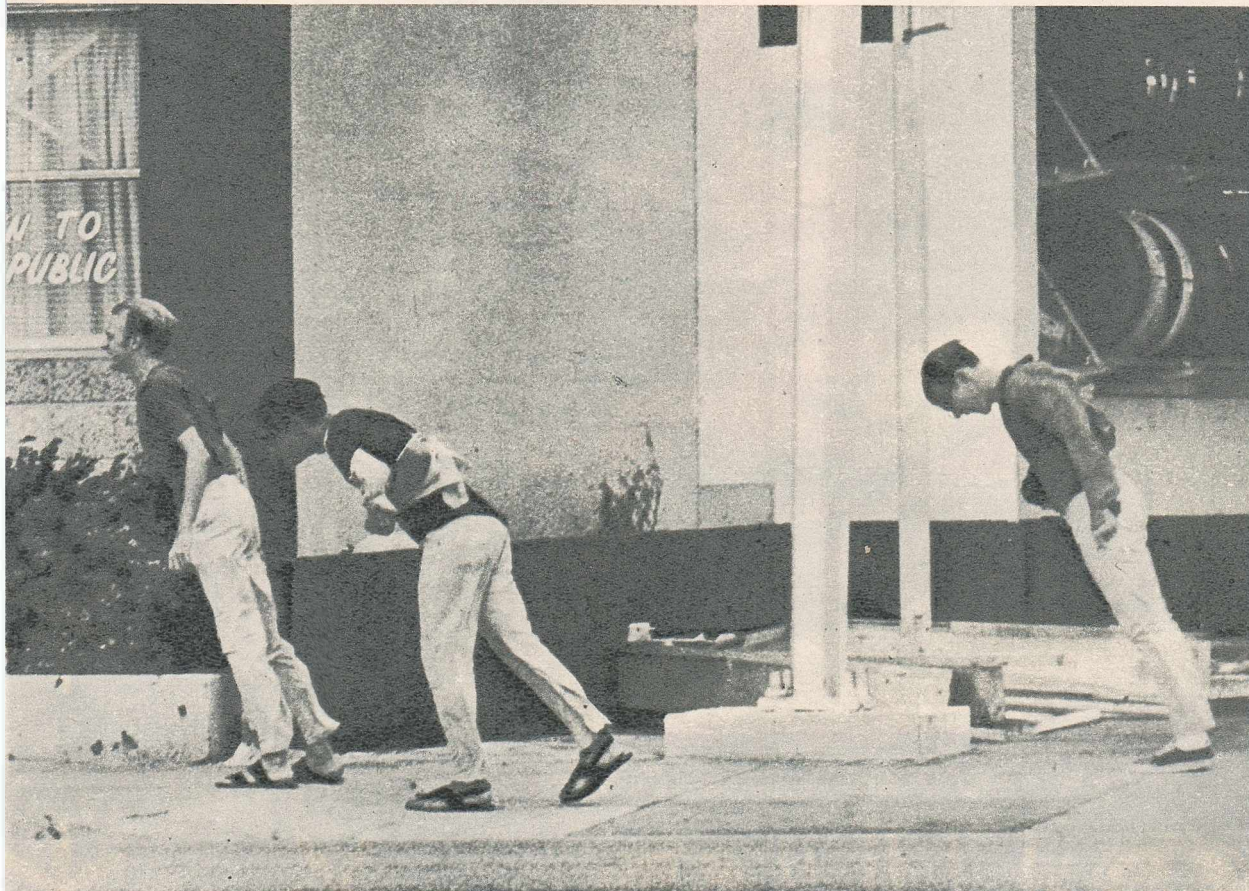

● A 23-a ediție a Zilelor festive de la Bregenz (Austria) a reunit, în cadrul a 41 spectacole, artiști de renume din Austria și de peste hotare. În spectacolele cu «Văduva veselă» (în fotografie) au apărut Helga Rosvaenge, Elfriede Pfleger și Evelyn Lear.

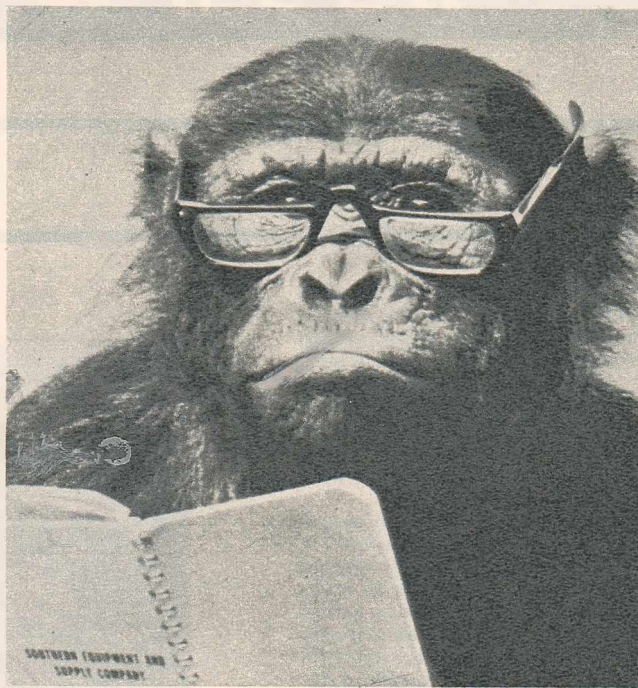

varietăți

CÎND TE BATE VÎNTUL

Greu să te menții la verticală cînd uraganul suflă cu peste 100 de km pe oră. Lucrul îl pot confirma din proprie experiență cetățenii orașului Tampa din Florida, care voiau să ajungă acasă deunăzi, cînd s-a dezlănțuit una dintre faimoasele furtuni de pe coasta Atlanticului.

KAKOWET, FILOZOFUL

Locuiește la San Diego, în grădina zoologică a acestui oraș californian. Este — după părerea specialiștilor — un tip înzestrat cu o inteligență rar întâlnită și cu deprinderi de asemenea cu totul ieșite din comun. obișnuiește — de pildă — să ia o carte între labele-i păroase și să-și exprime opiniile critice prin grimase foarte elocvente.

SUS MÎINILE! E CU MUZICĂ...

Bruneta melancolică din fotografie e pe cale să comită un gest ireparabil? Nicidecum! Revolverul pe care-l ține în mînă nu este decît un inofensiv model nou de radio portativ cu transistoare, apărut în magazinele de specialitate din Occident și care este pus în funcțiune prin... apăsarea pe trăgaci.
De gustibus!

PUNCT ȘI DE LA CAPĂT

● La Paris s-a sărbătorit recent împlinirea a 20 de ani de la apariția primului disc microșion. Se știe că invenția aceasta, care avea să revoluționeze industria discurilor, a fost pusă la punct în anul 1948 de către profesorul Goldmark, în laboratoarele firmei Columbia.

● În buzunarul unui hoț arestat recent la Copenhaga a fost găsit ceasul de aur care aparținuse lui Alexandru I, ex-regele Iugoslaviei, asasinat la Marsilia în anul 1934. Ceasul dispăruse din buzunarul acestuia chiar în momentul asasinatului.

● «Biftecul vegetal», experimentat cu ani în urmă de japonezi, și-a făcut acum apariția, sub o formă mult îmbunătățită, în Germania federală. Preparat pe bază de soia, acest aliment prezintă un conținut mai bogat în proteine decît carnea și are un gust asemănător. Pentru a i se da un aspect și mai atrăgător i-au fost adăugate oase din... plastic.

● Cea mai mare expoziție de ceasuri care s-a putut vedea vreodată a fost deschisă, în toamna acestui an, în capitala Franței. Au fost expuse, de la cadranele solare și clepsidrele antichității, de la pendulele și orologiile caracteristice fiecărei epoci pînă la ultimele modele de ceasuri atomice.

● Nu e o glumă, ci un fapt strict autentic: italiaoul Bruno Galvan, în vîrstă de 57 de ani, în stare de ebrietate, a fost mușcat de o viperă care a murit otrăvită de alcool...

GASTRONOMICĂ

Dinamită la cuptor

Se admit numai voluntari. Fie din rîndurile celor care afirmă că sînt sătui de viață și n-au obligații de familie sau sociale, fie cei cu un organism perfect sănătos. Posesorii unui certificat medical de angajare (care conține cele circa 7-8 analize și consultații obligatorii) sînt admiși indiferent de rezultat, ținînd seama că însuși faptul obținerii acestui act este o dovadă suficientă că au o constituție robustă și un sistem nervos de rinocer.

Bref! După selectarea comensitorilor pe aceste criterii, aceștia sînt preveniți de încercarea la care trebuie să facă față. Li se cer declarații scrise de mînă numai cu stiloul sau penița Klaps (nu se admite a se scrie cu pastă că nici Poșta nu admite — de ce, nu știm). Apoi se fac următoarele cumpărături: 300-400 g carne porc, 300-400 g carne mînzat, 200-300 g ciuperci, un borcan cu roșii în bulion, 2 cepe, mărar, pătrunjel, 5 ouă, una plîne neagră cu cartofi de 2 kg, unt, 300 g cașcaval.

Prepararea este simplă. Carnea se dă de două ori prin mașină și se amestecă cu ciupercile tocate, ceapa rumenită, zarzavatul tăiat și ouăle, la care se adaugă condimente după gust. Se face un capac la plîne și se golește de miez. Interiorul plîinii se umezește cu sos de roșii amestecat cu puțin vin. Se umple plînea cu tocătură, se acoperă și se freacă pe dinafară cu unt. 3-4 roșii și cîteva ciuperci crude se pun pe capac și totul se introduce în cuptor, la foc încet. Din cînd în cînd se stropește cu unt topit, amestecat cu sos de roșii și vin, spre a preveni arderea «dinamitei».

Pentru «fitil» se folosesc felii lungi de cașcaval pané de dimensiunea unui sitlou Kaveko sau Flaro (mai ales că este mai ieftin), introduse în cuptor cu 5-10 minute înainte de coacere.

Totul se servește fierbinte pe un fond de muzică modernă interpretată de formația Sincron. În caz de lipsă, invitații mai dotați pot cînta «Lume-lume».

În clipa cînd vreunul dintre comensatorii «dinamitei» bănuiește că e pe cale să explodeze, primejdia poate fi prevenită cu un pahar de sprîț la gheață dozat după gust.

Orice reclamații privitoare la digestie se resping din capul locului, iar supraviețuitorii pot încerca și rețeta din numărul viitor.

P.P. NAȘU

PYGMALION
MUGUREL
LAPTE DE C
VIS
PITIC
(PENTRU CO

ESTE O PLĂCERE SĂ FOLOSEȘTI SĂPUNURILE UZINEI

AT AZUR AT

Un parchet frumos este o adevărată podoabă a locuinței. Parchetul trebuie să îndeplinească multe condiții: să aibă o culoare plăcută, să fie neted, fără noduri și fără goluri între lamele, să nu se vâlurească după o perioadă de folosire, să fie montat fără cusur. Un nou produs al Ministerului Economiei Forestiere întrunește cu prisosință aceste condiții. Este vorba de așa-numitul parchet lamelar (mozaic), un material durabil, robust, extrem de rezistent la șocuri și uzură; un material cu incontestabile însușiri estetice și al cărui aspect rămâne mereu nou.

Executat din stejar (esența cea mai rezistentă), el se prezintă sub forma unor panouri cu dimensiunile de 0,448 x 0,448 m, constituite din lamele dispuse în pătrate și așezate câte cinci, în sistem de «tablă de șah». Panourile se montează pe un strat de beton foarte neted, prin lipire cu aracet EC, un adeziv de cea mai bună calitate. În felul acesta montarea se face într-un timp extrem de scurt, înlăturând toate deficiențele metodelor tradiționale. Nemaifiind nevoie de un suport intermediar de lemn, nu se mai bat cuie, iar lamelele nu mai trebuie așezate una câte una, ceea ce înlătură de la bun început posibilitatea apariției unor fisuri.

Executate mecanizat de mașini moderne, panourile de parchet lamelar oferă un plus de siguranță, durabilitate și frumusețe. După montare ele se întrețin în condiții absolute similare cu acelea ale parchetului clasic: se curăță cu petrosin, se dă cu ceară și la nevoie se rașchetează.

Parchetul lamelar asociază astfel utilul cu plăcutul și poate fi întrebuințat cu egal succes în încăperi de locuit (dormitoare, camere de zi), ca și în birouri, biblioteci, săli de curs, de spectacole, de conferințe.

Pretutindeni, el imprimă o notă de prospețime, de căldă intimitate și bun-gust.

Parchetul lamelar-mozaic este produs de Întreprinderile forestiere din Băbeni, Iași, Homorod, Arad, care-l livrează, la cerere, depozitelor de materiale pentru construcții.

CONTRIBUȚIE
LA UN INTERIOR
PLĂCUT

FILMELE ORWO ACCESIBILE ORICUI

Chiar dacă intențiile și obiectivele de fotografiat sînt diferite, sînteți de fiecare dată tentat să alegeți **FILME ORWO**.

Explicația este simplă:

deplina dv. încredere în **FILMELE ALB-NEGRU** și **FILMELE COLOR ORWO**.

Ele corespund exigențelor fotografiei moderne.

Beneficiați de această îndelungată experiență, alegînd pentru fotografia dv. **FILME ORWO**.

VEB FILMFABRIK WOLFEN

Republica Democrată Germană

**OR
WO**
Film

VARĂ CAPRI- CIOASĂ

Cițiva dintre cineaștii cehi au ajuns astăzi la un adevărat rafinament în a recompune viața din tot feluri de «resturi» aruncate de unii pe ici, pe colo, din mărunțișurile care ne curg din buzunare. Un Forman, un Passer, un Mentzel, le pun cap la cap, le trec sub o lupă și, cu un zîmbet care nu este totdeauna dintre cele mai bune, ne obligă să ne întrebăm dacă nu cumva existența risipită în nimicuri este și a noastră, nu numai a altora. Un prim răspuns cinstit este dator de ameteți și aici mi se pare că regizorii mai sus-amintiți obțin cu realismul lor crud ceea ce obțin alți colegi de-ai lor, Nemec sau Chytilova, să zicem, pe calea inventării unui univers halucinant.

Mai puțin «rău» decît Milos Forman și cu mai puțin chef de glumă decît Ivan Passer, Jiri Mentzel re-alcătuiește viața cu o tristețe dincolo de care se citește parcă un «n-am încotro, asta este, ăștia sîntei». Eroii lui din «Vară capricioasă» stau și păsesc un ștrand la care, — curios și nu prea — în plină vară, nu vine nimeni, pîdesc ploaia, discută despre ploaie și fleacuri.

La început s-ar părea că totul este privit cu îngăduință, oamenii nu știu să-și găsească lucruri trainice în jur și cu asta basta. Dacă ne dă mina, putem să și rîdem. Numai că tînărul autor, învăluit mereu în amarăciune, se joacă așa cum vrea el cu resturile acelea de viață, și atunci cînd le așază din nou are tot dreptul ca din cîteva mișcări să aducă la suprafață un adevăr ceva mai greu de îndurat decît evidența traiului năclăit de zi cu zi: oamenii pentru care în zadar cerul e albastru și iarba verde au și visele pe care le merită.

Într-o zi, pe malul ștrandului, propozesc saltimbancii, cu prăjiniile și sforile lor miraculoase. După toate regulile ei ar fi trebuit să aducă o fărîmă de poezie, să zgîlție amoretelile. Dar frumoasa acrobată nu este nicidecum o făptură de vis: e veșnic flămîndă și cam timpă, pare mai degrabă un animal dus de zgardă iar amestecul ei nevoit în viața celor trei bărbați duce la catastrofe penibile: unul se vede părăsit de trupeșă-i nevastă pe care o găsește în rulota subțiraticului circaș, altul se alege cu o ureche ruptă iar ultimul cu o bătaie zdravănă. Singura ființă care a hrănit pentru o clipă încrederea în vis este acrobatul cel slăbănog, care știe să arunce punți nevăzute în aer. Dar lumea va crede că-i stă mai bine lingă o găină pe care o jumulește de fulgi, drept care îi face vînt de pe sfoară.

Mentzel alungă astfel însăși posibilitatea visului, cu o durere pe care bănuim că și Dumnezeu trebuie să o fi avut în momentul cînd l-a izgonit pe Lucifer din rai.

Magda MIHĂILESCU

OH, FRUMOASELE MELO-URI DE ALTĂDATĂ !

de Sanda FAUR

Să nu fim fărnici și să recunoaștem că simțeam nevoia unei guri de aer proaspăt și a unui ceas de zîmbet. Plimbați pe scenă de la Strindberg la Dürrenmatt și de la Ionescu la Pinter, retina noastră, satisfăcută estetic, începuse să capete totuși un fel de foto-fobie, nu mai putea percepe universul decît pe întuneric; or, negrul nu este totuși nuanța unică a lumii care, pînă una alta, în zilele cu soare, ne mai apare și frumos colorată. Așa că, după ce ne-am pus toate întrebările torturante ale omului modern, după ce am încercat — cum se cuvine — și angoase existențiale, și spaima de singurătate, și groaznică dificultate a comunicării, după ce am văzut spectacole bune, foarte bune sau mai puțin bune, cu piese ale unor mari scriitori ai lumii, ne-am zis, mai în sine, mai în public: există o măsură în toate, chiar și în programarea premierelor dintr-o stațiune. Există o logică, o armonie a stabilirii repertoriilor unor teatre aflate pe teritoriul aceleiași urbe și aceasta parcă ar dicta o împărțire mai judicioasă a scrișnetului și hohotului destins, a meditației amare și a risului tonifiant pe spațiile temporale ale aceleiași stagiuni. Există în bagajele mai vechi ale Taliei nu numai capodopere tragice ci și comice, oamenii scriu și azi lucruri excelente și nu numai în registrul grav, de ce să răsturnăm peste spectatori, așa, dintr-o dată, numai lădița cu necazuri a omenirii? Nu de alta, dar în sănătoasă și firească nevoie de certitudine, de zîmbet, omul poate ajunge să ocolească ușile teatrelor dincolo de care știe că îl așteaptă numai fața neagră a lumii și, cum să vă spun, planul de spectatori și cel de casă nu sînt totuși simpli

rubrici din dosarele contabililor, iar o capodoperă prezentată într-o sală goală parcă își menține cu greu condiția sa de capodoperă...

Așadar, am mers cu inima deschisă spre acea «Frumoasă duminică de septembrie» de la Teatrul Nottara, sperînd fierbinte la o frumoasă seară de teatru; ne-o promiteau, în cor, și numele lui Ugo Betti, dramaturg italian contemporan, solid instalat în banca a doua, imediat după Pirandello, și cel al regizoarei Sanda Manu, care a știut atît de bine să redea celor două orfeline lacrimile lor veritabile de crocodil și să presare peste melo-ul de altădată praf de strănutat; ne-o asigură, formal, și fila aceea sărăcuță care ține loc la Nottara — desigur, din motive de mare economie intelectuală și bănească — de program de sală. Ca să n-o spunem noi pe urmă, a spus-o regizoarea la început, cum că a ales «o piesă grațioasă, dulce, lină, blîndă, adjective care, aparent, și-ar găsi locul în acolada peiorativelor, pentru cei care păstrează prejudecata genului major și minor» («geniului», cum scrie, dintr-o ingenuă greșală de corectură, desigur neintenționată, în program). Cum nu avem de loc o asemenea prejudecată, am mers deci să o vedem pe delicata, sensibilă actriță Eugenia Bădulescu și pe junele nostru comic liric Ștefan Tapalagă în această piesă acuarată nu în roz, ci în arămiul ușor nostalgic al toamnei. Am vrut să scăpăm două ceasuri și jumătate de întrebări, să ne «deconectăm», dar nu ne-a mers. Două ceasuri și jumătate ne-am întrebat, plini de bună-credință și nedumerire, de ce a ales Teatrul Nottara tocmai această piesă mai ușoară ca fulgul, mai lipsită de substanță ca spuma mării?

...O frumoasă doamnă, cu umbreluță, rochie «fin du siècle», doi copii mari și soț sus-pus care o neglijează, o doamnă care se plictisește puțin, îmbătrînește puțin, bovarizează puțin, întîlnește exact în ziua în care își aniversează în singurătate nu știm exact cîți ani un tînăr vicesubarhivar adjunct, extrabugetar și supranumerar, timid, zăpăcit, stîngaci, uituc — deci fermecător — care scrie cu penițe Klaps studii minuțioase despre canalizarea orașului, dar visează să vadă Gangele și Tokyo, capitala... Chinei. Ce se poate întîmpla cînd se întînesc doi nefericiți ai vieții, mai ales atunci cînd autorul e un puritan? Firește, o orgie, o orgie cu sirop de zmeură și un deget de vin de Otta, la localul de perdiție «Piriul nimfelor», unde oamenii se amuză — Doamne, ce desfrîu! — trăgînd unul în altul cu pușca plină de dopuri și stropindu-se cu sifon și unde, vai, se află și fiica doamnei, într-o stare de euforie nițeluș excesivă... Scandal, poliție, pocăință, întoarcere dramatică acasă, împăcat cu soarta, cu vîrsta, cu singurătatea. Căci frumoasa doamnă Adriana nu este de loc o Noră, o hotărîtă Noră nordică, ci o dulce-nostalgică doamnă din sudul Italiei care nu poate, nu vrea să se smulgă din colivia ei aurită, o sărmană «piscuță albă, pe care o țineau mereu închisă în casă, care miorlăia zadarnic în fața ușii închise, dincolo de care erau acoperișurile, aventura, șoarecii», dar, care, atunci cînd usa s-a deschis, «n-a mai vrut să iasă, fiindcă nu mai era atît de tînără... și nu mai avea curaj». Metafora —

Regizor și interpret în film: Jiri Mentzel.

și calitatea ei! — aparține întru totul autorului, ar putea fi folosită foarte bine ca mot al piesei, numai că drama piscuțelor alb și timide nu mai zguduie de fel conștiința contemporanului nostru, oribilă făptură ir sensibilă și opacă la «suferințele» inimii! Și chiar dacă Ugo Betti s-a amuzat puțin schițînd în glumă, prin anul 1935, această povestioară, nu știu de ce a trebuit noi să facem prostul serviciu de a-l prezenta publicului bucureștean tocmai prin această piesă oarecare, cînd — slavă Domnului — ar fi fost de unde și ce alege!

Am stat două ceasuri și jumătate în foto liu și ne-am minunat, ba ne-am îndurera puțin, văzînd cîtă sensibilitate și trăire sînt

mărunțișuri pedante

Nu voi scrie un serial de cronici despre serialul «Forsythe Saga», deși sfârșitul cronicii de săptămîna trecută ar fi putut să lase această impresie. Ar fi pedant, deci plicticos, deci nepotrivit cu televiziunea, aceasta, precum bine se știe, nefiind niciodată pedantă sau plicticoasă. Apropo de pedanterie, unul dintre cele mai întristătoare texte vizind televiziunea mi s-a părut a fi scrisoarea cititorului «României literare» care și-a petrecut două săptămîni într-o întrecere mută și furibundă cu comentarii sportivi. Cine va afla primul cifrele rezultatelor? Cine va cunoaște mai precis numerele de concurs și aspectul tricourilor tuturor sportivilor participanți? A mai fost relevant aspectul egoist al acestei întreprinderi cu caracter cvasimaniacal. Nu e vorba însă numai de faptul că nimeni dinafara camerei 4x4 nu a profitat de obstinată urmărire: e greu de înțeles însăși natura satisfacțiilor obținute în interiorul ei. Zgomotele suprapuse ale posturilor care emiteau în diverse limbi și se refereau poate la probe diferite, efortul de a înșira rapid pe hîrtie liste, clasamente, cifre solicitau, fără îndoială, atenția în direcții fără contingență cu spectacolul sportiv, captivant chiar și pentru cei ce nu se dau în vînt după atletism sau canotaj academic. Ne aflăm deci în fața unei pasiuni de un tip deosebit. E pasiunea cifrelor în sine, a clasificărilor în sine, desprinse de obiect, o pasiune abstractă, parcă cibernetică și, aș spune, stearpă. E dreptul fiecăruia dintre noi să folosească televizorul și aparatul de radio după preferințele și gustul său. A transforma însă un gust ciudat într-un principiu în numele căruia îți permiți să anulezi eforturile și succesele unui colectiv harnic și priceput (desemnat ca într-o expresie algebrică prin inițialele TV.R.) e, cred, un lucru reprobabil.

O caracteristică a pedanteriei reci și seci este intoleranța. Dintre emisiunile literare ale televiziunii, una, și anume «Mult e dulce și frumoasă...», se străduiește, s-ar zice, să-și dezmințită continuu titlul. Telespectatorii sînt poftiți într-o sală de disecție în care cele mai admirabile opere ale literaturii române sînt analizate ca și cînd ar fi cataloage moarte de cuvinte și de forme gramaticale. Metodele științifice de analiză filologică și lingvistică își au probabil rostul lor, atîta timp cît sînt aplicate în laboratorul specialiștilor. Operațiunea este însă nu numai lipsită de interes, dar de-a dreptul deprimantă atunci cînd se desfășoară sub ochii publicului larg. În loc să fie ajutat să înțeleagă mai bine sensurile și orizonturile literaturii, este intimidat și plictisit prin interminabilele dizertații savante despre infrastructura actului literar. Ca și cum asta nu ar ajunge, animatorii emisiunii, care ne informează că au numărat de cite ori apare în proza și poezia lui Eminescu substantivul *umbră* și de cite ori cuvîntul *lună*, cite mii de adjective și cite sute de verbe a folosit poetul etc., se supără atunci cînd televiziunea, în alte emisiuni, încearcă să ni-l prezinte pe poet adresîndu-se sensibilității și receptivității noastre la frumos. Eminescu este nu o colecție de vocabule, ci poetul tuturor stărilor sufletești cu care ne-am întîlnit în emisiunea semnată de Ana Blandiana și Andrei Șerban, este prozatorul fantast, halucinant despre care ne-au vorbit Edgar Papu și Nicolae Balotă și din care a citit și recitat remarcabilul actor și poet Emil Bota.

Cu asemenea emisiuni, televiziunea tinde să înlăture toate obstacolele acumulate de-a lungul anilor între conștiința cititorului și opera celui mai mare poet român: interpretările școlărești și cele vulgarizatoare, limitative, care îl prezentau pe Eminescu drept autorul poeziei «Împărat și proletar», al unui «Luceafăr» cu semnificații denaturate și cam atît. Eminescu redevine ceea ce a fost și va fi totdeauna, chiar dacă unii n-au știut. De ce deci să se compromită rezultatele obținute de colaboratori excelenți, competenți și talentați, prin emisiuni care nu numai că nu folosesc nimănui, dar împing din nou marea literatură în zona «mărunțișurilor pedante»?

Felicia ANTIP

...ră poate consuma Eugenia Bădulescu pe-
u scurta evadare pe acoperiș a pisicuței
be, cum ochii ei superbi erau realmente
rouați de lacrimi, cum ea a crezut cu
evărat în pseudodrama doamnei consilier.
Eugenia Bădulescu nu e actrița care să-și
ersifleze eroinele, ea are o vibrație tragică
dacă nu i se oferă altceva, o risipește
iar și pe suferințele unor mici feline do-
estice. Ștefan Tapalagă și-a luat mai puțin
serios personajul său, lui nu i-a fost teamă
i-i facă puțin ridicole și visele, și mințile, și
cecele de curaj, dar chiar și această distan-
re lucidă nu i-a dat lui Carlo Lusta cine
ie ce rațiuni artistice de existență. Sceno-
afa Lidia Radian a aruncat pe scenă kilo-

grame de frunze uscate, de plasticitate gra-
țioasă, de atmosferă. Iertați-mă, dar totul,
sau aproape totul — chiar și consumul artis-
tic de calitate al actorilor Const. Brezeanu,
Ioana Manolescu, Șerban Cantacuzino, Ma-
riana Oprescu — mi s-a părut degeaba. Oare
asemenea dulci și dragălașe piese, în recuzită
dantelată de epocă, cu mini-probleme de
viață, cu mini-valoare artistică, așteptăm
noi pentru a ne mai spăla sufletul de amarul
unui «Dans al morții» sau al unui «Meteor»?
Oare cu ele putem asigura echilibrul unui
repertoriu? Dacă e așa, dați-mi voie să socot
«Cînd luna e albastră» o capodoperă.

Nu voi greși de fel!

**D-na consilier (Euge-
nia Bădulescu) și vice-
subarhivarul adjunct
(Ștefan Tapalagă), sau
trista evadare pe acoperiș
a pisicuței albe.**

LA GUAIRA	Primele 100 de tractoare românești destinate pieței venezuelene au fost descărcate recent de pe nava «Brăila».
MOSCOVA	Uzinele Olivetti vor construi în U.R.S.S. o uzină de calculatoare și mașini contabile.
WASHINGTON	Oferte primite de pe acum de președintele Johnson pentru perioada postprezidențială: un milion de dolari pentru a-și scrie memoriile și invitația a 40 de colegii de a deveni profesor.
TOULOUSE	Prototipul 01 al avionului «Concorde» va face primul zbor de încercare, probabil, în ianuarie.
NEW DELHI	Conducerea Partidului Congresului a hotărât ca alcoolul să fie prohibit în India încă înainte de 1976.
ANKARA	Se preconizează constituirea unui consorțiu internațional pentru organizarea și finanțarea construcției unui pod suspendat peste Bosfor, între Istanbul și Uskudar.
MADRID	Spania n-are intenția să reinnoiască acordul cu S.U.A. în privința bazelor — a declarat ministrul de externe Castiella cancelarului vest-german Kiesinger, într-o convorbire între patru ochi. (Greu de crezut.)
RIO DE JANEIRO	Indienii din jungla amazoniană, din apropierea frontierelor boliviană și peruviană, sînt vinduți ca sclavi — a declarat președintele Fundației naționale indiene din Brazilia, José de Queiros Campos.
ALGER	Societatea națională algeriană «Sonatrach» a încheiat cu «Getty Petroleum Corporation» un acord pentru prospec-tarea și producerea în comun de hidrocarburi în Algeria.
OTTAWA	Un canadian din cinci este sărac — relevă ultimul raport anual al Consiliului economic al Canadei. Cel mai scăzut nivel de trai îl au în special eschimoșii și indienii.
GLASGOW	La 19 noiembrie va lua calea mării cel mai nou transatlantic — «Queen Elisabeth II», care are un deplasament de 58 000 tone, poate transporta 1 400 călători și costă aproximativ 30 milioane lire sterline.

Dacă în urmă cu câteva săptămîni părea că problema intrării Angliei în Piața comună își va găsi principala confruntare pe baza planului Harmel, analizat la timpul său în aceste coloane, acum, după ultima întîlnire de la Bruxelles, discuția urmează să continue în decembrie pe baza... planului Debré. Evoluția se explică prin faptul că diplomația franceză nu s-a mulțumit numai să opună un veto eficient planului Harmel, cu prilejul reuniunii U.E.O. de la Roma, dar a și trecut la ofensivă, inițind la Bruxelles un proiect în două puncte. Acesta reactualizează așa-numitele aranjamente comerciale și tehnologice propuse în februarie la Paris și care ar permite Angliei să participe la schimburi reciproc avantajoase cu Piața comună, în așteptarea unor «condiții favorabile» pentru primirea ei. Comentarii remarcă un fapt: spre deosebire de trecut, nici miniștrii de externe ai Italiei, nici cei ai Beneluxului nu au opus vreun veto și nici măcar n-au cerut aranjamente instituționale care să deschidă o porțiță pentru propriile lor obiective afirmate în public.

Cum se explică acest lucru? Cotidianul economic francez «Les Echos» caută să dea răspunsul printr-o întrebare îndrăzneată: «Oare cei șase vor reuși să găseas-

că un numitor comun prin adoptare doctrinei pragmatismului, în căutarea elementelor unei soluționări provizorii a divergențelor lor asupra aderării Angliei la Piața comună?»

Considerăm că sugestia ar putea avea credibilitate dacă la ultima ședință a Consiliului ministerial s-ar fi căzut de acord asupra conținutului planului ministrului francez de externe. De fapt, ceea ce s-a înregistrat a fost doar un acord procedural, fără prea multe consecințe. Cei șase au hotărît să ceară reprezentanților lor permanenți să examineze «tot ce s-a propus în legătură cu candidatura engleză și în special aranjamentele comerciale și tehnologice». Scadența acordului procedural a fost fixată pentru decembrie cînd Consiliul ministerial va lua în discuție rezultatele activității reprezentanților permanenți. De altfel, celor petrecute la Bruxelles li se poate da și altă interpretare: nu este vorba de pragmatism ci de tactică dilatorie. Reprezentanții Italiei și Beneluxului consideră că vetoul lor ar putea fi mai eficient în decembrie, după ce planul francez va fi hărțuit și disecat în Consiliul reprezentanților permanenți. Așadar, este vorba de un pragmatism al confruntării și nu al găsirii soluțiilor.

Nicolae LUPU

AL TREILEA MANDAT

«Eu nu voi anunța că renunț la candidatură așa cum a făcut președintele Johnson». Eisaku Sato, primul-ministru japonez, a fost categoric. La cei 67 ani ai săi, după ce de două ori i s-a incredințat conducerea partidului de guvernămînt — liberal-democrat — și, prin aceasta, șefia echipei ministeriale, el nu socotește misiunea sa încheiată. La apropiata convenție a partidului, Sato va încerca să obțină cel de-al treilea mandat, ceea ce, potrivit regulilor, îi va acorda încă o dată funcția de prim-ministru pentru o perioadă de doi ani.

Totuși, rivalii lui Sato s-au înmulțit, iar premierul se pregătește pentru o dispută acerbă. În interiorul partidului liberal-democrat există nu mai puțin de... 12 fracțiuni, în lupta pentru conducere fiind angajate trei-patru personalități. Săptămînile care preced convenția se definesc printr-un complicat joc de culise, prin subtile combinații care se dezvăluie abia la ceasul votului final. Fracțiunile și protagoniștii lor nu se reliefează prin poziții proprii, nete, în probleme esențiale. Există, desigur, deosebiri, dar ele aparțin mai ales nuanțelor. Unii încearcă să-l plaseze pe Sato mai spre dreapta iar pe Fuziyama și Miki către centru, sau chiar, oarecum, la «stînga centrului». Împărțirile de acest

gen sînt artificiale, pentru că în problemele mari sînt greu sesizabile diferențele. Firește, aceasta nu exclude unele dezacorduri. Miki, fostul ministru de externe de pildă, care are o atitudine mai fermă în relații cu S.U.A., este unul dintre rivalii redubiți ai premierului. El avansează ideea împropățării conducerii liberal-democrației, pentru ca acest partid să-și întărească pozițiile în viața politică. Adepții lui Miki și ai altor fracțiuni au decis să-și corelez acțiunile pentru a-l împiedica pe Sato să obțină un al treilea mandat. Interesul de grup, rivalitățile personale se ascund firește, după declarații în care principiile cele mai generoase sînt exprimate fără zgîrcenie. «Neue Zürcher Zeitung» este de părere că totuși «Sato are cele mai mari șanse». La aceasta contribuie, într-o măsură importantă, și faptul că, în ceea ce privește finanțarea fracțiunilor care s'opun premierului, «cercurile industriale s-au arătat mai curînd reticente». O asemenea reticență înseamnă, practic, o opțiune pe care cei chemați să desemneze viitorul șef de partid și de guvern nu vor întîrzi să o descifreze. Dar orice calcul de acest gen nu trebuie să excludă elementul surpriză....

E. OBREA

ADEVĂR CONTROLAT

După neprețuita lor contribuție la vocabularul tuturor limbilor de pe glob, pe care le-au îmbogățit cu eufonice cuvinte apartenente, circulatorii R.S.A. s-au lansat pe arena maximelor. Gelași pe înțelepciunea concentrată în dictonul latin De mortuis nihil nisi bene. ei l-au adaptat la condițiile sud-africane: Despre închisori numai elogii.

Nu știm dacă dreptul roman prevedea sancțiuni pentru cei ce vorbeau de rău pe morți. Legislația R.S.A. este în schimb nerăbdătoare cu atentatorii la sensibilitățile padoare a temnițelor. Dovadă — ceea ce li se întîmplă celor trei ziaristi din Johannesburg, Laurence Gandar, Benjamin Pogrud și Anthony Fleischer, vinovați că, în cotidianul «Rand Daily Mail», au scris lucruri nu tocmai flatante despre condițiile de detențiune din această țară. Firește, în mod oficial li se reproșează nu că au încălcat dictonul citat mai sus, ci o lege din 1959 care pedepsește «difuzarea de știri necontrolate». Cînd acuzații au arătat că, în articolele incriminate, folosiseră mărturiile citorva sute de deținuți, li s-a ripostat cu o altă lege, datînd din 1962, conform căreia «persoanele cu cazier judiciar nu pot fi socotite martori demni de încredere».

Gandar, Pogrud și Fleischer au prezentat atunci declarațiile făcute de 21 de gardieni din diferite închisori de pe cuprinsul țării. Dar rivalii contemporani ai

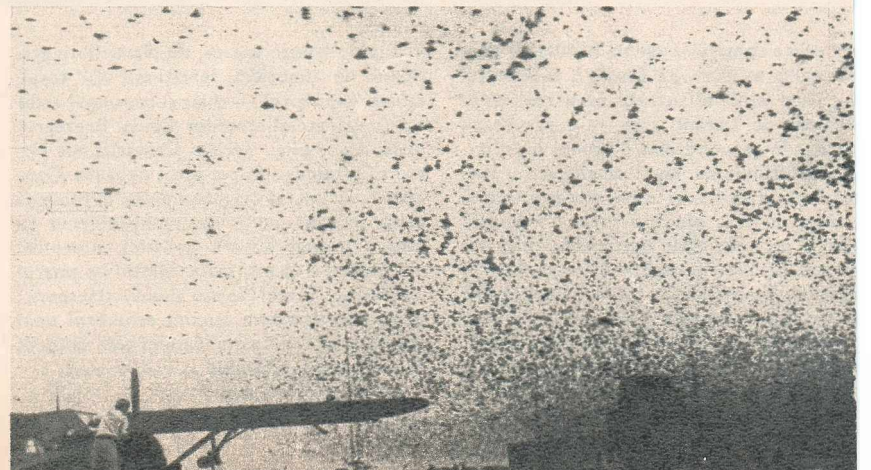
moralistilor anti ai găsit ac și pentru acest cojoc: o lege din 1948, care statuează că «secretele profesionale ale funcționarilor publici nu pot fi invocate ca argumente în fața unui tribunal».

Așadar, cei trei ziaristi vor fi judecați în calitate de calomnatori ai pușcăriilor. Nu au mințit atunci cînd au scris că torturile aplicate prizonierilor întrec în rafinement pînă și sadismul nazistilor. Și nici cînd au afirmat că 48 la sută din deținuții scăpați cu viață rămîn infirmi pe toată viața cu care au scăpat.

Nu, de mințit nu au mințit. Nici actul de acuzare nu susține una ca asta. Susține numai că nu au controlat suficient cele scrise despre închisori, adresîndu-se doar deținuților și gardienilor.

Ca pedeapsă, vor face cunoștință cu instituțiile pe care le-au birfit, constatînd acolo că au avut dreptate. Dar nu vor avea nici măcar consolarea că vor putea vorbi după aceea despre un adevăr controlat de ei personal. Căci, căpătînd cazier judiciar, ziaristii în cauză nu vor mai fi martori demni de încredere. Și astfel vor afla că ar fi trebuit să trateze adevărul în singurul mod pe care-l permit legile din R.S.A., trecîndu-l sub tăcere.

N. MINEI

«Cînd ziua devine noapte» — intitulază agenția londoneză «Keystone» această fotografie pe care ne-a trimis-o, ilustrînd o invazie a lăcustelor asupra aeroportului Hargassa din Somalia. Stolarile uriașe de lăcuste au devenit un adevărat flagel, îndeosebi pentru țările din Orientul Mijlociu și Apropiat, unde aduc uriașe pagube recoltelor.

Delegația Frontului Național de Eliberare din Vietnamul de sud, condusă de Nguyen Thi Binh la tratativele de la Paris, s-a aflat în centrul atenției corespondenților de presă francezi și străini la sosirea în capitala Franței. În prima sa conferință de presă, Nguyen Thi Binh a precizat că delegația pe care o conduce înțelege să participe la tratative ca parte independentă și pe picior de egalitate. «Sintem leplin competenți să tratăm probleme care privesc populația sud-vietnameză» — a declarat conducătoarea delegației.

„STEEPLE — CHASE”

Această expresie, cunoscută foarte bine de cei ce se ocupă cu echitația, este folosită de multe ori metaforic, în dorința de a ilustra o încercare prelungită de atingere a unui scop care întâmpină numeroase obstacole. Expresia se potrivește încercării guvernului britanic de a redresa economia engleză, căci într-adevăr această poate fi asemuită unei «steeple-chase» — cursă cu obstacole.

În aceste zile se împlinesc un an de la cea măsură, considerată disperată, pe care Whitehall-ul a luat-o în vedere îmbunătățirii situației sale de plăți — devalorizarea lirei sterline. Prilejul poate consemna, desigur, un bilanț. Se urmărea, în primul rând, ca prin devalorizarea lirei masa de monedă britanică existentă în afara țării să «valoreze» mai puțin, iar printr-o politică de stimulare a exporturilor, care aveau să «coste» mai puțin în lire față de corespondentul lor în alte monede — și în primul rând dolarul — nevalorizate, să se reducă deficitul balanței de plăți și astfel să se restabilească încrederea în moneda britanică.

Dar situația monetară nu este decât o expresie a situației economice în general, iar economia britanică, lipsită de imensul potențial de materii prime și de deșeurile vechilor colonii, nu mai poate răspunde

în totalitate cerințelor pe care le incumbă rolul actual al lirei sterline — monedă de rezervă, alături de dolar.

De aceea, redresarea balanței de plăți era problema însăși a îmbunătățirii situației economice a Marii Britanii. Era problema, în primul rând, a mării competitivității engleze pe piața mondială, singura în măsură să asigure creșterea exporturilor britanice. În ciuda impunerii unei austerități interne — printre care «înghețarea» salariilor — în ciuda tragerilor engleze la Fondul Monetar Internațional și creditului de 2 miliarde dolari contractat la Basel, guvernul laburist nu a obținut rezultatele scontate. Cu toate că deficitul comercial pe luna septembrie s-a cifrat la numai 29 milioane lire față de un deficit dublu și chiar triplu în lunile de primăvară și vară, estimările pentru întreg anul prevăd un «gol» de peste 400 milioane lire.

Iar abia către sfârșitul lui 1969 — spun cei optimiști — se prevede o redresare completă a balanței de plăți. Insuși premierul Wilson a ținut să avertizeze, cu ocazia recentelor dezbateri asupra politicii economice a partidului laburist, că pînă la realizarea acestui deziderat mai este încă un drum de făcut. Și cursa cu obstacole continuă...

Ilie ȘERBĂNESCU

LOVITURI DE TEATRU ÎN „OPERATIA MONTEDISON”

Desfășurarea așa-numitei «operații Montedison» a rezervat celor care au urmărit-o, chiar și protagoniștilor ei, câteva episoade-surpriză.

Giorgio Valerio, președintele celui mai mare trust chimic italian «Montedison», află cu stupoare că domnia lui a luat sfârșit. Trustul a trecut sub controlul societăților de stat «I.R.I.» și «E.N.I.». Lucrurile păreau definitiv stabilite cînd, șapte zile mai târziu, intervine o întoarcere de 360 de grade: Valerio revine în vechea sa funcție, cele două societăți de stat nu mai au nici un drept de control asupra administrației trustului.

Culisele afacerii ascund vechi rivalități, abile operațiuni bursiere și eficientul sprijin de care s-a bucurat trustul din partea marilor protectori ai liberei întreprinderi. «Montedison» ia naștere în 1964 prin absorbirea societății «Montecatini» de către «Edison». Deoarece «I.R.I.» deținea 3% din acțiunile trustului, președintele Valerio luptă prin toate mijloacele (ziarele pe care le finanța, grupări politice de extremă dreaptă etc.) pentru a limita amestecul statului în afaceri pe care le considera particulare. Și reușește.

Impulsul pe care «Montedison», «marea speranță a economiei italiene», se anga-

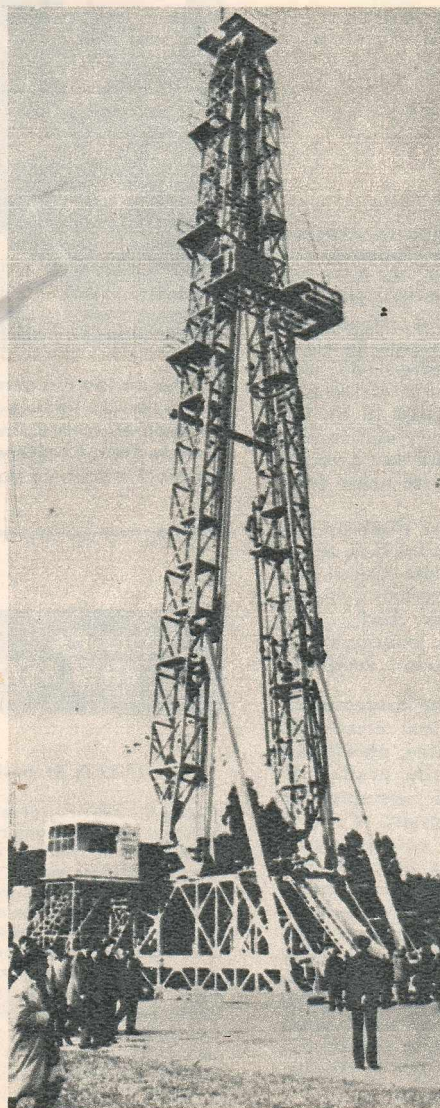
jase să-l dea dezvoltării cercetării și industriei chimice italiene întârzie însă să se facă simțit. Investițiile trustului se îndreptau spre diverse speculații în domeniul prea puțin legate de chimie: confecții, rețele de supermarketuri și hoteluri etc. În schimb, activitatea celor circa 200 de întreprinderi ce-i aparțineau era prost coordonată. Ceea ce face ca industria chimică italiană — controlată în proporție de aproape 50% de «Montedison» — să rămână în urma altor ramuri industriale, în urma dezvoltării luate de acest important sector în alte țări. Dacă Giorgio Valerio nu părea să acorde o atenție excesivă chimiei italiene, nu același lucru se poate spune despre ardoarea cu care a continuat să lupte împotriva unei vechi rivale, «E.N.I.» — societate de stat pentru hidrocarburi și petrochimie. Ciocnirile, care se limitaseră la început la domeniul îngrășămintelor, se extind la cel al petrochimiei, «Montedison» întreprinde explorări petroliere în Libia — unde activa «E.N.I.» — lansează o ofensivă parlamentară împotriva concesiunilor de explorare pe care «E.N.I.» voia să le obțină pe coasta adriatică.

La sfârșitul anului trecut cele două societăți — «I.R.I.» și «E.N.I.» — au decis să-și unească forțele pentru a obține controlul asupra trustului. Calea aleasă este achiziționarea acțiunilor grupului «Montedi-

son» — al căror curs înregistra scăderi continue. Cumpără abil, pe tăcute, fără ca nimeni să observe, 35 milioane de acțiuni. Cărțile par jucate. «E.N.I.» și «I.R.I.» dețin poziții la fel de puternice ca Valerio însuși. Pentru ca victoria lor să fie definitivă, ar mai fi fost nevoie să achiziționeze și pachetul de acțiuni (1,4% din capitalul social) deținut de Banca Italiei. Cu toate că Giorgio Bo, ministrul participărilor de stat, sprijină operația, guvernul e în această privință divizat. În timp ce Valerio caută în Statele Unite sprijinul petroliștilor americani, în Italia riposta marilor susținători ai liberei întreprinderi nu întârzie să se facă auzită. «Ea se rezumă — comentează săptămînalul francez — «Le nouvel observateur» — la o superbă formulă: Banca Italiei este neutră». Deci, ea nu va înstrăina acțiunile «Montedison» în favoarea celor două societăți de stat. Deci, în administrarea trustului «Montedison» nu se va produce deocamdată nici o schimbare. Și, în ciuda «neutralității» ei, banca va continua probabil să sprijine la bursă — cum a mai făcut-o de altfel cu ajutorul fondurilor Casei de pensii — gestiunea nesigură a președintelui Valerio. Spre cea mai mare glorie a întreprinderii particulare împotriva controlului statului (cărui îi aparține respectiva bancă) în industrie.

D.Ș.

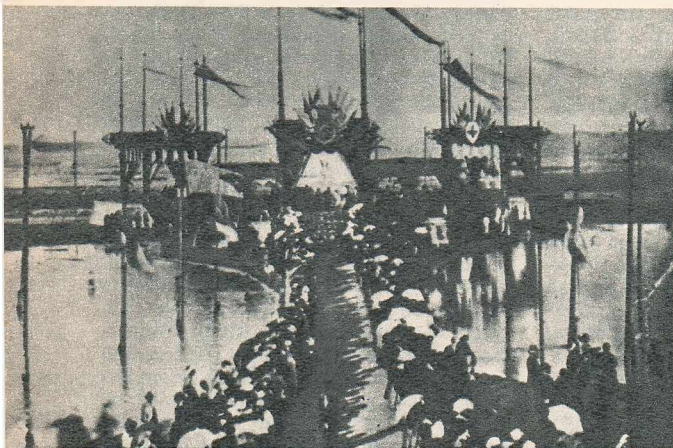
«Calamitățile naturale sînt o fatalitate contra cărora oamenii nu pot face nimic?» — se întreabă presa italiană, în legătură cu catastrofele inundații abătute din nou asupra Italiei (sute de morți și răniți, pagube în valoare de 300 miliarde lire). Subliniindu-se că «sîntem o națiune civilizată, care are o industrie de avangardă, centrale nucleare, autostrăzi, transatlantice uriașe, dar cînd vine toamna cu o averșă de două-trei zile, țara se află în doliu» (Corriere della Sera) — zierele aduc critici severe insuficiențelor mijloace pentru a face față unor asemenea situații și cer adoptarea unui program de măsuri care să asigure apărarea contra inundațiilor.

La Oued Smar, în Algeria, au fost instalate sonde de foraj de fabricație românească 3DH-200, care și-au cucerit un renume mondial.

ARHIVA-FOTO

SUEZUL

Una dintre primele fotografii de reportaj din secolul trecut: inaugurarea Canalului Suez, la 17 noiembrie 1869. Pe cele trei estrade, ridicate pe plaja de la Port Said, pavoazate cu drapelurile egiptene, au luat loc autoritățile locale și invitații străini — printre care se afla și împărăteasa Eugenia a Franței. Prin fața lor a trecut vaporul «L'AIGLE» — un uriaș de 99 de metri lungime, care a traversat, primul, marea canal, de la Port Said la Suez — 161 km.

Construirea canalului acesta, menit să lege Marea Mediterană cu Marea Roșie, a durat, cu unele întreruperi, zece ani — 1859-1869. Lucrările, la care au luat parte 20 000 de felahi, au fost conduse de inginerul francez Ferdinand de Lesseps.

Până în anul 1956 canalul a fost administrat de Compania Canalului Suez, ale cărei acțiuni erau deținute de Anglia, Franța și S.U.A. La 26 iulie 1956 această companie a fost naționalizată, Canalul Suez constituind o parte integrantă a teritoriului național egiptean.

COMPUTER

- 200 de sociologi, magistrați, avocați, profesori de drept și de economie politică, întruniți la Varese, au făcut un adevărat rechizitoriu justiției italiene, demonstrând cu ajutorul cifrelor că aceasta servește celor bogați. În timp ce marea burghezie câștigă 58% din numărul proceselor, restul claselor și păturilor sociale nu câștigă la un loc decât 40%, cazurile în care sînt implicați muncitori industriali sau agricoli neatingînd nici pe departe acest procent.

- Un raport consacrat stadiului segregăției rasiale din sudul S.U.A. arată că, la 14 ani după decizia Curții supreme în favoarea integrării școlare, 86% din cei 2,6 milioane elevi de culoare din statele sudice continuau în 1967 să frecventeze școli destinate exclusiv negrilor.

- 6 000 de exerciții de matematică poate corecta calculatorul electronic introdus în școlile suedeze, clasificînd problemele în funcție de gradul de dificultate și indicînd răspunsurile exacte ca și pe cele greșite. Potrivit părerii specialiștilor, calculatoarele electronice vor permite în viitor corectarea anuală a 100 000 probe scrise de fiecare materie în școlile secundare.

- Autoritățile britanice au cumpărat pentru suma de 150 000 lire (360 000 dolari) o pictură de Duccio, datînd din secolul al XIII-lea («Fecioara și copilul cu patru îngeri»), de la un misit american care o cumpărase, la rîndul său, în urmă cu șapte luni tot în Anglia, cu 2 700 lire (6 480 dolari).

CRIZA INFORMAȚIILOR ȘI CARTEA VIITORULUI

in sine este însă pus în cauză, ci câteva dintre consecințele sale directe, determinate tocmai de amploarea lui.

S-a calculat că numai în revistele științifice din întreaga lume apar în fiecare an între 1,5 și 2 milioane articole, ritmul de creștere a numărului lor fiind de 150 000 pe an — circa 500 în plus în fiecare zi față de anul precedent. Tot într-o singură zi sînt publicate în lume circa 1 000 de monografii și același număr de brevete. Bibliotecile și centrele de documentare încearcă, cu din ce în ce mai puțin succes, să găzduiască și să ordoneze avalanșa crescîndă de literatură de specialitate. În Statele Unite, de pildă, capacitatea bibliotecilor se dublează la fiecare 16 ani, fenomenul fiind valabil și pentru alte țări. Zadarnic. «A sosit momentul — se sublinia în cotidianul vest-german «Frankfurter Rundschau» — cînd nici o bibliotecă din lume, nici chiar cea mai mare și cea mai bogată,

Cu toate că creșterea în ritm accelerat a volumului informațiilor continuă să fie o realitate cu neputință de contestată, unii specialiști au început să vorbească în mod aparent paradoxal despre o «criză a informațiilor». Nu fenomenul

nu-și mai poate permite să achiziționeze întreaga documentare modernă. Nu există azi niciăieri în lume ni măcar o singură colecție completă a tuturor publicațiilor ce apar, fie numai și într-un singur domeniu».

În ce privește relația specialist-literatură de specialitate, lucrurile stau și mai prost. Se apreciază că un o de știință nu mai poate citi decât cinci la sută din tot ce: tipărește în domeniul care-l interesează — nici măc esențialul.

Așa se prezintă lucrurile azi. Dar peste un deceniu două sau trei? Soluții pentru ieșirea din impas nu p fi așteptate decât de la folosirea largă a electronicii, de crearea unor centre de documentare deservite de calculatoare. Profesorul Helmut Arntz, cunoscut speciali în domeniul documentării, merge mai departe. El pr conizează să se renunțe la tipărirea a milioane de publicații, căci «oricum nu există nimeni care să le citeasc pe toate». Cartea viitorului — afirmă dînsul — nu va m fi tipărită, ci redactată în manuscris și depusă în fiș perforate direct în memoria electronică. Cei interesa vor primi răspunsul dorit pe formulare-tip, tipărite ș loc. Propunerea — se subliniază — se referă numai literatură tehnică, nevizînd renunțarea la bibliotec tradiționale.

D.

▲ idee datînd din urmă cu cîțiva ani și aparținîndu-i lui André Malraux a devenit realitate: stația de metrou «Louvre» din Paris s-a transformat într-o veritabilă anexă a marelui muzeu cu același nume. Sînt expuse aci copii ale unora din cele mai valoroase lucrări aflate în muzeu. (Astfel de copii pot fi cumpărate și de amatorii de artă.) Creșterea — cu 4 000 persoane zilnic — a traficului de călători din această stație este o dovadă concretă a ceea ce poate însemna o idee bună...

CRONICA DE TREI SECADE

IARBA ȘI BARBA

Iarba din plastic — ni se spune într-un prospect comercial american — e superioară ierbii vindute cu metrul, în mochete groase, pentru spațiile mici; peluza din plastic e un progres indiscutabil și e folosită deja pe mari suprafețe în parkinguri, pe terase, în curțile interioare, care resimt profund nevoia omenească de a vedea crescînd pe ele iarba. Avantajele sînt: iarba plastică nu mai trebuie tunsă; iarba plastică nu are umiditate; te poți culca în iarba plastică fără grijă că ai să răcești; iarba plastică nu provoacă guturai și nici reumatism — zice prospectul. Pe urmă,

ea rezistă minună la ploii și la soare, nu are ce clorofilă să piardă, nu are cum să înverzească, n-are cum să îngălbenească, «n-are moarte!» — după cum urlă triumfal prospectul. Dar dacă n-are moarte, atunci ce Doamne iartă-mă are? Dacă n-are moarte, de ce-i mai zice iarbă? Mă duc să mă rad. Tot privind iarba etern verde, mi-a crescut o barbă urtă și aspră ca un glas papir. N-aș îndrăzni să sărut o femeie. Așa-i cînd nu ești etern.

STADIOANELE INCENDIATE

Aștept cu nerăbdare să văd dacă ce spune presa lumii e adevărat: în trei zile consecutive au ars — n-or fi ars pînă în temelii, dar foc a fost — trei stadioane de fotbal din Glasgow și ziaristii detectivi zic că la mijloc nu poate fi decît mina unui piroman, adică a unuia care are ca idee fixă focul. Eu nu cred. De ce să fie neapărat un om? Poate că a fost o muscă-țețe sau o

balenă, sau o boală care se manifestă cu flăcări. Dacă există un microb care dă iama în cai, găini și așa mai departe de ce n-ar exista unul care-și face d cap în lumea stadioanelor? Stadioanele au lumea lor așa cum și găinile o au pe a lor. Și unde-i lumea, acolo-s microbii. Poate că n-a fost nici microb nici insectă — ci altceva, dar de ce neapărat să fie un om? Cum nu știu să descurcăm un mister, gata, dăm vin pe om. În loc să tratăm misterele c mistere, căutăm imediat asasinii, incerdiațorii, complotiști, nebuni, trădătorlogicieni, femei, Corday și ce-o mai f numai să aibă două mîini, două picioar și un cap pe umeri ca să-l tăiem cit zice pește. Eu zic că stadioanele di Glasgow au fost incendiate de o broască țestoasă cu cap de rîndunică, picioar de struț și coadă de pește care nu m suportă sistemul 4-2-4. De pildă.

Pînă acum, n-am fost dezmințit.

Radu COSAȘU

carte

Restituiri literare

● În Editura Academiei Republicii Socialiste România a apărut cartea prof. Ion Crețu: **Restituiri literare**. Prin acest tom, rod al unui mîgîlos și competent travaliu, autorul își propune să ne «restituie» acele scrieri ale lui Garabet Ibraileanu pe care criticul «Vieții românești», din diferite motive, le-a semnat cu numeroase pseudonime.

● Două vechi așezări românești, două foste cetăți de scaun: **Curtea de Argeș și Cimpulung (Muscel)** sînt prezentate în colecția «Mic îndreptar turistic» de Virgil Stelea și, respectiv, Constantin Darie. Textele concentrate dar bazate pe o documentație riguroasă, ilustrațiile reprezentative (Editura Meridiane).

● Sub titlul **Colocviul Brâncuși** a apărut cartea care adună între copertele ei interesante și multilaterale comunicări datorate unor istorici și critici de artă, români și străini, și expuse cu prilejul «dialogului cu Brâncuși» desfășurat în țara noastră între 13 și 15 octombrie 1967 (Editura Meridiane).

● În colecția Monumentele patriei noastre (Editura Meridiane) au apărut: **Histria** de Em. Condurachi (Ediția a III-a) și **Callatis** de Constantin Preda (ediția a II-a).

● Nu ne încintă prea mult pagina de «Varietăți» a săptămînalului «România literară». Ba, dimpotrivă. E pagina aceasta cam sărăcuță în idei și tot așa și cu duhul. Din lipsă de spațiu transcriem, spre exemplificare, doar o singură «epigramă», care, cu indulgență, ar putea fi publicată la «poșta redacției» a «Urziciei» și nicicînd într-o revistă literară de prestigiu: «Nu-i place fotbalul, tutunul! Dintre femei, ațita: Puica! Dintre compozitori: nici unul! Dintre patfumuri: levănțuica». Autorul acestui «portret»: Blestematu. Nu mai acordăm autorului nici un calificativ, numele său sintetizînd și aprecierile noastre.

disc

● **Variațiuni pe o temă de Frank Bridge pentru orchestra de coarde, op. 10, de Benjamin Britten**, operă de tinerete a ilustrului compozitor englez, detașîndu-se net din pasta informă a muzicii simfonice britanice de prin anii 1930-1940. Mircea Cristescu, fină baghetă, călăuzește cu prestigiozitate Orchestra de cameră a Filarmonicii din Cluj (ECE-0346).

● **Divertimento pentru orchestra de coarde**, lucrare de răsruce în creația lui Béla Bartók, moment de alegere de drumuri, datînd din 1939, este o explozie sonoră incredibilă pentru acei ani. Formația camerală de la Cluj, sub conducerea aceluiași Mircea Cristescu, înfăptuiește o construcție muzicală plină de calitate (ECE-0346).

● **Selecțiuni din opera «Liliacul» de Johann Strauss**, disc extrem de interesant prin valoarea interpre-

ților (Ion Dacian, Valentin Teodorian, Elena Simionescu, Dușan Burgarin), prin reunirea celor două coruri (al Operei române din București și al Teatrului de operetă) și prin prezența la pupitrul a dirijorilor Constantin Daminescu și Constantin Rădulescu (ECE-0358).

muzică

● Închinat adunării pe țară a compozitorilor și muzicologilor (25-27 noiembrie) programul concertului Orchestrei simfonice și corului RTV este structurat exclusiv pe scrieri muzicale românești contemporane: «Variațiuni cinematografice» de Dumitru Capotănu; o lucrare în prima audiere iată-lă «Muzică pentru pian și șase grupe de orchestră» de Costin Miereanu; «Preludiu simfonic» de Ion Dumitrescu; «Cîntec apelor țării» de Gheorghe Costinescu. Concertul este condus de bagheta experimentată a dirijorului Iosif Conta și se bucură de aportul a doi soliști de valoare: mezzosoprana Martha Kessler și pianistul Alexandru Hrisanide.

● Concertul Filarmonicii este marcat de o dublă vizită: dirijorul francez Louis de Froment (n. 1921) și violonista Suna Kan din Turcia, binecunoscută melomanilor bucureșteni. În program, pagini admirabile și foarte diverse din istoria muzicii: Simfonia «Haffner» de Mozart, Concertul nr. 1 pentru vioară și orchestră de Béla Bartók, Nocturnele de Debussy și baletul «Bachus și Ariana» de Roussel (16 noiembrie, nu la Ateneu ci în Studiul de concerte al RTV).

● Și orchestra de cameră a Filarmonicii se manifestă public săptămîna ce urmează (17 noiembrie, ora 10.30, sala Ateneului), cu un program exclusiv Mozart. Sub conducerea dirijorului Paul Popescu și cu contribuția violonistului Ștefan Gheorghiu vom asculta: Serenada nr. 3 (KV 185), Concertul nr. 2 pentru vioară și orchestră (KV 211), Simfoniile nr. 24 (KV 182) și 18 (KV 160).

● Facem loc bucuroși informației despre continuarea ritmică a ciclului de concerte educative de duminică dimineață (sala Ateneului). Muzicologul V. Pop-Băleni și-a rezervat o temă extrem de generoasă (poate că prea generoasă pentru o singură expunere): muzica lui Haydn și Mozart.

cinema

Romy Schneider

● **Eu te-am iubit**. Ilia Frez, oaspete al țării noastre cu prilejul recentului Festival al filmului sovietic, este autorul acestei delicate și suav-comice povești despre un început de dragoste în rolurile principale: Violeta Husnulova, Viktor Perevalov, Natalia Dudinskai.

● **Fete în uniformă**. Sentimentalismul apos al lui Geza Radványi («Roata vieții») prelungit în mediul școlăresc unde totdeauna se vor găsi conflicte «teribile» între adulți și tineri și soluții facile pentru rezolvarea lor. O producție a studioului Gloria Film din R.F.G. În distribuție: Lilli Palmer, Romy Schneider, Blandine Ebinger, Christine Kaufman, Adelheid Seeck, Danik Patisson, Paulette Goddard.

● **Heidi** Melodrama plantată în lumea copiilor, după modelul unui mai vechi film cu Shirley Temple. Regia: Werner Jacobs (Austria). În distribuție: Eva-Maria Singhammer, Gertrude Mittermayer, Jan Koester, Gustav Knuth, Margot Trooger, Rudolf Vogel.

● Spre bucuria noastră, ecranele bucureștene sînt pline de reluarea cititoria creații ale unor mari cinești: M. Antonioni (Aventura), A. Wajda (Cenușă și diamant, Lady Macbeth din Siberia), Milos Forman (Dragostea unei blonde), J.A. Bardem (La ora 5 după-amiază).

● Jean-Claude Carrière, cunoscutul scenarist francez, lucrează în momentul de față, împreună cu cineastul cehoslovac Milos Forman, scenariul unui viitor film intitulat, provizoriu, «Omiterea».

plastică

● **Viorica Iacob** — tapiserie. Și cele 13 compoziții ale Vioricii Iacob înregistrează cu sensibilitate mutațiile care au loc în plastica modernă. Imaginile se schimbă, formele clasice se dizolvă în fluxul neliniștit al inventivului. Primatul ambiguității formelor e decretat. Omul, atunci cînd e prezent, plutește ca o umbră într-o ambianță geometrică inextricabilă. Culoarele curb de la sonor la tăcut. Tapiseriile ne amintesc decorațiile murale menite să creeze o atmosferă (Galeriile de artă, bd. N. Bălcescu 23).

● **Stătescu Elena** — pictură. O lume senină concentrată adesea în simboluri («Tinerete», «Dimineața» etc.) cu jocuri compoziționale ingenue, cu flori pictate laborios, cu un oraș care își trăiește materialitatea în relief etc. Prima expoziție și primul asalt lansat în căutarea unei personalități (Kalinderu).

● **Frențiu Lucia** — pictură. Pe ecrane pure, tumultuos cromatice, cu imixțiuni de grafică, sînt descrise momentele jocurilor infantile. Atmosfera e creată. Vigoarea pastei, care adeseori se revărsă în relief, divagațiile coloristice, punerile în pagină, trădează resurse confirmate de lucrări ca «Măci», «Zmeul» (Kalinderu).

● **Chiș Valeria** — grafică. Ilustrațiile — fermecătoare — au continuat candorile virstei căreia îi sînt adresate. Cele 8 compoziții sînt tot atîtea stări de spirit, în care, pe lângă virtuțile tehnice, se remarcă o fertilitate emisivă de idei promițătoare pentru un debut (Kalinderu).

● **Gheorghe Alexandra** — ceramică. 23 de lucrări în faianță, argilă, șamotă. Lucrări adesea picturale («Căzarea pierdută» etc.) sau forme aproape sculpturale. Scopul utilitar e adesea depășit de fantezia prezentării. O remarcă pentru frumusețea smalțurilor.

● **A murii Leopold Survage**. Născut la Moscova în 1879, va debuta sub stindardele avangardismului alături de Malevici, Falk Larionov. Sosit la Paris în plină expansiune a cubismului el va expune împreună cu reprezentanții acestuia (1911). Niciodată înfeudat cubismului, de la care va prelua numai o oarecare viziune, după cum nici abstractului, care-i va sugera doar ritmurile cromatice libere, Survage va fi el însuși un explorator al tensiunilor optice. «Ritmurile colorate» (1913), micile peisaje cézanniene (1917-1918), «Orașele» (1915-1921) sînt serii dintr-o perioadă laborioasă, ca mai târziu, o dată cu «Taurul evadat» (1928), să se

consacre compozițiilor monumentale (după o experiență de scenograf pentru baletul lui Diaghilev în 1927). O carieră încununată de marile tablouri pictate pe lemn (1940-1950).

teatru

● Aproape toate teatrele din țară și-au deschis stagiunea cu piese originale: Al. Popescu, Ion Băieșu, D.R. Popescu ș.a... Teatrele bucureștene (cu excepția Teatrului Tăndărică) au absentat de la această datorie de onoare. Poate ar fi util de învățat și de la cei mai mici.

● **Capodopera** lui Al. Davila — **Vlaicu Vodă** — la Teatrul de stat din Arad, în regia lui Dan Alexandrescu și scenografia lui Sever Frențiu, într-o bună ambianță pentru atmosfera dramatică istorice. În rolurile principale: C. Adamovici și Lucia Georgian.

● Studiul Institutului de teatru, care ne obișnuie cu spectacole interesante ca vervă și fantezie, ne-a oferit o **Hedda Gabler** de Ibsen într-o reprezentare cenușie, neinventivă ca fantezie și mai ales de loc concludentă pentru interpretării săi. Păcat!

● Teatrul din Bacău oferă spectatorilor un agreabil spectacol polițist, **Conacul singularic** de Agatha Christie, în regia lui Gh. Harag și cu bune efecte scenice obținute de tînărul actor Ovidiu Schumacher.

● **Și soarele are pete** — premieră pe țară a piesei scriitorului cehoslovac Leopold Lahola, la Teatrul de stat din Birlad. Piesa — o variantă modernă a dramei «Crimă și pedeapsă» — este montată de Cristian Nacu. Un excelent și expresiv debut: Sorin Stratilat.

George Calboreanu

● Dintre spectacolele radiodifuzate vă recomandăm **Patima de sub ulmi** după Eugene O'Neill, cu actorii: George Calboreanu, Olga Tudorache, Cristea Avram, Dinu Ianculescu, Boris Ciornei, Petre Gheorghiu, Ion Pogonat, Elena Zaharini, Dem. Savu, Mircea Constantinescu, Puiu Mirea, Victor Handoca (20 noiembrie).

televiziune

Sfîrșit de toamnă ploioasă, rece. Oamenii se plimbă mai puțin iar micul ecran devine marea vedetă a căminelor noastre. Se pare însă că acest adevăr simplu cunoscut de toți rămîne ignorat doar la televiziunea noastră. Cum să ne explicăm alt fel programele atît de puțin îmbietoare ale săptămîinii ce urmează?

Cîteva recomandări riscăm totuși: DUMINICĂ 17 NOIEMBRIE. TV 1. În penultima etapă a turului fotbalistic: meciul Petrolul-Dinamo (14.30) ● În programarea regulată a serialului «Bonanza» ne place să vedem un succes al acestei modeste rubrici care n-a obosit (18.20) ● Manase Radnev și operatorul francez Jean Pierre Lemoine au realizat la Muzeul

David Ohanesian

de artă modernă din Paris un documentar deosebit de promițător: **Atelierul lui Brâncuși**. Vi-l recomandăm (19.10) ● Un onorabil buchet de actori (George Constantin, Gh. Dinică, Silviu Stănculescu, Mircea Anghelescu, Valeria Seciu ș.a.) interpretează scenariul «Corupție la palatul de justiție» al scriitorului italian contemporan Ugo Betti (21.30) ● **TV 2.** Emisiunea **Muzicieni români** închină o pagină creației lui Paul Constantinescu, asigurîndu-și o selectă participare printre care: David Ohanesian, Dionisie Konya, Valentin Loghin, Constantin Gabor, Iulia Bucuiceanu, Magda Ianculescu, Ion Pantea (21.30).

LUNI 18 NOIEMBRIE. Rubrica de reluări **Ce-ați dori să revedeți?** ne dă prilejul să admirăm încă o dată o impresionantă personalitate artistică: cîntăreața portugheză Amalia Rodriguez (20.35).

MARȚI 19 NOIEMBRIE. Teatrul în studio cu «Michelangelo» de Al. Kirîțescu. Printre numeroșii interpreți cităm: Petre Gheorghiu, Ioana Bulcă, Gh. Cozorici, Ion Caramitru, Matei Alexandru, Peter Paulhofer, Tudorel Popa, Lazăr Vrabie (20.45).

MIERCURI 20 NOIEMBRIE. Încă o rubrică adresată melomanilor — **Tineri muzicieni** — debutează cu pianistul Dan Grigore (20.30) ● **Televiziunea** ne cheamă din nou să suspinăm: Charles Boyer și Margaret Sullivan în filmul «În umbra vieții» (21.10).

JOI 21 NOIEMBRIE. TV 1. **Teleglob** ne propune o călătorie (care spre deosebire de cele organizate de O.N.T. nu costă decît timp) în Elveția (21.10) ● Criticul de artă Dan Hăulică prezintă retrospectiva Bauhaus din Stuttgart în cadrul emisiunii **Itinerar plastic** (22.00).

VINERI 22 NOIEMBRIE. **File de istorie** se intitulează emisiunea care ne va dezvălui cîteva documente ale actului Unirii Transilvaniei cu România (20.15) ● Un dialog Eugen Simion-Nicolae Breban la rubrica **Cărți și autori** (21.15).

SÎMBĂTĂ 23 NOIEMBRIE. **Recitalul de sîmbătă seara.** Să-i ascultăm pe soprana Teodora Lucaci și un oaspete din U.R.S.S., violonistul S. Snitovski (20.50).

pronosport

Pronosticul antrenorului TITUS OZON la concursul Pronosport nr. 46 din 17 noiembrie 1968

I. Farul-U.T.A.	1
II. «U» Craiova-Progresul	1
III. Petrolul-Dinamo Buc.	x
IV. A.S.A.-Crișul	1
V. «U» Cluj-Jiul	x
VI. Atalanta-Bologna	1
VII. Fiorentina-Sampdoria	1
VIII. Milan-Lancrossi	1
IX. Napoli-Palermo	1
X. Pisa-Inter	x
XI. Roma-Cagliari	x
XII. Torino-Juventus	x
XIII. Varese-Verona	1

FLACĂRA-ALBUM

O cunoștință nouă pentru noi:
actrița suedeză Britt Ekland.

